ÉLTES MÁTYÁS ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS
KOLLÉGIUM

EGYSÉGES GYÓYGPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY

HAJDÚSZOBOSZLÓ

DÓZSA GYÖRGY út 10-12. sz.

HELYI TANTERVE

3. kötet

II. HELYI TANTERV 3. kötet

1./ Beszédfogyatékos tanulók helyi tanterve (1-4. évfolyam)

2./ Az iskola magasabb évfolyamba lépés feltételei
Minimum követelmények

3./ Egészségnevelési program

TARTALOM

Bevezető 4.

Előkészítő tagozat 13.

Magyar nyelv és irodalom 28.

Etika 118.

Matematika 158.

Környezetismeret 302.

Művészetek 326.

- Ének-zene 328.
- Vizuális kultúra 369.

Testnevelés 424.

Technológia 516.

- Technika és tervezés 520.
- Digitális kultúra 548.

Német 563.

Minimum követelmény 577.

Egészségnevelési program 584.

BESZÉDFOGYATÉKOS TANULÓK

HELYI TANTERVE

1-4. évfolyam

Beszédfogyatékos tanuló

A magyar és nemzetközi szakirodalmi konszenzus alapján: Beszédfogyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. Ez a zavar különböző klinikai képekben jelenik meg, és életkor szerint is eltérő jelleget mutathat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A beszéd- és nyelvi zavarokdiagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban:

- Beszédzavarok
- Auditív feldolgozási zavarok
- Nyelvi zavarok

Célok és feladatok

Célja:

A tanulók beszédének intenzív logopédiai kezeléssel történő javítása és iskoláztatásuk a beszédhiba /beszédzavar/ kijavításának idejére.

Feladta:

- A beiskolázottak optimális fejlődését elősegítve az általános iskolai tanulmányok zavartalan folytatását lehetővé tegye, oldja a beszédfélelmet, előzze meg a következményes olvasás, írás- és személyiségzavarok kialakulását, illetve kompenzálja a már meglévőket.
- A test és a lélek harmonikus fejlesztése*:* a mozgásigény kielégítésével és a mozgáskultúra meglapozásával; a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; az ezt elősegítő szokások alakításával; az érzelmi élet gazdagításával; az önismeret fejlesztésével, a reális önértékelés fejlesztésével, a társas kapcsolatos igényének erősítésével.
- A szocializáció folyamatainak elősegítése*:* a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával; a kortárs kapcsolatos megerősítésével; elemi állampolgári és a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus ismeretek nyújtásával.
- Az elemi műveltségbeli alapok feltételrendszerének megteremtése: a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátíttatásával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával.

Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi a saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek játék- és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését, A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetít, alapvető képességeket és alapkészségeket fejleszt.
Ez a szakasz a kíváncsiságra és az érdeklődésre épít, és az ezáltal motivált munkában fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét és előmozdítja érzelemvilágának gazdagodását. Mintákat ad az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozza a tanulási szokásokat.
Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, közreműködik a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szociális-kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadhatnak.
Tudatosítja a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, megerősíti a humánus magatartásmintákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését. A pedagógiai munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés törekvése áll.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Ebben az iskolatípusban a kitűzött célokat gyermekközpontúbb szemlélettel, a társadalmi szocializációt segítő képességek fejlesztésével, az elsajátítható műveltségtartalom megalapozásával, ill. fejlesztésével komplex módon valósítjuk meg.
A beszédfogyatékos tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai teljes egészében követik a NAT-ban megfogalmazottakat. Ennek során ezen tanulók fogyatékosságainak lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális szükségleteihez igazodva elsősorban a következő elvekhez alkalmazkodunk:

- A követelmények teljesítéséhez hosszabb idősávok, keretek megjelölése – ott, ahol szükséges;
- Az előírt minimális teljesítményekre szükség esetén sajátos, a fogyatékosságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése;
- Az iskolák segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítsék ezeket a tanulókat a követelmények elérésében, elsősorban az önmagukhoz viszonyított fejlődésüket értékelve.

Testi és lelki egészségre nevelés

A fizikai és szellemi állóképesség kialakítása kiemelt feladat, mivel a tanulás az átlagosnál jóval nagyobb kognitív és akár fizikai terhelést jelent az érintett tanulók számára. A fokozott kognitív terhelés miatt fontos, hogy az alsó tagozatos tanulóknak szabad játékra is maradjon lehetőségük.
A tanuló képes önállóan, az évszaknak és az időjárásnak megfelelően ruhát választani és felöltözni. Tudja, hogy a rendszeres tisztálkodás, a táplálkozás és a megfelelő folyadékbevitel egyaránt fontos az egészség védelmében. A rendszeres mozgás, a természet szeretete igényként épül be személyiségébe, figyel testtartására. Képes kifejezni a betegség és az egészség mint állapot közötti különbséget. Képes egyes betegségtünetek (láz, fejfájás) megnevezésére. Tudja, hogy a védőoltások is fontos eszközei az egészség megőrzésének. Képes kifejezni, leírni egyes feszültséget, stresszt okozó helyzeteket. Megtapasztal relaxációs technikákat, képes légzőgyakorlatok és egyszerű tornagyakorlatok (például reggeli torna) önálló elvégzésére. A tanulóban kialakul az igény a

harmonikus, barátságos, otthonos környezet iránt. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti, alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait.
Nagyon fontos a hanghigiéné kialakítása. Meg kell tanulniuk, hogy a hangképző szerveknek a legkisebb terhelést jelentő hangszínt, beszédhangfekvést és hangerőt válasszák. Ügyeljenek a hidratációra, tegyék tudatos szokássá, hogy rendszeresen és kellő mennyiségű tiszta vizet fogyasszanak, mivel a hangszalagok csak nedves környezetben működhetnek optimálisan.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A bizalommal teli, szeretetteljes, kölcsönös elfogadáson alapuló nevelési légkör segíti legjobban a beszéd és nyelvi zavarral küzdő tanulók önbizalmánal és önértékelésének egészséges alakulását, ezáltal a tanulási motiváció fenntartását.
A tanuló képes az együttműködésre, az empátiára, átérzi és gyakorolja a segítségnyújtást. A közös tevékenységek révén ismeretet szerez saját képességeiről és lehetőségeiről. Azonosítja a saját és mások alapvető érzelmeit, illetve kifejezi a problémáit. Fontos az önreflexió és a reflektív megnyilvánulás fejlesztése. Figyelni kell arra, hogy akár a tanuló önmagára, akár társaira vonatkozó reflexiója lehetőség szerint ne lezárt ítélet, hanem a fejlődés perspektíváját felmutató megnyilvánulás legyen akkor is, ha negatív érzelmek csatlakoznak hozzá.
Életkorának megfelelő szinten ismeri a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját, rendelkezik az életkorának megfelelő kooperatív készséggel. Ismeri a különböző megbízatások betöltésével együtt járó felelősséget és a feladatok megosztásának fontosságát.
A tanuló ismeri és betartja a kapcsolatteremtés elfogadott formáit. Képes az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni a társas élet különféle színterein. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Tisztában van azzal, hogy a vállalt feladatok felelősséggel járnak. Tapasztalatot szerez arról, hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon). A tanuló megismeri és elsajátítja az alapvető együttélési, együttműködési normákat a családban, az iskolában, a társadalmi életben. Ismeri és betartja az illemszabályokat. Megismerkedik a családi ünnepekkel és az ezekhez kötődő szokásokkal. Megtanulja a családi szerepekhez (anya, apa, gyermek) kapcsolódó feladatokat, és törekszik rá, hogy saját feladatait napi rendszerességgel elvégezze.

A tanuló erkölcsi gondolkodása legalább konvencionális szintre kerül, vagyis a hozzá közelállók elvárásainak megfelelően él, képes alkalmazni az emberi kapcsolatok elfogadott formáit. Tudja, hogy a gyerek, testvér, barát stb. szerep betöltője hogyan viselkedjen, de adott esetben képes a szabályok újra értelmezésére.

Médiatudatosságra nevelés

A teljes iskoláztatás folyamán kiemelt feladat a kommunikáció minden csatornájának fejlesztése. A gesztusok és a mimika megértésének és adekvát használatának fejlesztése segíti a tanulókat a verbális közlések egy részének kiváltásában, állapotuk, mondandójuk könnyebb kifejezésében.

A tanulóinknál szintén kiemelt feladat a digitális eszközök és a média használatára nevelés. Ennek egyik oldala az eszközök biztos használatának kialakítása. Másik oldala a képi információk felhasználásának helyes aránya a tanulási folyamatban. Fontos segíteni az internetes médiafelületeken való eligazodást, kialakítani az információk szűrésének megfelelő technikáit. A tanuló tisztában legyen a korhatárt jelző szimbólumok jelentésével. Képes különbséget tenni a televízióban történtek és a valóság között. Ismeri a médiumokat és azok szerepét az ő szabadidejében, valamint hasznosíthatóságukat a tanulásban.

A tanulás tanítása, pályaorientáció

A tanuló tapasztalatot szerez arról, hogy lehet játszva tanulni. Napi rutinjába beépül a tanulásból adódó otthoni feladatok elvégzése, egyre inkább saját időbeosztása szerint készül az órákra. Vannak élményei arról, hogy az iskolai oktatáson kívül a tanulásnak és az önművelésnek egyéb lehetőségei is léteznek.
A tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya, a tanulók egészséges terhelése; fejlődésük folyamatos követése, a személyre szóló, fejlesztő értékelés.
A tanuló megismeri azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelének zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják. Felismeri a különböző foglalkozások együttműködésének fontosságát. Képes megfogalmazni adott szakma tevékenységét, és képes csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempontrendszer szerint.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A társadalmi integráció sikeres elérésében fontos szerepet játszik a szűkebb és tágabb társadalmi környezet megismerése. A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait és életkorának megfelelő szinten az ország és a magyarság szimbólumait. Ismeri a nagy ünnepkörök egy-egy hagyományát és az éves ünnepkör legfontosabb állomásait: ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezek időpontját, részt vesz érzelmi azonosulását segítő tevékenységekben (népi hagyományok felelevenítése, eljátszása, ünnepi díszítések készítése).
A tanuló el tudja magát helyezni adott közösségben, felismeri a valódi és lehetséges szerepeit egy adott kapcsolati hálózatban. Képes a kooperációra, megérti a szabályok fontosságát. Képes egyszerű közösségi szabályok követésére, bekapcsolódik közös tevékenységekbe és követi a közösségi hagyományokat.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érzékennyé válik környezete állapota iránt. Képes a környezet sajátosságainak megismerésére, észreveszi a környezetben lejátszódó kedvező és kedvezőtlen folyamatokat, tudja elemi szinten értékelni e változásokat. Képes saját mikrokörnyezetében olyan változásokat javasolni, amelyek annak minőségét javítják. Értéknek tekinti a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, harmonikus működését. Késztetés alakul ki benne környezete értékeinek megőrzésére.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló ismeri az általa mindennap fogyasztott alapvető élelmiszerek árát. A matematikai műveletekről, illetve a mértékegységekről szóló ismereteit alkalmazni tudja pénzre vonatkoztatva is. Képes mindennapi fogyasztási cikkeket önállóan vásárolni, tud vigyázni a pénzére. Beépül az energiatakarékosság cselekvéseibe és gondolkodásába. Vannak ismeretei arról, hogy hazánkban és a világ más részén hozzá képest milyen életszínvonalon élnek gyerekek.

Kulcskompetenciák

A tanulás kompetenciái

A tanuló a korosztályának megfelelő szinten képes önállóan írni, olvasni, számolni. A tanulás iránti attitűdje pozitív. Egyre gyakorlottabb figyelme összpontosításában. Tanári segítséggel képes saját tanulását megszervezni, segítséggel képes csoportmunkában aktívan részt venni, a sok pozitív visszajelzés hatására ezt egyre magabiztosabban teszi. Segítséggel felismeri szükségleteit, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében. Képes kisebb segítséggel vagy anélkül házi feladatai elvégzésére.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A fejlesztés fő iránya a kommunikációs-nyelvi intervenció. A tanuló törekszik a mások számára érthető és kifejező beszédre. Figyelemmel tud követni szóbeli történetmondást, magyarázatot. Fel tudja idézni, el tudja mondani mindennapi élményeit, olvasmányainak tartalmát. Részt vesz a beszélgetésben és vitában, meg tud fogalmazni saját véleményt. Egyéni sajátosságainak megfelelően képes szövegek értő olvasására, illetve fokozatosan kialakul a kézírása. Megismeri és alkalmazza az anyaggyűjtés és elrendezés szabályainak alapjait. Ismer és alkalmaz néhány alapvető helyesírási szabályt. Képes a korosztályának szóló irodalmi és ismeretterjesztő művek megértésére és értelmezésére.
A tanulóban felébred a nyelvek és a nyelvtanulás iránti érdeklődés. Felfedezi, hogy más országokban más szokások vannak, más nyelvet beszélnek az emberek, ez a felfedezés nyitottabbá teszi más kultúrák befogadására. Egyszerű idegen nyelvi szóbeli kommunikációval próbálkozik. Idegen nyelvi tevékenységei a korosztályának megfelelő dalokhoz, versekhez, mondókákhoz és jelenetekhez kötődnek.

A digitális kompetenciák
Kialakul és fejlődik a tanulóban az IKT-eszközök használata iránti érdeklődés. Képessé válnak az IKT-eszközök irányított használatára (pl. képek, információk keresése, rövid szöveg létrehozása, továbbítása). Fokozatosan kell ügyelni, hogy a tanuló csak olyan és annyi információt gyűjtsön, amit nyelvi készségei, érzelmi és értelmi fejlődése aktuális szintjén képes feldolgozni, megérteni és alkalmazni.

Matematikai és gondolkodási kompetenciák

A tanuló képes érzékelni a tárgyak egymáshoz viszonyított helyzetét, méretét, képes a térben és a síkban tájékozódni. Gyakorlati tapasztalatait felhasználva felfedezi a mennyiségek közötti kapcsolatokat, képes ezen tapasztalatok megfogalmazására. El tud végezni egyszerű méréseket, az eredményeket a tanult mértékegységekkel le tudja írni. Képes a megtanult matematikai algoritmusok felidézésére és használatára gyakorlati tevékenységek során. Tud fejben számolni 100-as számkörben. El tudja dönteni egyszerű állítások igazságértékét, felismer egyszerű logikai kapcsolatokat.

Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes kompetenciák fejlesztése a tanuló önmagáról alkotott részletgazdag, reális belső kép kialakításával és az önmaga észlelési és mozgásos funkciónak felfedezésével kezdődik. Kialakul a tanulóban a társakkal történő közös feladatmegoldás képessége, tud irányítással együttműködni velük. Nyitott társai megismerésére, igyekszik megérteni őket. Elfogadja a közösségben való normaalapú viselkedés szabályait.
Megjelenik az egyre táguló környezet megismerése iránti igénye, amely hozzájárul a szülőföldhöz, a hazához való kötődés kialakulásához.
A gyermek az alkotó folyamatban megtapasztalja a fantázia kibontakozását, később pedig ennek segítségével éli meg saját lelki-érzelmi működéseit.

Kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az alkotás a személyiségfejlesztő hatása mellett akadálymentes kifejezési csatornát jelent a beszédfogyatékos tanulók számára. Kialakul a tanuló érdeklődése a szűkebb környezet jelenségeinek, folyamatainak megismerése iránt. Képessé válik a természeti világ alapvető jelenségeinek felismerésére, egyszerű törvényszerűségek meglátására. Képes arra, hogy egyszerű megfigyeléseket, kísérleteket végezzen el pontos utasítások alapján. Tud egyszerű technikai eszközöket megfelelő módon használni.
Konkrét példákban felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatását, a káros következményeket. Felismeri a közvetlen környezet védelmének fontosságát, és törekszik a helyes magatartásminták követésére.
A tanulónak fejlődik az emocionális érzékenysége. Képes versek, mesék befogadását, elmondását segítő, a ritmusérzéket és a mozgáskultúrát fejlesztő játékokra és gyakorlatokra, ritmusos és énekes rögtönzésekre, szerepjátékokra. Tanári segítséggel képes csoportos improvizációval kapcsolatos élmények szóbeli megfogalmazására, történetek, versek, átélt, elképzelt vagy hallott események zenei, vizuális vagy dramatikus megjelenítésére.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia

A társadalmilag hosszú távon hasznos munkavállaló: kreatív, adaptív, képes az élethosszig tartó tanulásra, gördülékenyen kommunikál, képes használni a digitális rendszereket. A tanuló motivált a kitűzött célok elérésében, vállalja az ezeket elősegítő feladatokat (pl. háziállatok, növények ápolása). Felismeri és

megérti, hogy a feladatok megoldásához többféle út is vezethet, egyszerű élethelyzetekben képes ezeket segítséggel megtervezni. Megérti, hogy felelős a vállalt feladatok teljesítéséért, belátja mulasztásai közvetlen következményeit, képes előre látni cselekedetei egyes kockázatait.

Tantárgyi rendszer a beszédfogyatékos tanulók számára a kerettanterv alapján készült helyi tantervben

Tanulási területek Tantárgyak)		Évfolyamok			
		1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	Magyar irodalom	5	5	4	4
	Magyar nyelvtan	3	3	3	3
Matematika		4	4	4	4
Etika		1	1	1	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret			1	1
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2
	Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technológia	Technika és tervezés	2	2	1	1
	Digitális kultúra			1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés		5	5	5	5
Idegen nyelv – német					2
Összes tanóra		**24**	**24**	**24**	**25**
Habilitáció, rehabilitáció		8	8	8	8
Összes kötelező óraszám		**32**	**32**	**32**	**33**
Egyéb foglalkozásokra felhasználható óraszám		28	28	28	30
Heti időkeret		**60**	**60**	**60**	**63**

Az iskolába bekerülő beszédfogyatékos tanulóknak lehetőségük van az első évfolyam követelményeit két év alatt teljesíteni. Az első év előkészítő jellegű ahol a cél, hogy a tanköteles korban lévő, illetve az iskolába lépéshez szükséges korú, ép értelmű gyermek beszédkészségét, kifejezőkészségét olyan szintre emelje, amely alkalmassá teszi az általános iskolai tanulmányok megkezdésére mind a megértés, mind a közlés terén. A beszédfogyatékosságból eredő hátrányok megelőzésén, illetve kompenzálásán túl, azzal egyidejűleg a személyiség sokoldalú fejlesztésével járul hozzá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség kialakításához

A két évfolyamos első osztály első évének (előkészítő) célját a következő *feladatokon* keresztül valósítja meg:

- a beszédfogyatékosság korrigálása, illetve kompenzálása
- a beszéddel összefüggő tanulási nehézségek szakszerű fejlesztéssel történő megelőzése
- auditív absztrakciós képesség kialakítása
- a vizuális szimbólumok felfogásának és használatának előkészítése
- az azonosság és különbözőség felismertetése, a megfigyelő képesség, valamint a megfigyelésen alapuló emlékezet fejlesztése
- a térbeli tájékozódáshoz szükséges alapfogalmak megismertetése, a térbeli viszonyokat kifejező szavak használata, a tér- és formaérzékelés fejlesztése
- a beszédfogyatékossághoz társuló zavarok /pl. percepciós zavar, grafamotoros fejletlenség, szem-kéz koordináció zavara, mozgásösszerendezetlenség/ korrigálása.
- a gyermekek egyéni fejlődési sajátosságainak, esetleges fejlődési egyenetlenségeinek megismerése, a munka során ezek figyelembe vétele.

A két évfolyamos első osztály első éve: előkészítő

Az előkészítő évfolyam foglalkozásainak megtervezésénél az első évfolyam óraterve alapján, a mindenkor érvényben lévő *óvodai nevelési program* nagycsoportra előirt tevékenységi formáit, feladatait, követelményeit kell figyelembe venni. Mindez kiegészül az egyéni és csoportos beszédjavításra megjelölt feladatok megvalósításával.

Magyar nyelv és irodalom
a következő bontásban kerül feldolgozásra:

- dyslexia prevenció 2
- grafomotoros készségfejlesztés 2
- logopédiai ritmika 1
- anyanyelv 3

Az előkészítő év fejlesztési alapelvei

Olyan *feltételrendszer* biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, a speciális szükségleteket, az egyéni teherbíró képességet. A fejlesztés egyéni, kiscsoportos és csoportos formában történik a gyermekek egyéni fejlődési ritmusához alkalmazkodó lépésekben.

A *multiszenzoriális* fejlesztés a percepció minden részterületét fejleszti: a vizuális, az akusztikus, a taktilis és mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességeket, s minden fejlesztési szakaszban hangsúlyt helyezünk a beszéd és a nyelvi készségek mozgósítására. Fontos a személyiség harmonikus fejlődésének állandó szem előtt tartása.

Az előkészítő év fejlesztési koncepciója

Az előkészítő év intenzív, sérülés specifikus fejlesztés felfogható, illetve ábrázolható, mint egy fa. A gyökerek (a mozgás- és a kommunikáció fejlesztése, az anyanyelvi fejlesztés és a vizuomotoros készség fejlesztése) megalapozzák a későbbi speciális terápiát, valamint az alapkészségek fejlesztését szolgálják.
Ezek az alapkészségek adnak lehetőséget – ebből nőnek ki a fa ágai -, az egyes foglalkozások bevezetésére, melyek megtartva az eredeti koncepciót, szerteágaznak. A fa lombja mintegy egységbe foglalja a tevékenységet, szolgálja a végső célt, az iskolára való felkészítést.

Alapozó foglalkozások

- Mozgás- és kommunikációfejlesztés

Az egész test átmozgatásával a nagy- és finommotorika fejlesztése, a koordinációs zavarok, mozgásos ügyetlenség kiküszöbölése, a testi-lelki harmónia, jó pszichomotoros állapot megteremtése a kommunikáció elősegítése érdekében.

- Anyanyelvi fejlesztés

Az egész napos intenzív terápiás ellátás az anyanyelvi nevelést szolgálja. Speciális megközelítési módot alkalmazva, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával törekszünk a szűkebb, majd tágabb környezet megismerésére. Megtanítjuk tanítványainkat „megfigyelni” látni, tapasztalatot szerezni és felhasználni. A passzív és az aktív szókincs bővítésével, a beszédértés növelésével felkészíteni a gyerekeket az iskolai oktatásra.

- A vizuomotoros készség fejlesztése

Célja:

- az olvasás-írás-számolási készség megalapozása, a vizuális észlelés fejlesztése;
- a testséma fejlesztése (téri tájékozódás, iránydifferenciálás):
- a vizuális észlelés fejlesztése (alakállandóság, szem-kéz koordináció, alak-háttér felis merő képesség fejlesztése);
- a vizuális megfigyelő képesség fejlesztése;
- a finommotorika és a taktilis érzékelés fejlesztése /íráselőkészités, a helyes ceruzafogás

- megtanítása/.

Az alapozó terápiákra épülő foglalkozások:

- A mozgás- és a kommunikáció fejlesztéséhez kapcsolódó foglalkozások

- *Az egyensúlyozó Ayres terápia*

Célja a vesztibuláris rendszer sokoldalú ingerlése és így a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék és a testséma fejlesztése. Az Ayres terápia eszközrendszerét és terápiás elveit a mozgásfejlesztő foglalkozásokba is beépítjük.

- *Logopédiai ritmika*

Célja: az anyanyelvi nevelés támogatása, a mozgás és beszéd összerendezése, a ritmus, a zene, a versek, mondókák, énekek segítségével. A nonverbális és verbális jelzések összhangját igyekszünk megteremteni, a test tónusának szabályozását segíteni, a szeriális rendezést érzékeltetni, a mozgásos önkifejezést elősegíteni.

- Az anyanyelvi fejlesztéshez kapcsolódó foglalkozások

- *Anyanyelv és környezetismeret*

A foglalkozásokon, tapasztalati úton, élmények nyújtásával történik a környezet megismertetése. Elősegítjük a gyermekek közlési vágyának, nyelvtanilag helyes beszédének kialakulását.

Egyéni fejlesztés

Az egyéni fejlesztés során a logopédiai gyakorlatban alkalmazott terápiás eljárások figyelembevételével történik a beszédhibák javítása. Így alkalmazzuk a megkésett beszédfejlődés terápiáját, a pösze terápiát, az orrhangzós terápiát, a dadogás terápiát, a diszfónia terápiát, és a centrális diszlália terápiát. Rendezzük a gyermekek nyelvi zavarait, kialakítjuk az összefüggő beszéd képességét.

- A vizuomotoros készség fejlesztéséhez kapcsolódó foglalkozások:

- *Frostig terápia*

A vizuális észlelés, a vizuális megfigyelő és elemző képesség, a vizuális memória, a sorozatalkotási készség fejlesztése.

- *Grafomotoros fejlesztés (a* finommotorika és a taktilis észlelés fejlesztése*)*

A fejlesztés során kialakítjuk az írás tanulásához szüskges finommozgásokat és testhelyzeteket. Fejlesztjük a formaemlékezeti- és az ábrázoló készséget, a szem-kéz koordinációt.

- *Diszlexia prevenció*

Az olvasászavar megelőzését szolgálja. A foglalkozások célja: az olvasáskészség megalapozása, a gyerekek életkori sajátosságainak figyelembevételével, játékos módszerrel a betűk megtanítása, az összeolvasási készség kialakítása, az olvasási kedv felkeltése.

- *Diszkalkulia prevenció*

A számolászavar megelőzését szolgáló foglalkozás. A terápia képességfejlesztő részből, illetve konkrét cselekvéshez kapcsolt, sokoldalú manipulálással alátámasztott számfogalom kialakításból áll, a matematikai készségek kialakítását célozza meg. Halmazalkotás, ellentétpárok, téri tájékozódás, színlátás, sorszámnevek, relációs jelek, mennyiségi összefüggések megismertetését követik a számfogalmak kialakítása, tárgyi manipulációval, illetve elvontabban mennyiség-számnév-számjegy egyeztetés, számjegy írással.

- Speciális rész

Az alapkultúrtechnikák elsajátítását fejlesztő terápiás eljárások

Az alkalmazott fejlesztő program az alábbi terápiák elemeinek felhasználásával, továbbfejlesztésével és a speciális igényeknek megfelelő átalakításával készült:

- *Az Ayres terápia*

Célja:
A vesztibuláris rendszer sokoldalú ingerlése, mely során a gyermekeknek módjuk nyílik arra, hogy hibás mintázatú neurofiziológiás rendszereiket kijavíthassák.
A terápia lépései, a fejlesztés területei:

- a vesztibuláris és taktilis rendszer normalizálása;
- a primitív posztuláris reflexek integrációja;
- az egyensúlyi reakciók fejlesztése;
- a szemmozgások normalizálása;
- a test két oldala közötti integráció kialakítása;
- a vizuális forma- és térérzékelés fejlesztése.

- *Frostig Terápiás Program a vizuális észlelés fejlesztésére*

Frostig koncepciója a szenzoros és motoros funkciók szoros összefüggését, az észlelésnek és a mozgásnak a pszichikus fejlődésben betöltött szerepét hangsúlyozza. Ezeket a funkciókat úgy tekinti, mint az egyéni képességek kibontásának, a személyiség pszichikai és fizikai egységének alapfeltételeit. Elmélete a mozgáspedagógia és a táncművészet, a fejlődéspszichológia és a humanista pszichológia talaján alakult ki. Pedagógiai vezérelve a speciális segítséget igénylő gyermekek egyéni szükségleteinek, képességeinek és lehetőségeinek messzemenő figyelembevétele, önmegvalósításuk elősegítése, a sikereket ígérő tevékenységi formák előtérbe helyezése. A dr. Marianne Frostig által kidolgozott terápiás program elemei:

Mozgásnevelés az egész fejlesztési programban alapvető szerepet kap.
Célja:

- a koordinációs képesség és ritmusérzék;
- az ügyesség;
- az erő;
- a ruganyosság;
- képesség;
- a gyorsaság;
- a látás;
- és a kreatív mozgások fejlesztése.

Előkészítő program a vizuális észlelés fejlesztésére

A program a vizuális percepcióhoz szükséges alapkészségeket fejleszti ki és felkészít a munkalapokkal való foglalkozásokra.
Területei:

- a test képet, testfogalmat és testsémát;
- a finommotorikát (válogatás, vágás, ragasztás segítésével);
- a szemmozgást;
- az iránydifferenciálást, téri tájékozódást, az oldaliság kialakulását;
- az alakállandóságot (forma, méret, szín, nagyság szerint);
- és a téri összefüggéseket fejlesztő gyakorlatok.

A mozgás és a kommunikáció fejlesztését szolgáló terápiá

A mozgásfejlesztés
Célja: Fejlessze a gyermek mozgató funkcióit, valamint az észlelés és a mozgás térbeli és időbeli integrációját, ezáltal javítva a gyermek mozgásos ismeretszerzésének lehetőségeit, és megteremtve a beszédterápiához szükséges mozgásos készségek alapjait.

Feladata:

- a testtudat kialakítása, illetve megerősítése;
- az egyes érzékelési területek összehangolt működésének fejlesztése vizualitás összefüggésére;
- a vesztibuláris rendszer – mint integrációs tényező – működésének korrigálása;
- a térészlelés fejlesztése;
- az alapmozgások koordinációjának fejlesztése;
- a két testfél mozgásának összerendezése;
- a mozgás, mint kommunikáció mély átélése folytán a beszédre való késztetés felkeltése.

Az egyes érzékelési területek, tapintás, mozgásérzékelés, egyensúlyérzet, vizuomotoros készségfejlesztése.

A logopédiai ritmika foglalkozás

Célja: A mozgás, a beszéd és a gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése, valamint – a mozgás és a zene emocionális hatásán keresztül – az összemélyiség ritmusos harmonizálása, az önkifejező készség és a kreativitás fejlesztése.

Feladata:

- az izomtónus-szabályozás fejlesztése;
- a helyes beszédlégzés kialakítása;
- a beszéd nonverbális elemeinek (gesztusok, mimika, hanglejtés, hangszín, dinamika, hangerő) fejlesztése, a harmonikus kommunikáció érdekében:
- a mozgás ritmikus összehangolása a beszéd nonverbális és verbális elemeivel;
- a költői és zenei hatások segítségével a gyermekek másodlagos személyiség-sérüléseinek csökkentése, leküzdése.

Helye a terápiás rendszerben:
A logopédiai ritmika leghatékonyabban, mint csoportos foglalkozás működik, mivel az együttesen átélt ritmikus mozgás öröme a fejlődést hallatlan módon motiválja. A ritmika támaszkodik a más foglalkozások (anyanyelv, mozgásfejlesztés) által már korábban elért eredményekre, és azokat igyekszik továbbfejleszteni.

Az anyanyelv foglalkozás témaköreiben megismert fogalmakat pl. azok eljátszásával igyekszünk élővé, teltté tenni a gyermekek számára, hogy így jobban megérthetők, és megjegyezhetők legyenek. Remélhető, hogy ha a gyermek ilyen közeli, személyes kapcsolatba kerül egy-egy fogalommal, akkor annak kiejtésére és használatára is jobban motivált lesz (pl. eljátsszuk az évszakok váltakozását egy fa szemszögéből).

A mozgásfejlesztés foglalkozásokon kialakított harmonikus alapmozgásokat a logopédiai ritmika más szituációkban, a beszédmozgásokkal összehangolva gyakoroltatja, lehetővé téve a két testfél koordinációjának további javítását.
A ritmikafoglalkozáson kialakított készségekre más, főleg iskola-előkészítő jellegű foglalkozások építenek pl. a diszlexia prevenció számára fontos a hallási figyelem, és a fonéma-megkülönböztető képesség kialakulása, a ritmikus szótagolás megléte. A diszkalkulia prevenció a ritmusra támaszkodik a számlálás, valamint a mennyiségállandóság kialakításakor.
A grafomotórium fejlődése szempontjából pedig elengedhetetlen a szem-kéz koordináció fejlesztése, melynek kezdeti lépéseit szintén jól szolgálja a logopédiai ritmika.
A terápia során más-más gyakorlatcsoportokat kell hangsúlyossá tennünk, attól függően, hogy a beszédsérülések mely fajtáit kezeljük. Például *centrális diszlália* és *diszfázia* esetén a ritmikus szólamokkal kísért gesztusokra, valamint a versfeldolgozásra helyezzünk hangsúlyt. Akadályozott beszédfejlődés esetén a beszéddel kísért, illetve beszéd nélküli gesztusok fejlesztésére, valamint a kreatív mozgásra fordítsunk nagyobb gondot. Dadogás esetén a légzőgyakorlatokat, a kreatív, felszabadult mozgásformákat, és a relaxációt részesítjük előnyben.

Célja:

- a nyelvi elmaradás korrekciója: a beszédészlelés, a beszédmegértés és kifejezőkészség fejlesztése;
- a környezet megismerése: az analizáló, szintetizáló, lényegkiemelő képességek fejlesztése;
- a nyelvtani szabályok kialakítása, tudatosítása.

Feladata:

- a gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának, kapcsolatteremtési készségének elősegítése;
- a megismerési vágy felkeltése;
- esztétikai élmények nyújtása, hagyományok ápolása,
- az összefüggések észrevétetése, az asszociációs képességek fejlesztése;
- a kreativitás, a képzelet aktivizálásával az absztraháló képesség fejlesztése;
- a percepciós bázis fejlesztése.

Az egyéni fejlesztés

Célja:
A kialakult beszédhiba javítása, az aktív, passzív szókincs bővítése és a grammatikailag helyes kifejező, összefüggő beszéd tanítása.
Feladata:
A gyermek fejlettségi szintjéhez, a fejlődés üteméhez alkalmazkodó terápia.
Beszédindítás.

Artikulációs mozgást ügyesítő gyakorlatok
- ajakgyakorlatok
- nyelvgyakorlatok
- légző és fúvási gyakorlatok

Hallási diszkriminációs gyakorlatok
Hangfejlesztés
Hangrögzítés
Automatizálás
A helyes légzéstechnika kialakítása
Az összefüggő szöveges beszéltetés előkészítse. A vizuomotoros készség fejlesztése.

A speciális foglalkozások mellett – a gyermek egyéni fejlettségétől függően – lehetőséget biztosítunk matematika, ének-zene és ábrázolás foglalkozásokon való részvételre is. Ezek a foglalkozások az Óvodai Nevelési Program figyelembevételével zajlanak.

MATEMATIKA

Célja: A környező világ mennyiségi formái, kiterjedésbeli és téri viszonyainak felfedeztetése, megtapasztaltatása a gyerekekkel játékos formában.
A nyelvi és a matematikai képességek, készségek az egyéb részterületekkel együtt való fejlesztése.

Feladata:
- az érzékelés-észlelés fejlesztése;
- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése;
- a saját testen, térben, síkban való tájékozódás fejlesztése;
- az időbeli tájékozódás fejlesztése;
- soralkotásos feladatok, a sorrendiség fejlesztése;
- geometriai, mértani ábrák felismerése, egyeztetése, kirakása, megnevezése, a számjegyek felismerése, megnevezése, írása;
- a mennyiségfogalom kialakítása 10-ig, műveletvégzés 10-es körben (hozzáadás, elvétel, pótlás, bontás, összeadás, kivonás);
- műveleti és relációs jelek felismerése, megnevezése, kirakása, írása;
- a számolás automatizálása növekvő és csökkenő sorrendben 1-20;
- globális mennyiség felismerés 5-ig, korongképek alapján 10-ig;

- a beszéd fejlesztése – matematikai szókincs kialakítása;
- vízuomotoros, grafomotoros készségek fejlesztése;
- szöveges feladatok előkészítése, sorszámok használata, a számszomszéd, a páros-páratlan fogalma, ellenpáralkotás, relációs viszonyok, a számemlékezet fejlesztése.

A matematikai nevelés tartalma

Témakör	A nevelési-fejlesztési cél	Ismeretek	Fejlesztési követelmények
Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	szétválogatások sorba rendezések összehasonlítások szavakban	Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése.
A számfogalom alapozása	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai	mennyiségek összemérése halmazok összemérése, párosítás, számlálás kis számok összkép alapján sorszámok mérések különböző egységekkel tapasztalatok a darabszám változásairól	Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjaikkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).

Témakör	A nevelési-fejlesztési cél	Ismeretek	Fejlesztési követelmények
	szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása**.**		
Tapasztalatok a geometria körében	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközkezelés. A környezet megismerésének igénye.	építések, alkotások szabadon és másolással tevékenységek tükörre tájékozódás a térben és a síkban ábrázolt világban: vonalak, sík és térbeli alakzatok relációk, kiterjedések, műveletek.	Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően.

A továbbhaladás feltételei:

- képesek megérteni és elfogadni az utasításokat
- szívesen vállalkoznak matematikai problémák megoldására,
- saját gondolataikat szabadon elmondják
- képesek arra, hogy egymás állításának igazságát megítéljék, esetenként javítják saját tévedéseiket.
- képesek jól ismert /de meg nem nevezett tulajdonság szerint/ válogatás folytatására, sorba rendezés végzésére
- összehasonlításaikat szóban is kifejezik. Értik és használják a mennyiségeket, és halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat /pl. hosszabb, rövidebb legrövidebb, több, kevesebb./
- önállóan tudnak hosszúságot mérni, az összemérés alapján helyes összehasonlítást tudnak tenni.
- részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében, alkalmi egységgel való mérésben.

- össze tudnak hasonlítani két halmazt párosítással legalább 10-ig az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással többet-kevesebbet létrehozni.
- tudjanak számlálni, egyéni képességeiknek megfelelően (10-es számkörön belül)
- különféle geometriai tulajdonság szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatnak.
- tapasztalatot szereznek tükörre való tevékenységeik során az azonosságról és különbözőségről
- tájékozódnak síkban és térben, értik, megnevezik és követik az irányokat.

ÉNEK-ZENE

Célja:
A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk, zenei hallásuk, ritmusérzékük fejlesztése, zenei emlékezetük, alkotókedvük formálása. Hatására a gyerekek szeretnek énekelni, játszani, dúdolni és zenét hallgatni.

Feladata:
Fejlessze és elégítse ki a gyermekek érdeklődését világosan észlelhető, alapvető matematikai összefüggések, azonosságok, különbségek; változások felfedeztetésével. Gazdagítsa matematikai tapasztalataikat, és alakítson ki olyan megbízható képzeteket, melyek későbbi ismereteikhez alapul szolgálhatnak. Fejlessze a gyermekek logikus gondolkodását, problémafelismerő és megoldó képességét, a feladatmegoldásra irányuló önállóságát, szóbeli kifejezőkészségét.
A feladatok sikeres teljesítése hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek objektívebben ismerjék meg a világot, egyre jobban közelítsék meg a megismeréshez szükséges elvonatkoztatás útját. Képessé válnak elemi problémák meglátására és megoldására. A tevékenységek folyamatában fejlődik önállóságuk, edződik akaratuk, felébred bennük a felfedezés, a tudás öröme.

Ének-zene nevelés tartalma:

Témakör	A nevelési-fejlesztési cél	Ismeretek	Fejlesztési követelmények
Zenei reprodukció	A gyermekek szokják meg az egyöntetű, könnyed, tiszta éneklést, ügyeljenek a helyes szövegkiejtésre. Énekeljenek közösen és egyénileg is. Dúdoljanak ismert dallamokat, gyakorolják azokat könnyedén, halkan, játékos szótagokkal (pl. mi-mi, fá-fá, lá-lá-val) hangápolásként. Kisgyermekkori zenei élményanyag. Gyermekjátékok, gyermekversek, gyermekdalok. Ezekhez kapcsolódó (testi) nagymozgások, valamint hangutánzó dallam- és ritmusmotívumok	*Éneklés*	20-26 magyar gyermekjátékdal és műdal, 3-4 mondóka. A dal 12-16 /18/ ütem terjedelemben, az ötfokú hangsor 6 hangján mozogjon. Olyan dalok is legyenek az anyagban, amelyekben a lefutó pentachord és hexachord is előfordul. Rokon nép és más népek kis hangterjedelmű gyermekdalai is felhasználhatók. Végezzenek dallambújtatást, először rövid egyforma szakaszokkal, majd hosszabb szakaszokkal, hallgató jelre váltsanak, és közben éreztessék az egyenletes lüktetést. Énekeljenek felelgetős dalokat két csoportban, és énekeljenek vissza dallammotívumokat (köszönés, név vagy más szöveggel).
		Ritmusfejlesztés	Érzékeljék az egyenletes lüktetés és a dal ritmusát, figyeljék meg és hasonlítsák össze a kettőt kopogással, járással, mozgással és ütőhangszerekkel. A negyed szünetet jelezzék mozdulattal (széttárt karra, vállérintéssel vagy egyéb módon). Pontosan hangoztassák a dalok ritmusát belső halás alapján, éneklés nélkül is. A jól tudott dalokat ismerjék fel ritmusról (megjelölt dalcímek nélkül). Ritmusmotívumokhoz találjanak ki rögtönzött szöveget.
		Hallásfejlesztés	Figyeljék meg a magas és mély hangsorokat éneken, hangszeren három fokozatban. Térben kézzel is mutassák nyolcad (oktáv), ötöd (kvint) és harmad (terc) hangközben. Vegyék át a magasabb és mélyebb kezdőhangot (legfeljebb nagy terc kezdőtávolságig). Figyeljék meg és mutassák be a halk és hangos különbségét tárgyakon, saját hangjukon, csoportos éneklésen. Gyakorolják ezt gyors és lassú tempóval is egybekapcsolva. Ismerjenek fel dallamokat dúdolásról vagy hangszerről, kezdő- vagy jellegzetes belső motívumok felhasználásával. Énekeljenek ismert dalokat szöveg nélkül, belső hallásfejlesztésként. Figyeljék meg a környezet zörejeit, próbálják felismerni, megkülönböztetni, összehasonlítani azokat. Figyeljék meg,

Témakör	A nevelési-fejlesztési cél	Ismeretek	Fejlesztési követelmények
			különböztessék meg a zenei hangokat, a tanító és egymás hangját.
Zenei befogadás	A zenehallgatásra irányuló figyelem, a koncentráció képességének kialakítása	Befogadói Kompetenciák Fejlesztése	Akusztikus tapasztalatok a környezet zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás térben: irány és távolság megnevezése. Zenehallgatási élmények korai gyermekkorból
		Zenehallgatás	Szokják meg a bemutatott zene figyelmes hallgatását, a hangulatban egymástól eltérő, mese jellegű dalokat, népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek gyermekdalait. Az óvónő énekelje, hangszeren adja elő vagy gépzenével ismételje meg őket.

A továbbhaladás feltételei:

- Tudjon a csoport 20 hat hangterjedelmű dalt, 3 mondókát tisztán, helyes szövegkiejtéssel, a dal jellegének megfelelően énekelni, az egyvonalas „c” és kétvonalas „d” között. A mondókákat az egyenletes lüktetést kiemelve, a beszéd természetes hanglejtése szerint tudják mondani. dalból 10-et olyan biztonsággal énekeljenek tisztán csoportosan és egyénileg is, hogy elkezdeni is tudják azokat. Az ismert dalok önálló éneklésén túl legyenek képesek dallam- vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni és visszatapsolni.
- Ismerjék fel és csoportosan térben is mutassák a magasabb és mélyebb hangok közötti különbséget három fokozatban.
- Ismerjék fel a halk és a hangos hangokat, tudjanak halkan és hangosan, gyorsan és lassan énekelni, beszélni.
- Tudjanak dalokat szöveg nélkül, dúdolva, zümmögve csoportosan énekelni.
- Ismerjék fel a dalokat jellegzetes kezdő- vagy belső motívumról, szöveg nélkül is.
- Tudjanak hosszabb periódusokkal is (hallható jelre) hangosan és magukban énekelni.
- Tudjanak kétszer 2=4-es szöveges vagy dúdolt motívumot csoportosan és egyénenként is visszaénekelni, felelgetős dalokat pontos válaszolással közösen énekelni.
- Figyeljék meg és különböztessék meg hallás után környezetünk differenciált zörejhangszíneit, egymás hangját.

Vizuális kultúra-ábrázolás

Célja:
Az ábrázolótevékenységhez szükséges feltételek, széles tevékenykedési lehetőségek biztosításával a gyermekek ábrázolás iránti érdeklődését felkeltsük, az alkotás örömét felfedeztessük.

Feladata:
Fejlessze az emlékezet, a természet és az elképzelés utáni ábrázoló- és díszítőkészségüket. Alakítson ki forma- és színképzeteket. Ismertesse meg a gyermekekkel a rajzolás, a festés, a mintázás technikáját, a kézimunka egyszerű elemeit.
Fejlessze a gyermekek esztétikai fogékonyságát, értékelő képességét.

Tartalom:

Témakör	A nevelési-fejlesztési cél	Ismeretek	Fejlesztési követelmények
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”.	A gyermekek rajzoljanak, fessenek, mintázzanak *emlékezet után* hozzájuk közel álló tárgyakat, cselekményes témákat, velük vagy környezetükben történt dolgokat (különböző járműveket, természeti tájakat, otthoni környezetet, személyeket, lezajlott ünnepségeket).	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával.
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Közvetlen élmény képi és téri megjelenítés	Rajzoljanak, fessenek, mintázzanak *közvetlen megfigyelés* alapján (természet után) tagolt, jellegzetes, változatos színű, formájú tárgyakat, jelenségeket (virágzó fákat, virágállományunkat, halakat az akváriumban, babájukat új ruhában).	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése.
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése.	A Rajzolással, festéssel, mintázással készítsenek *díszítőmunkákat* az összes ismert formaelemek alkalmazásával, megfigyelt motívumokkal	A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban.
Kézimunka készítése	A kézimunka egyszerű elemeinek megismerése.	Képek készítése különböző anyagokból tépéssel, nyírással, összeillesztéssel, ragasztással, hajtogatással, varrással	Különböző anyagok megismerése, alakításuk - papír, textil, termések, ágak, kavicsok

A továbbhaladás feltételei

- A gyermekek ismereteik, gondolataik, élményeik kifejezésére bátran, biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit. Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázoljanak.
- Ábrázolásuk változatos legyen, tagoltságot mutasson, változatosan alkalmazzák a színeket Emlékezet utáni témáikban részleteket is ábrázoljanak.
- Közvetlen megfigyelés alapján emeljenek ki megkülönböztető jegyeket, szín- és forma tulajdonságokat hangulati elemeket.
- Legyenek képesek elképzelés utáni meseszereplőket, meserészleteket, elképzelt helyzeteket, eseményeket, hangulatot is kifejezve, jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázolni.
- Tudjanak díszítő-tervező feladatokat megoldani sorakoztatással és más elrendezéssel, vonalas és folt hatású mintaelemekkel, változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcolással.
- Tudjanak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani, papírelemekből és más anyagok – termények, kavicsok – felhasználásával képet, egyszerű játékot tervezni és készíteni.

MAGYAR NYEV ÉS IRODALOM

1-4. évfolyam

Óraszámok

Óraszám	Évfolyam			
	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	8	8	7	7
Éves óraszám	288	288	252	252

Témakör és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Témakör neve		Évfolyam-óraszám			
		1.	2.	3.	4.
Beszéd és olvasás	Beszéd és kommunikáció	17	17	21	21
	Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése.	60			
	Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése.	64	26		
	Népmesék, műmesék. Mesék, történetek	7	38	18	14
	Mondák, regék			20	20
	Versek, népköltészeti alkotások	6	25	17	18
	Helyem a közösségben – család, iskola	5	14		
	Helyem a világban			17	18
	Évszakok, ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	5	22	15	16
	Állatok, növények, emberek, tájak, találmányok	5	22	17	22
	Olvassunk együtt! Közös olvasmányok			4	6
Írás és helyesírás	Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	33			
	Írás jelrendszere	43	25		
	A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	23	13	20	10
	A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	2	28	15	20
	A nyelv építőkövei: az írásbeli szövegalkotás lépései			18	12
	Kisbetű – nagybetű	6	16		
	A magyar ábécé – a betűrend	2	16		
	Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	10	26		
	Szótő és toldalék, szóelemzés			11	11
	Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok			10	11

Témakör neve		Évfolyam-óraszám			
		1.	2.	3.	4.
	Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve – kisbetű-nagybetű			16	12
	Tulajdonságot kifejező szavak			14	9
	Mennyiséget kifejező szavak			8	15
	Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben			16	17
Összes óraszám		288	288	252	252

Célok:

- A tanulók megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az gyes ember kapcsolatát, viszonyulását az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz.
- Az életkori sajátosságok figyelembevételével elindítsa a kisgyermeket a tudatos nyelvhasználat képességének kialakulása felé
- Az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.
- Az adott életkorra jellemző nyelvi fejlettség kialakítása, az alapkulturtechnikák elsajátításához szükséges anyanyelvi bázis kialakítása, a nyelvhasználat terén jelentkező nehézségek leküzdése, a környezet megismerése, vagyis tapasztalatok, élmények, ismeretek megszerzése, amelyek segítik az életkornak megfelelő biztonságos eligazodást. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.

Feladatok:

- Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle színterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos, adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.
- A kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.
- A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy középpontjába a kerettanterv az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztését áll. Fontos, hogy biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét.
- Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése.

- Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.
- Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.
- Segíteni kell a tanulókat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

Fejlesztendő készségek, képességek:

- Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.
- A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

Oktatási szakaszok jellemzői:

1-2. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználata nagyon eltérő. Egyik fő feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analizáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét. Az olvasás és írás készségének kialakítása meghatározhatja a tanuló későbbi iskolai sikerességét, ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.
Az első tanév első féléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, a megfigyelések alapján a részképességek koncentrált és differenciált fejlesztése. (Közben megkezdődik a betűtanítás is.)
Az első félévben történik az írás előkészítése, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének fejlesztése, a betűelemek megismerése, vázolása, a betűolvasással párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanulása is.
Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.
Megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása, ami lendületes vázolással, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.
Az írás, helyesírás tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

3-4. évfolyam

Továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek, ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés.
A beszédértés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik.
A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg a történelmi témájú szövegek segítségével. A témakörök tovább bővülnek a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. Megjelennek a hosszabb epikus művek, melynek célja az olvasóvá nevelés. Az irodalmi művek kiválasztásánál törekedni kell arra, hogy a tanulók igényes művet olvassanak, ami az adott gyermekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatolvasással dolgozzák fel. (Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma vagy otthoni olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.)
Folytatódik az írástechnika fejlesztése, az eszközszintű íráshasználat.
Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.
A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásnál az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek.

1. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Beszéd és olvasás			
Beszéd és kommunikáció	• Érzelmi fejlesztés. • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés • Beszédfejlesztés - beszédlégzés - artikuláció fejlesztése - beszédritmus - beszédtempó • Ritmusérzék fejlesztés • Hangok, szótagok analízise, szintézise • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Beszédészlelés, beszédértés • Kifejező, érthető beszéd • Helyes ejtés kialakítása • Nem nyelvi jelek használata • Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok • Párbeszédek, szituációs játékok	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően az élethelyzethez igazodva kommunikál; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reagál; - megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit; - egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján megérti az új kifejezéseket; - a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza; - használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit; - részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, vitában és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat - élményeiről segítséggel beszámol. *Tanulási eredmény:* A tanuló - beszédlégzése és artikulációja megfelelő; - figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra; - a szavakat hangokra, szótagokra bontja;	Helyesejtés Beszédlégzés Artikuláció Időtartam Hangerő Beszédtempó Ritmus Testtartás Mimika Párbeszéd Szituáció

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- a hangokból, szótagokból szavakat épít; - a tanult verseket, mondókákat szöveghűen, érthetően tolmácsolja; - részt vesz ismert szövegek mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;	
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	• Érzelmi fejlesztés. • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés • Beszédfejlesztés - beszédészlelés - beszédértés fejlesztése. • Szókincs gyarapítása • Szókincs aktivizálása • Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése • Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése • Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése • Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Betű-hang azonosítás • Szótagolás • Olvasástechnika fejlesztése • Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe • Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése	A tanuló életkorának megfelelően - megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket; - érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg; *Tanulási eredmény:* A tanuló - észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget és azokra válaszokat fogalmaz meg; - részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; - megérti és használja a tér- és időbeli relációk szókincset; - szavakat hangokra, szótagokra bont; - hangokból, szótagokból szavakat épít.	Hang Betű Magánhangzó Mássalhangzó Hosszú hang Rövid hang Szótag Szó Mondat Viszonyszavak: - bal-jobb - előtte - mögötte - alatta - felette - közötte - mellette - utána - közben
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó	• Érzelmi fejlesztés. • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés • Beszédfejlesztés	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket;	Hang Betű Kisbetű

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
részképességek fejlesztése	- beszédészlelés - beszédértés fejlesztése. • Szókincs gyarapítása • Szókincs aktivizálása • Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése • Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése • Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése • Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Betű-hang azonosítás, fonéma-graféma azonosítási szabályok • Biztonságos betű-összevonási képesség kialakítása. • Összeolvasási képesség fejlesztése. • Szótagolás. • Nyelvi tudatosság fejlesztése: - szótag és szó megkülönböztetése, - hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, - szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, - ismert betűvel szógyűjtés. • Olvasástechnika fejlesztése. • Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése. • Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe	- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - szöveget hangos olvasás útján megért; - ismer néhány digitális olvasási technikát. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységben és érzékelő játékokban (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek). - megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset; - szavakat hangokra, szótagokra bont; - hangokból, szótagokból szavakat épít; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.	Nagybetű Magánhangzó Egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzó Hosszú hang Rövid hang Szótag Szó Mondat Viszonyszavak: - bal-jobb - előtte - mögötte - alatta - felette - közötte - mellette - utána - közben

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése		
Népmesék, műmesék	• Érzelmi nevelés • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Szótagoló olvasás • Összeolvasás a szótagtól a mondatig • Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, • Olvasási stratégiák: jóslás, keresés • Képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása **Törzsanyag:** *Magyar népmesék***:** - A vadgalamb és a szarka - Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre? - A sajtot osztó róka - Két kecske találkozott a pallón - A varga, a szikra és a bab - A róka és a kácsák - Jakab meg az apja **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet) - A galamb, a réce meg a lúd	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően: - kifejezően, érthetően kommunikál; - részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján megért; - felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket; - képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; - alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. *Tanulási eredmény:* A tanuló: - megismer néhány mesét és történetet a magyar	Szótag Szó Mondat Szöveg Mese Népmese Műmese Cím Szerző Szereplő Helyszín Időrend Tartalom

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Az állatok vitája - Ki a legelébbvaló? - A szegényember káposztája - A kiskakas gyémántfélkrajcárja (Arany László) - Kinek köszönt a vándor? - Az állatok nyelvén tudó juhász - Tréfás mese (Benedek Elek) - Móra Ferenc: Levelek hullása - Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren	és rokon kultúrájú népek irodalmából; - részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében; - közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést.	
Versek, népköltészeti alkotások	• Érzelmi fejlesztés. • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés • Ritmusérzék fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagtól a mondatig - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók megismerése - Belső képalkotás - Ritmusélmény - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával • Magánhangzók, mássalhangzók **Törzsanyag:**	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően: - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat; - részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;	Vers Verses mese Mondóka Kiszámoló Soroló Népdal Ritmus Cím Költő

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz - Kányádi Sándor: Ha a napnak - József Attila: Hangya - Weöres Sándor: Galagonya **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Kányádi Sándor: Ballag már - Móra Ferenc: Csókai csóka - Nemes Nagy Ágnes: A titkos út - Kányádi Sándor: Szarvasitató - Nemes Nagy Ágnes: Névnapra	- érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát; - felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyermekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét; - segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel; - a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmény); - a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; - különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. - megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából; - megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból.	
Helyem a közösségben család - iskola	• Érzelmi fejlesztés • Beszédkészség fejlesztése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - képes családjából származó közösségi élményeit	Iskola Osztály Közösség Tanítási idő

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Verbális memória fejlesztése • Időben való tájékozódás fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése • Szótagoló olvasás • Összeolvasás a szótagtól a mondatig • Szövegértő olvasás fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: - Véleményalkotás - Ítéletalkotás - Következtetések levonása • Empatikus képesség fejlesztése • A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi • Olvasási stratégiák • Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek **Törzsanyag:** - Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek) - Hervay Gizella: Elfelejtő mese - Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én **A törzsanyaghoz kapcsolódó kiegészítő tartalmak:** - Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet)	megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt vesz; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - képességeinek megfelelően szöveget hangos olvasás útján megért; - képes tanítói segítséggel a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására; - alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; - megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját, meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük; - részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; - önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz	Szünet Vakáció Házi feladat Család Családtag Rokon Testvér Nagyszülő Dédszülő Unoka Dédunoka Unokatestvér Otthon Barát Társ Összetartozás Felelősség Hűség Becsületesség Igazságosság Munka Házimunka Történet Mese Vers Bekezdés Párbeszéd Cím Szerző Szereplők és tulajdonságaik

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet. *Tanulási eredmény:* A tanuló - rövid meséket olvas, megért, feldolgoz; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok (klasszikus, kortárs magyar alkotások) megismerésével; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát; - könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is	Helyszín Probléma Megoldás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja; - részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.	
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	• Érzelmi fejlesztés • Szótagoló olvasás • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése • A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi • Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink • Magyar hagyományok tisztelete • Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások jellemzői, körforgásuk (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás). • Keresztény ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd. • Nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről • Lakóhely hagyományainak megismerése • Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák.	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - életkorának megfelelő szöveget hangos olvasás útján megért; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat és ismeri ezek éves körforgását; - jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; - felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást, szólást; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;	Keresztény ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány) Családi ünnep Nemzeti ünnep Népszokás Népi hagyomány Jeles napok Népi gyermekjáték Hazaszeretet Közösség Szólás Közmondás Évszak Körforgás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Törzsanyag: - **Hónapsoroló** - Zelk Zoltán: Négy vándor - Kányádi Sándor: Jön az ősz - Ismerettartalmú szövegek a témakörben **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Hónapmondóka - Csanádi Imre: Négy testvér - Zelk Zoltán: Őszi mese - Csanádi Imre: Doromboló - Csanádi Imre: Farkas üvölt - Zelk Zoltán: Téli fák - Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek - Zelk Zoltán: Téli mese	- részt vesz gyermekeknek szóló kiállításokmegismerésében, alkotásaival hozzájárul létrahozásukhoz; - élményeket és tapasztalatokat szerez lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről; feladatok megoldása során társaival együttműködik. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében - megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.	
Állatok, növények, emberek	• Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértés fejlesztése • Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára • Beszédfejlesztés • Érzelmi fejlesztés • Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása • Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről • Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése • Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival; - gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;	Ismeretközlő szöveg Adat Információ Időrend Cím Illusztráció

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Belső képalkotás • Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával • Tanulás tanulása **Törzsanyag:** Ismerettartalmú szövegek a témakörben.	- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét. *Tanulási eredmény:* A tanuló - a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi; - képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; - érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.	
Írás és helyesírás			
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	• Szerialitás (sorrendiség – szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése • Testséma, nagymozgások fejlesztése • Finommotorika fejlesztése • Síkbeli tájékozódás fejlesztése • Tájékozódás a hármas osztatú vonalrendszerben • Helyes ceruzafogás kialakítása • Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása • Írástechnika fejlesztése • Lendületes vonalvezetés • Betűelemek	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban; - tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat	Betűelem Számelem Vonalrendszer Kapcsolás Viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		megold.	
Írás jelrendszere	• Szerialitás (sorrendiség – szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése • Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése; • Tapintás, érzékelés fejlesztése; • Finommotorika fejlesztése; • Síkbeli tájékozódás fejlesztése; • Helyes ceruzafogás kialakítása • Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása • Írástechnika fejlesztése • Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása; • Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése; • Betű- és hangazonosítás • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; • Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik; • Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok, rövid mondatok. • Hatbetűnél nem hosszabb szavak látó-halló tollbamondása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; - törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz a nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; - tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat old meg; - saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; - a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket leírja; - írásbeli munkáját segítséggel ellenőrzi és javítja.	Hang Betű Betűelem Hosszúhang Rövid hang Kisbetű Nagybetű Vonalrendszer Írásjel Ékezet Magánhangzó Mássalhangzó Szótag Szó Mondat Viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Rövid szavak írása emlékezetből. • 3-4 szóból álló mondat írása • Két-három összefüggő mondat írása másolással, tollbamondással vagy emlékezetből.		
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	• Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése; • Fonémahallás fejlesztése; • Vizuális memória fejlesztése; • Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz); • Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése; • Helyesírási készség fejlesztése; • Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban; • A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes írása; • Aktív szókincs fejlesztése; • Szótagolás, elválasztás;	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjen a rendezett írásképre; - törekedjen a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja; - érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál; - feladatvégzés során társaival együttműködik; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; - a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés,	Hang Betű Betűelem Hosszúhang Rövid hang Kisbetű Nagybetű Vonalrendszer Írásjel Ékezet Magánhangzó Mássalhangzó (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó) Hosszú/kettőzött mássalhangzó Rövid/hosszú magánhangzó Szó Szótag Mondat „j” hang kétféle jelölése

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.	
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	• Ösztönös nyelvtudás formálása • Nyelvi tudatosság fejlesztése • Önellenőrzés, hibajavítás képessége • Hibajavítás szövegminta alapján • Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése; • Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek; •	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja; - a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására; - megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot. *Tanulási eredmény:* - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; - a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál; - szavak, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.	Betű Hang Szó Szókapcsolat Mondat Szöveg j-ly Írásjel Pont Kérdőjel Felkiáltójel Kisbetű Nagybetű
Kisbetű – nagybetű	• Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás; • Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással;	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetének megfelelően, kifejezően,	Kisbetűs és nagybetűs ábécé

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése; • Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján; • Mondatkezdő nagybetű	érthetően kommunikál; - a mondatot nagybetűvel kezdi. *Tanulási eredmény:* A tanuló - mondatkezdő nagybetű használata.	
A magyar ábécé – betűrend	• Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése; • Fonémahallás fejlesztése; • Vizuális memória fejlesztése; • Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz); • Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése; • Helyesírási készség fejlesztése; • Aktív szókincs fejlesztése	*Fejlesztési követelmény:* - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjen a rendezett írásképre; - törekedjen a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja; - érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál; - ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez; - biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való keresésékor is; - feladatvégzés során társaival együttműködik; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;	Hang Betű Magánhangzó Mássalhangzó (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó) Hosszú/kettőzött mássalhangzó Rövid/hosszú magánhangzó Szó Szótag Mondat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- különbséget tesz egyjegyű, kétjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.	
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	• Fonémahallas fejlesztése • Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése) • Szókincsfejlesztés • Artikuláció fejlesztése • Beszédfejlesztés • Helyesírási készség fejlesztése	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; - egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; - törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.	Mondat Szó Rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó Jelentés Időtartam

Tanév végi eredményei:

- A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket.
- Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon.
- Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
- Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit.
- Legyen képes összefüggő mondatok alkotására.

- Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról.
- Szöveghűen mondja el a memoritereket.
- Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel.
- Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

2. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Beszéd és olvasás			
Beszéd és kommunikáció	• Érzelmi fejlesztés. • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés • Beszédfejlesztés - beszédlégzés - artikuláció fejlesztése - beszédritmus - beszédtempó • Ritmusérzék fejlesztés • Hangok, szótagok analízise, szintézise • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Beszédészlelés, beszédértés • Kifejező, érthető beszéd • Helyes ejtés kialakítása • Nem nyelvi jelek használata • Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok • Párbeszédek, szituációs játékok	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően az élethelyzethez igazodva kommunikál; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszéd helyzetnek megfelelően reagál; - megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit; - egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján megérti az új kifejezéseket; - a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza; - használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit; - részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, vitában és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat - élményeiről segítséggel vagy önállóan beszámol. *Tanulási eredmény:* A tanuló - beszédlégzése és artikulációja megfelelő; - figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő	Helyesejtés Beszédlégzés Artikuláció Időtartam Hangerő Beszédtempó Ritmus Testtartás Mimika Párbeszéd Szituáció Drámajáték

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		hangerőválasztásra; - a szavakat hangokra, szótagokra bontja; - a hangokból, szótagokból szavakat épít; - a tanult verseket, mondókákat szöveghűen, érthetően tolmácsolja; - részt vesz ismert szövegek mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - bekapcsolódik párbeszédek, dramatikous helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.	
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	• Érzelmi fejlesztés. • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés • Beszédfejlesztés - beszédészlelés - beszédértés fejlesztése. • Szókincs gyarapítása • Szókincs aktivizálása • Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése • Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése • Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése • Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Betű-hang azonosítás. • Összeolvasási képesség fejlesztése.	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát; - érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységben és érzékelő játékokban (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek). - megérti és használja a tér- és időbeli relációs	Hang Betű Kisbetű Nagybetű Magánhangzó Egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzó Hosszú hang Rövid hang Szótag Szó Mondat Viszonyszavak: - bal-jobb - előtte - mögötte - alatta

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Szótagolás. • Nyelvi tudatosság fejlesztése: - szótag és szó megkülönböztetése, - hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, - szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, - ismert betűvel szógyűjtés. • Olvasástechnika fejlesztése. • Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése. • Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe • Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése • A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi.	szókincset; - szavakat hangokra, szótagokra bont; - hangokból, szótagokból szavakat épít; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.	- felette - közötte - mellette - utána - közben
Népmesék, műmesék	• Érzelmi nevelés • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Szótagoló olvasás • Összeolvasás a szótagtól a mondatig • Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése • Események helyszíne, ideje, sorrendje • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása • Olvasási stratégiák: jóslás, keresés • Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően: - kifejezően, érthetően kommunikál; - részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; (Digitális forrásokat is használ.) - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;	Szótag Szó Mondat Szöveg Mese Népmese Műmese Cím Szerző Szereplő Helyszín Időrend Tartalom

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	lényeges elemek kiemelése és összefoglalása • Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok • A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi **Törzsanyag:** *Magyar népmesék***:** - Az okos lány - Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illés Gyula) - A hiú király - Csalimese (Benedek Elek) *Műmesék:* - Lázár Ervin: Mese reggelre - Zelk Zoltán: A három nyúl - Csukás István: Sün Balázs - Kormos István: Vackor az első bében *Más népek meséi:* - A pap meg a tojások (cigány népmese) A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak: - Lázár Ervin: Kék meg a sárga - Lázár Ervin: A fába szorult hernyó (részlet) - Kányádi Sándor: A néma tulipán - Kányádi Sándor: Mogyoró király	- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; - alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. *Tanulási eredmény:* A tanuló: - megismer néhány mesét és történetet a magyar és rokon kultúrájú népek irodalmából; - részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - közös olvasás, szövegfeldolgozás során	Állandósult szókapcsolat Kezdő és záró fordulat Meseszám

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	meséje - Csukás István: Egy különös idegen - Csukás István: Süsü (részlet) - Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér - Fazekas Anna: Öreg néni őzikéje - Jékely Zoltán: A három pillangó - Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék - Móricz Zsigmond: Iciri-piciri - Kutya-macska barátság - Kányádi Sándor: Mesemorzsa - Hárs Ernő: Vége a vakációnak - A kisgömböc - A kismalac és a farkas (Arany László) - Lázár Ervin: A lyukas zokni	megismer néhány mesét, elbeszélést.	
Versek, népköltészeti alkotások	• Érzelmi fejlesztés. • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés • Ritmusérzék fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagtól a mondatig - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók megismerése - Belső képalkotás - Ritmusélmény - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Egyéni olvasat megteremtése tanítói	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően: - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; (Digitális forrásokat is használ.) - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövid epikai műveket, verseket; - részt vesz az adott közösség érdeklődésének	Vers Verses mese Mondóka Kiszámoló Soroló Népdal Verssor Versszak Rím Ritmus Refrén Költő Cím Népköltészet Műköltészet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	segítséggel - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi - A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén • Magánhangzók, mássalhangzók **Törzsanyag:** - Zelk Zoltán: Este jó, este jó.. - Romhányi József: A bűnbánó elefánt - Csoóri Sándor: Esti párbeszéd - Csoóri Sándor: Csodakutya - Kiss Anna: A nappal és az éjszaka - **Móra Ferenc: A cinege cipője** - **József Attila: Altató** - **Petőfi Sándor: Anyám tyúkja** - Petőfi Sándor: Arany Lacinak - Gazdag Erzsébet: Álmomban - Móricz Zsigmond: A török és a tehenek (A vastag betűs művek memoriterek.) **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Romhányi József: A pék pókja - Weöres Sándor: Nyári este - Móra Ferenc: Zengő ABC - Kányádi Sándor: Aki fázik - Tarbay Ede: Mit beszélt a vizimalom a patakkal? - Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske - Zelk Zoltán: Kóc, kóc	megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból; - érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát; - felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyermekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét; - segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel; - a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmény); - a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; - segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty	szöveget, szövegrészletet; - különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. - megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából; - megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból.	
Helyem a közösségben család - iskola	• Érzelmi fejlesztés • Beszédkészség fejlesztése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése • Időben való tájékozódás fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése • Szótagoló olvasás • Összeolvasás a szótagtól a mondatig • Szövegértő olvasás fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: - Véleményalkotás - Ítéletalkotás - Következtetések levonása • Empatikus képesség fejlesztése • A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi • Olvasási stratégiák • Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek **Törzsanyag:** - Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél - Ismerettartalmú szövegek a témával kapcsolatban	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt vesz; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;	Iskola Osztály Közösség Tanítási idő Szünet Vakáció Házi feladat Család Családtag Rokon Testvér Nagyszülő Dédszülő Unoka Dédunoka Unokatestvér Otthon Barát Társ Összetartozás Felelősség Hűség Becsületesség Igazságosság

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	A törzsanyaghoz kapcsolódó kiegészítő tartalmak: - Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet) - Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami	- képeségeinek megfelelően szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - képes önállóan vagy tanítói segítséggel a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására; - alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; - megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját, meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük; - részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; - önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet. *Tanulási eredmény:* A tanuló - rövid meséket olvas, megért, feldolgoz; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok (klasszikus, kortárs magyar alkotások) megismerésével; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;	Munka Házimunka Történet Mese Vers Bekezdés Párbeszéd Cím Szerző Szereplők és tulajdonságaik Helyszín Probléma Megoldás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát; - könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja; - részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.	
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	• Érzelmi fejlesztés • Szótagoló olvasás • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése • A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; - életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális forrásokat is használ;	Keresztény ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány) Családi ünnep Nemzeti ünnep Népszokás Népi hagyomány Jeles napok

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink • Magyar hagyományok tisztelete • Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások jellemzői, körforgásuk (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás). • Keresztény ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd. • Nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről • Lakóhely hagyományainak megismerése • Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák. **Törzsanyag:** - **Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra** - Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg? - **Weöres Sándor: Száncsengő** - Betlehemes játék - Weöres Sándor: Újévi mese - Gazdag Erzsébet: Itt a farsang - Devecsery László: Húsvét - A virágok vetélkedése (népköltészet) - Szabó Lőrinc: Tavasz - Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka - Ágh István: Virágosat álmodtam - Ismerettartalmú szövegek a témával kapcsolatban.	- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat és ismeri ezek éves körforgását; - jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; - felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást, szólást; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; - részt vesz gyermekeknek szóló kiállításokmegismerésében, alkotásaival hozzájárul létrahozásukhoz; - élményeket és tapasztalatokat szerez lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről; feladatok megoldása során társaival együttműködik. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében - megfogalmazza a szöveg hatására benne	Népi gyermekjáték Hazaszeretet Közösség Szólás Közmondás Évszak Körforgás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak: - Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben - Kányádi Sándor: Betemet a nagy hó - Szabó Lőrinc: Esik a hó - Devecsery László: Karácsonyi éjben - Kányádi Sándor: Szeptember - Kányádi Sándor: Fenyőmese - Kodály Zoltán: Pünkösdölő - Elindult Mária (magyar népének) - Kányádi Sándor: Aki fázik - Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág	kialakult képet.	
Állatok, növények, emberek	• Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértés fejlesztése • Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára • Beszédfejlesztés • Érzelmi fejlesztés • Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása • Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről • Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése • Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék) • Lényegkiemelés képessége • Szövegben való tájékozódás fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival; - tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; - gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; - ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási	Ismeretközlő szöveg Adat Információ Időrend Cím Illusztráció

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	tanítói segítséggel • Egyszerű grafikus szervezők megismerése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Belső képalkotás • Válogató olvasás • Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával • Tanulás tanulása **Törzsanyag:** Ismerettartalmú szövegek a témakörben.	technikát; - különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szöveget olvas hagyományos és digitális felületen; - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét. *Tanulási eredmény:* A tanuló - a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi; - képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; - érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.	
Írás és helyesírás			
Írás jelrendszere	• Szerialitás (sorrendiség – szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése • Testséma, nagymozgások fejlesztése; • Tapintás, érzékelés fejlesztése; • Finommotorika fejlesztése; • Síkbeli tájékozódás fejlesztése; • Írástechnika fejlesztése • Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása; • Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése;	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; - törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. *Tanulási eredmény:* A tanuló - saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; - a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;	Hang Betű Betűelem Hosszúhang Rövid hang Kisbetű Nagybetű Vonalrendszer Írásjel Ékezet Magánhangzó Mássalhangzó Szótag Szó Mondat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. • Betű- és hangazonosítás • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; • Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik; • 3-4 szóból álló mondat írása	- írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.	Viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	• Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése; • Fonémahallás fejlesztése; • Vizuális memória fejlesztése; • Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz); • Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése; • Helyesírási készség fejlesztése; • Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban; • A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes írása; • Aktív szókincs fejlesztése; • Szótagolás, elválasztás; • Legalább 20-20 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó helyes írása; • 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó;	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjen a rendezett írásképre; - törekedjen a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja; - érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál; - feladatvégzés során társaival együttműködik; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja. *Tanulási eredmény:* A tanuló - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; - a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés,	Hang Betű Betűelem Hosszúhang Rövid hang Kisbetű Nagybetű Vonalrendszer Írásjel Ékezet Magánhangzó Mássalhangzó (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó) Hosszú/kettőzött mássalhangzó Rövid/hosszú magánhangzó Szó Szótag Mondat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• 4-5 szóból álló mondat leírása.	szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.	„j” hang kétféle jelölése
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	• Ösztönös nyelvtudás formálása • Nyelvi tudatosság fejlesztése • Önellenőrzés, hibajavítás képessége • Hibajavítás szövegminta alapján • Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése; • Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek; • A kijelentő és kérdő mondatok; • Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése.	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja; - a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására; - megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot. *Tanulási eredmény:* - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; - a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál; - szavak, szószerkezeteket, 3-4 szavas	Betű Hang Szó Szókapcsolat Mondat Szöveg j-ly Írásjel Pont Kérdőjel Felkiáltójel Kisbetű Nagybetű

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		mondatokat leír megfigyelés és diktálás alapján.	
Kisbetű – nagybetű	• Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás; • Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással; • Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése; • Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján; • Élőlény, tárgy neve; • Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása; • Saját nevek helyesírása • Mondatkezdő nagybetű	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetének megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; - felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; - a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. *Tanulási eredmény:* A tanuló - a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja; - a személyek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.	Kisbetűs és nagybetűs ábécé Élőlények neve Tárgyak neve Több hasonló név Saját név Hibajavítás Személynév Állatnév Helynév
A magyar ábécé – betűrend	• Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése; • Fonémahallás fejlesztése; • Vizuális memória fejlesztése; • Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz); • Beszéd- és artikulációs képesség	*Fejlesztési követelmény:* - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjen a rendezett írásképre; - törekedjen a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;	Hang Betű Magánhangzó Mássalhangzó (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó)

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	fejlesztése; • Helyesírási készség fejlesztése; • Aktív szókincs fejlesztése • A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi • A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása.	- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál; - ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez; - biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való keresésékor is; - feladatvégzés során társaival együttműködik; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja. *Tanulási eredmény:* A tanuló - különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol; - segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat; - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.	Hosszú/kettőzött mássalhangzó Rövid/hosszú magánhangzó Szó Szótag Mondat Ábécé Betűrend „j” hang kétféle jelölése
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	• Fonémahallas fejlesztése • Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése) • Szókincsfejlesztés • Artikuláció fejlesztése • Beszédfejlesztés	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás	Mondat Szó Rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó Jelentés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Helyesírási készség fejlesztése • Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása.	jelrendszerét; - egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; - törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.	Időtartam

Tanév végi eredményei:

- A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket.
- Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon.
- Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
- Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit.
- Legyen képes összefüggő mondatok alkotására.
- Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról.
- Szöveghűen mondja el a memoritereket.
- Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel.
- Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.
- Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét.
- Írása legyen rendezett, pontos.

- Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban.
- Jelölje helyesen a *j* hangot 30–40 begyakorolt szóban.
- Helyesen válassza el az egyszerű szavakat.
- Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Olvasás, szövegértés			
Beszéd és kommunikáció	• Érzelmi fejlesztés • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése • Ritmusérzék fejlesztése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Beszédészlelés, beszédértés • Kifejező, érthető beszéd • Helyes ejtés tanítása • Nem nyelvi jelek használata • Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok • Párbeszédek, szituációs játékok • Vélemény kulturált megfogalmazása.	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetének megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; - használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés, testtartás, testtávolság, tekintettartás, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés; - élményeiről, olvasmányairól segítséggel beszámol. *Tanulási eredmény:* A tanuló - beszédlégzése és artikulácója megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra; - a tanult verseket, mondókákat, rövidebb	Helyes ejtés Beszédlégzés Artikuláció Időtartam Hangerő Beszédtempó Ritmus Hanglejtés Hangsúly Szünet Testtartás Mimika Térközszabályozás Párbeszéd Szituáció Improvizáció

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja; - részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.	
Mesék, történetek	• Érzelmi fejlesztés • Hallott szöveg megértésének fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése • Szövegben való tájékozódás fejlesztése • Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez • Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása • Kulcsszavak azonosítása • Főbb szerkezeti egységek elkülönítése • Beszédfejlesztés • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése • Érzelmi intelligencia fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása • Lényegkiemelő képesség fejlesztése • Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás • Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat,	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan; - részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján megérti az új kifejezés jelentését; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történetkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;	Mese Népmese Történet Valóság Cím Szerző Szereplő Helyszín Probléma Megoldás Bekezdés Időrend Vázlat Összefoglalás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis • Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok. **Törzsanyag:** - A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény - A molnár, a fia meg a szamár - Világszép Ilona - Hazugságmese - Füllentő mese - Kőleves **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - A szamárrá változott barát - Az öszvércsikó, a róka meg a farkas - A megszámlálhatatlan sok juh - A csillagszemű juhász - Mese a dohányról - A legfinomabb falat	- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, konfliktust és annak megoldását; - képességeinek megfelelően szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - ismer és alkalmaz néhány digitális olvasás technikát; - megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját, meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük; - részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; - részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokat a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; - a szöveg megértését igazoló feladatokat végez. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából; - élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus és kortárs magyar alkotások – megismerésével; - olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, konfliktust és annak megoldását; - saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élthelyzetét; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.	
Mondák, regék	• Érzelmi fejlesztés • Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése,	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetének megfelelően, kifejezően,	Monda Rege Mesei elem

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	beszédfejlesztés • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése • Kronologikus gondolkodás fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása • Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése • Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás • Mondák-regék valós és mesebeli elemei • Híres történelmi személyek és események **Törzsanyag:** - Gaál Mózes: Mese a csodaszarvasról - Móra Ferenc: A hunok hazát keresnek - Móra Ferenc: Az Isten kardja - Gárdonyi Géza: Attila temetése - Gaál Mózes: Emese álma - Lázár Ervin: Szent István koronája (részlet) - A sapkaöltés – Szent István-legenda (somogyi népmonda nyomán) **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Gaál Mózes: Fiamnak - A magyarok eredete (Kézei Simon és Anonymus krónikája nyomán) - Garay János: Álmos (részlet) - A fehér ló mondája (A Képes Krónika	érthetően kommunikál; - képességeinek megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, konfliktust és annak megoldását; - önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja a tartalmát; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.	Valós elem Cím Szerző Helyszín Időrend Tartalom Múlt Jelen Jövő

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	nyomán) - Koltay Gergely: Honfoglalás - A vérszerződés (Aninymus krónikája nyomán) - Kányádi Sándor: Az elveszett kövek - Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben.. - Gergő juhász kanala (magyar népmese) - Mesék Mátyás királyról	*Tanulási eredmény:* A tanuló - megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában; - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete; - részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz; - megismeri a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.	
Versek, népköltészeti alkotások	• Érzelmi fejlesztés • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése • Ritmusérzék fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése - Belső képalkotás - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel - Ritmus, rím refrén - Magánhangzók, mássalhangzók - Népköltészeti alkotások: mondókák,	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetének megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - képességeinek megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza	Vers Himnusz Dal Mondóka Kiszámoló Soroló Népdal Verssor Versszak Rím Ritmus Refrén Költő Cím Népköltészet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	népdal, soroló **Törzsanyag:** - Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú - Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág - Kányádi Sándor: Valami készült - **József Attila: Mama** - Tóth Árpád: Láng - József Attila: Kertész leszek - Weöres Sándor: Hold és felhő - Nagy László: Dióverés (A vastag betűs művek memoritek.) **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik - Ratkó József: Tavasz - Weöres Sándor: Kánikula - József Attila: Csendes, kévébe… - Kányádi Sándor: Csukástó - Weöres Sándor: Fülemüle	a különböző nyelvi szinteken; - ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövid epikai műveket, verseket; - részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból; - felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; - megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyermekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmény) - önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;	Műköltészet
Helyem a világban	• Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi • Szótagoló olvasás	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően	Világ Földrész

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése • Élő és élettelen környezet • Kulturális értékek megismerése és tisztelete • Természeti értékek tisztelete • Környezettudatosság • Együttműködés**,** közösségformálás • Önismeret, társismeret • Kulturált véleménynyilvánítás • Mások vélemények elfogadása • Fenntartható **Törzsanyag:** - Kiss Anna: Hol van a világ vége? (prózaköltemény - Fekete István: Tölgyfa (részlet) - Ismerettartalmú szövegek a témakörhöz kapcsolódóan **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék - Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami	- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt vesz; - képességeinek megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát; - alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; - megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját, meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük; - részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. *Tanulási eredmény:* A tanuló - törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;	Ország Haza Környezet Közösség Család

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajokról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; - tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; - gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; - ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; - különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; - felismeri a cím és szöveg közötti összefüggést; - feladatvégzés közben társaival együttműködik.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	• Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink • Magyar hagyományok tisztelete • Az ünnepek jellemzői, körforgásuk • Lakóhely hagyományainak megismerése • Szólások, szóláshasonlatok, közmondások • Találós kérdések • Régi magyar mesterségek • Jeles történelmi személyek: Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos **Törzsanyag:** - Nagy László: Adjon az Isten - Nagy László: Csodafiú – szarvas - Ismerettartalmú szövegek a témakörhöz kapcsolódóan.	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - olvasási szintjének megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát; - megéli a közösséghez tartozás élményét; - megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megérti a rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, közös feldolgozásában; - ismeri a keresztény ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);	Családi ünnep Nemzeti ünnep Állami ünnep Népszokás Népi hagyomány Jeles napok Népi gyermekjáték Hazaszeretet Magyarságtudat Közösség Szólás Szóláshasonlat Közmondás Körforgás Mesterség Foglalkozás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében; - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyermekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megismer a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat; - megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását; - jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; - részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében; - jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; - ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.	
Állatok, növények, tájak, találmányok	• Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértés fejlesztése • Beszédfejlesztés • Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - olvasási szintjének megfelelően a szöveget	Ismeretközlő szöveg Adat Információ Cím

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	megértése; • A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken • Kedvenc állat, növény, híres magyar ember és találmány néhány mondatos bemutatása • Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről • Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése • Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint • Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép) • Lényegkiemelés képessége • Szövegben való tájékozódás fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Egyszerű grafikus szervezők megismerése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése • Belső képalkotás • Válogató olvasás • Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával • Tanulás tanulása **Törzsanyag:** - Buda Ferenc: Kőből rakott mese	hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - tapasztalatot szerez a szövegben való információgyűjtés módjairól; - gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; - ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; - különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; - felismeri a cím és a szöveg közti összefüggést; - feladatvégzés során társaival együttműködik. *Tanulási eredmény:* A tanuló - a szöveghez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja; - röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - önállóan vagy tanári segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat; - információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét, tanítói segítséggel vagy önállóan megfogalmazza azt;	Illusztráció Szöveg Bekezdés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Lázár Ervin: Bab Berci kövei - Ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok (életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek) **A törzsanyaghoz kapcsolódó kiegészítő tartalmak:** - Fekete István: Csí és más mesék - Ismerettartalmú szövegek	- megismeri és alkalmazza az adott témához kapcsolódó lexikonokat; - néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat.	
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	• Érzelmi nevelés • Irodalmi műveltség alapozása • Hallott szöveg megértésének fejlesztése • Bemutató olvasás követése • Olvasásra nevelés • Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése • Kreatív befogadás • Kreatív írás • Szövegértő olvasás fejlesztése • Szövegben való tájékozódás fejlesztése • Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása • Kulcsszavak azonosítása • Beszédfejlesztés • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése • Érzelmi intelligencia fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása • Lényegkiemelő képesség fejlesztése	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - olvasási szintjének megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; - nyitott az irodalmi művek befogadására; - értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását; - verbális vagy vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet; - röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő	Regény Meseregény Szerző Cím Kiadó Tartalomjegyzék Fülszöveg Történet Valóság Fejezet Időrend Szereplők Helyszín Probléma Megoldás Illusztráció

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás • Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis • Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény • Kérdésfeltevés **Törzsanyag:** - Lázár Ervin: Bab Berci **Törzsanyaghoz kapcsolódó kiegészítő tartalmak:** - Berg Judit: Rumini - Janikovszky Éva: A nagy zuhé	kapcsolatot; - saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját, meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál; - részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; - részt vesz a felnőttekkel és kortársakkal való kommunikációban; - az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; - alkalmaz alapvető olvasási stratégiát; - az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti vagy a meglévőt társítja a szöveggel. *Tanulási eredmény:* A tanuló - ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást megismer; - részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására, - élményeket és tapasztalatot szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével; - olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét; - részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - a megismert irodalmi szöveghez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készit hagyományos és digitális formában; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását; - az olvasott szövegekhez kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülönít; - megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről; - képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és saját élethelyzetét; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - önállóan képek, grafikai szervezők segítségével	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.	
Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás			
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	• Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése • Fonémahallás fejlesztése • Vizuális memória fejlesztése • Ritmusfejlesztés (rövid-hosszú hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) • Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése • Helyesírási készség fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi • Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak • 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó helyes leírása • 20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó helyes leírása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - feladatok megoldása során társaival együttműködik; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat; - a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; - a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja. *Tanulási eredmény:* A tanuló - biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; - életkorának megfelelően, digitális és hagyományos szótárakat használ;	Hang – betű Magánhangzó Mássalhangzó Egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzó Hosszó/kettőzött mássalhangzó Rövid/hosszú magánhangzó Szótag Szó Összetett szó Ábécé Betűrend Szótár „j” hang kétféle jelölése

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között; - a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.	
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása, kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	• Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése • Mondatok és összekapcsolásuk • Történetalkotás szóban • Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése • Íráskészség fejlesztése • Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése • Anyaggyűjtés módjai • Szó- és kifejezéskészlet gyűjtése • Vázlatkészítés, vázlat kiegészítés • Szerkezeti egységek elkülönítése • Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése • Szövegalkotás főbb lépései • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; - a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; - törekszik a rendezett írásképre, az esztétikus füzetvezetésre; - gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza; - egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban; - a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő	Mondat Szöveg Helyszín Szereplők Cselekmény Időrend Címadás Téma Anyaggyűjtés Vázlat Előzmény Esemény Következmény Önellenőrzés Hibajavítás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		szókincsének aktivizálására; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - részt vesz ismert szövegek mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - képességeihez mértan bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába. *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít; - tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.	
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása – hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	• Ösztönös nyelvhasználat formálása • Nyelvi tudatosság fejlesztése • Önellenőrzés, hibajavítás képessége • Helyesírási készség differenciált fejlesztése • 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó helyes írása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; törekszik a rendezett írásképre, az esztétikus füzetvezetésre; - megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek	Betű Hang Szó Szókapcsolat Mondat Szöveg j-ly Írásjel Pont Kérdőjel Felkiáltójel Kisbetű

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		alkalmazására; - a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályoka alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására *Tanulási eredmény:* A tanuló - a hangjelőlés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondatvégi írásjeleket; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.	Nagybetű
Szótő, toldalék szóelemzés	• Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése • Betű-hang azonosítás • Szótagolási képesség fejlesztése • Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén • Nyelvi elemzőkészség fejlesztése • Szóalak felbontása • Toldalékos szavak helyes használata • Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása • Helyesejtés – fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal • Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; *Tanulási eredmény:* A tanuló - szavakat hangokra és szótagokra bont; - kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;	Hang-betű Betűkapcsolat Hangkapcsolat Szótagolás Szótő Toldalék Szóelemző írásmód Önellenőrzés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- önállóan felismeri és elkülöníti az egytövű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.	
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	• A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése • Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása • Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése • Hangalak – jelentés • Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak • Szólások, közmondások, szóláshasonlatok • Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok • Szó szerinti és átvitt jelentés • Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismer és ért néhány szólást, közmondást; - megéri és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat; - különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.	Szólás Közmondás Szókapcsolat Hangalak Jelentés Egyjelentésű szavak Rokon értelmű szavak Ellentétes jelentésű szavak
Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve – kisbetű-nagybetű	• Helyesírási készség differenciált fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer • Együttműködési képesség • Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve • Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása • Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása • Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek)	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; - megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik;	Élőlény neve Tárgy neve Gondolati dolog neve Több hasonló név Saját név Önellenőrzés Hibajavítás Személynév Állatnév

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Mondatkezdő nagybetű	- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat; - megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat; - felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban; - a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja; - a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le,	
Tulajdonságot kifejező szavak	• Helyesírási készség differenciált fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • Tapasztalatokra épülő nyelvi	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus	Ellentétes jelentésű szavak Rokon értelmű szavak

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	fogalomrendszer • Együttműködési képesség	füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; - kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban;	Egybeírás Különírás Szótő Toldalék Tulajdonságot kifejező szó
Mennyiséget kifejező szavak	• Helyesírási készség differenciált fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer • A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja • Együttműködési képesség	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;	Különírás Szótő Toldalék Mennyiségeket kifejező szó

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; - kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;	
Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	• Helyesírási készség differenciált fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer • A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja • Együttműködési képesség	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; - megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik; *Tanulási eredmény:* A tanuló	Múlt Jelen Jövő Egybeírás Különírás Szótő Toldalék Cselekvést jelentő szó

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat; - felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat; - megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történeseket; - helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásban az idő kifejezésének eszközeit; - felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat;	

Tanév végi eredményei:

- A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait.
- Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
- Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat.
- Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.
- Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.
- Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget.
- Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg.
- Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.

- Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani.
- Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát.
- A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el.
- Használja az ismert kézikönyveket.
- A memoritereket szöveghűen mondja el.
- Adott vagy választott témáról 4-5 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.
- Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek.
- Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.
- A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek.
- Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.
- Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Olvasás, szövegértés			
Beszéd és kommunikáció	• Érzelmi fejlesztés • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése • Ritmusérzék fejlesztése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Beszédészlelés, beszédértés • Kifejező, érthető beszéd • Helyes ejtés tanítása • Nem nyelvi jelek használata • Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok • Párbeszédek, szituációs játékok, improvizáció	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetének megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; - használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés, testtartás, testtávolság, tekintettartás, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés; - élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol. *Tanulási eredmény:* A tanuló - beszédlégzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra; - a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja; - részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők,	Helyes ejtés Beszédlégzés Artikuláció Időtartam Hangerő Beszédtempó Ritmus Hanglejtés Hangsúly Szünet Testtartás Mimika Térközszabályozás Párbeszéd Szituáció Improvizáció

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.	
Mesék, történetek	• Érzelmi fejlesztés • Hallott szöveg megértésének fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése • Szövegben való tájékozódás fejlesztése • Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez • Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása • Kulcsszavak azonosítása • Főbb szerkezeti egységek elkülönítése • Beszédfejlesztés • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése • Érzelmi intelligencia fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása • Lényegkiemelő képesség fejlesztése • Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás • Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép,	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan; - részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján megérti az új kifejezés jelentését; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történetkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;	Mese Népmese Történet Valóság Cím Szerző Szereplő Helyszín Probléma Megoldás Bekezdés Időrend Vázlat Összefoglalás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	történetpiramis • Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok. **Törzsanyag:** - A só - Szécsi Magda: A cigányasszony meg az ördög - Benedek Elek: A szamár meg az oroszlán - A holló meg a róka (Aesopus, La Fontaine) - Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát - Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa - Tordon Ákos: Pilleruha - Lázár Ervin: Csodapatika - Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet) **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Benedek Elek: Kígyós Jancsi - Lázár Ervin: A szökevény szeplők - Pilinszky János: A nap születése - Szilvát adok szemétért! (bolgár népmese) - Berze Nagy János: A fekete madár - Arany László: A macska és az egér - A farkas és a bárány (Aesopus, La Fontaine) - Benedek Elek: Az öregek - Lázár Ervin: Vacskamati	- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, konfliktust és annak megoldását; - képességeinek megfelelően szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - ismer és alkalmaz néhány digitális olvasás technikát; - megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját, meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük; - részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; - részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokat a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; - a szöveg megértését igazoló feladatokat végez. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából; - élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus és kortárs magyar alkotások – megismerésével; - olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; - részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Kányádi Sándor: Kenyérmadár - Kányádi Sándor: Farkasűző furulya	között; - felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, konfliktust és annak megoldását; - saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élthelyzetét; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.	
Mondák, regék	• Érzelmi fejlesztés • Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése, beszédfejlesztés • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése • Kronologikus gondolkodás fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése:	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetének megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - képességeinek megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális	Monda Rege Mesei elem Valós elem Cím Szerző Helyszín Időrend

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása • Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése • Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás • Mondák-regék valós és mesebeli elemei • Híres történelmi személyek és események **Törzsanyag:** - Mátyást királlyá választják (Benczédi Székely István és Thuróczi János krónikája nyomán) - Mátyás király és az öregember (Illyés Gyula: Hetvenhét népmese) - Móra Ferenc: Kevély Kereki - Ismerettartalmú szövegek **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Tatay Sándor: Kinizsi Pál (könyvismertetés) - Tatay Sándor: Kinizsi Pál – Két fenevad (részlet) - Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa - Mikszáth Kálmán: A nagy nap - Galamboskő (népmonda nyomán – Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyvéből) - Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele	forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - saját gondolkodási és nyevi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, konfliktust és annak megoldását; - önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja a tartalmát; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában; - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;	Tartalom Múlt Jelen Jövő

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Mátyás király könyvtárából - Ismerettartalmú szövegek: a Vérszerződés, honfoglalás, honfoglalók élete a Kárpát-medencében, honfoglalás-kori mesterségek, Szent Korona története, Államalapítás, királyok kora, tatárjárás, török hódoltság kora, kuruc-labanc korszak, forradalom és szabadságharc.	- részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz; - megismeri a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.	
Versek, népköltészeti alkotások	• Érzelmi fejlesztés • Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése • Ritmusérzék fejlesztése • Olvasástechnika fejlesztése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése - Belső képalkotás - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel - Ritmus, rím refrén - Magánhangzók, mássalhangzók - Népköltészeti alkotások: mondókák, népdal, soroló **Törzsanyag:** - Kányádi Sándor: Ballada - Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetének megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - képességeinek megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövid epikai műveket, verseket; - részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - élményt és tapasztalatot szerez különböző	Vers Himnusz Dal Mondóka Kiszámoló Soroló Népdal Verssor Versszak Rím Ritmus Refrén Költő Cím Népköltészet Műköltészet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- **Kölcsey Ferenc: Himnusz (első két versszak)** - **Vörömarty Mihály: Szózat (keretversszakok)** - **Petőfi Sándor: Nemzeti dal** - Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoritek.) **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Weöres Sándor: A tündér - Weöres Sándor: Robogó szekerek (prózaköltemény) - Kányádi Sándor: Sóhajtás - Magyar népdalok: o Elindultam szép hazámbul o Tavasz szél vizet áraszt o Ej-haj gyöngyvirág o Nem szoktam o Serkenj fel kegyes nép	ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból; - felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; - megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti. *Tanulási eredmény:* A tanuló - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyermekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmény) - önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet; - szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.	
Helyem a világban	• Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi • Szótagoló olvasás • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt vesz; - képességeinek megfelelően a szöveget hangos vagy	Világ Földrész Ország Haza Környezet Közösség Család

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Élő és élettelen környezet • Kulturális értékek megismerése és tisztelete • Természeti értékek tisztelete • Környezettudatosság • Együttműködés**,** közösségformálás • Önismeret, társismeret • Kulturált véleménynyilvánítás • Mások vélemények elfogadása • Fenntartható **Törzsanyag:** - Csukás István: Kurta mese - Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára) - Ismerettartalmú szövegek a témakörhöz kapcsolódóan **A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak:** - Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék - Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami	néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát; - alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; - megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját, meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük; - részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. *Tanulási eredmény:* A tanuló - törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajokról, szépirodalmi	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		és ismeretközlő szövegről; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; - tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; - gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; - ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; - különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; - felismeri a cím és szöveg közötti összefüggést; - feladatvégzés közben társaival együttműködik.	
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	• Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink • Magyar hagyományok tisztelete	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - olvasási szintjének megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;	Családi ünnep Nemzeti ünnep Állami ünnep Népszokás Népi hagyomány Jeles napok

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Az ünnepek jellemzői, körforgásuk • Lakóhely hagyományainak megismerése • Szólások, szóláshasonlatok, közmondások • Találós kérdések • Régi magyar mesterségek • Jeles történelmi személyek: Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos **Törzsanyag:** - Nagyváradi János: Csendes éj - Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony - Ady Endre: Kis, karácsonyi ének - Szabó Lőrinc: Lóci verset ír - Locsolóversek - Kodály Zoltán: Pünkösdölő - Ismerettartalmú szövegek a témakörhöz kapcsolódóan.	- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát; - megéli a közösséghez tartozás élményét; - megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit. *Tanulási eredmény:* A tanuló - megérti a rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, közös feldolgozásában; - ismeri a keresztény ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés); - megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében; - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyermekversek mozgásos-	Népi gyermekjáték Hazaszeretet Magyarságtudat Közösség Szólás Szóláshasonlat Közmondás Körforgás Mesterség Foglalkozás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megismer a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat; - megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását; - jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; - részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében; - jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; - ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.	
Állatok, növények, tájak, találmányok	• Olvasástechnika fejlesztése • Szövegértés fejlesztése • Beszédfejlesztés • Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése; • A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken • Kedvenc állat, növény, híres magyar ember és találmány néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ákos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neuman János,	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - olvasási szintjének megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - tapasztalatot szerez a szövegben való információgyűjtés módjairól;	Ismeretközlő szöveg Adat Információ Cím Illusztráció Szöveg Bekezdés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Rubik Ernő) • Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről • Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése • Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint • Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép) • Lényegkiemelés képessége • Szövegben való tájékozódás fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Egyszerű grafikus szervezők megismerése • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés • Verbális memória fejlesztése • Belső képalkotás • Válogató olvasás • Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával • Tanulás tanulása **Törzsanyag:** - Ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok (életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek) - Különleges tájak bemutatása	- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; - ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; - különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; - felismeri a cím és a szöveg közti összefüggést; - feladatvégzés során társaival együttműködik. *Tanulási eredmény:* A tanuló - a szöveghez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja; - röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - önállóan használja az alapvető olvasási stratégiákat; - információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét, önállóan megfogalmazza azt; - megismeri és alkalmazza az adott témához kapcsolódó lexikonokat; - néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	(Magyarország) - Magyar találmányok, felfedezések - Nobel-díjasok **A törzsanyaghoz kapcsolódó kiegészítő tartalmak:** - Fekete István: Csí és más mesék - Ismerettartalmú szövegek: A világegyetemtől haladva a földig – bolygónk megismerése; (nyughatatlan bolygónk; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések,, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör, a szivárvány; villámok keletkezése)		
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	• Érzelmi nevelés • Irodalmi műveltség alapozása • Hallott szöveg megértésének fejlesztése • Bemutató olvasás követése • Olvasásra nevelés • Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése • Kreatív befogadás • Kreatív írás • Szövegértő olvasás fejlesztése • Szövegben való tájékozódás fejlesztése • Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása • Kulcsszavak azonosítása • Beszédfejlesztés • Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - olvasási szintjének megfelelően a szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket; - digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; - nyitott az irodalmi művek befogadására; - értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását; - verbális vagy vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;	Regény Meseregény Szerző Cím Kiadó Tartalomjegyzék Fülszöveg Történet Valóság Fejezet Időrend Szereplők Helyszín Probléma Megoldás Illusztráció

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Verbális memória fejlesztése • Érzelmi intelligencia fejlesztése • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása • Lényegkiemelő képesség fejlesztése • Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás • Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis • Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény • Kérdésfeltevés **Törzsanyag:** - Tatay Sándor: Kinizsi Pál - Fekete István: Vuk **Törzsanyaghoz kapcsolódó kiegészítő tartalmak:** - Janikovszky Éva: A nagy zuhé - Csukás István: Pom-pom meséi	- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatot; - saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját, meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál; - részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; - részt vesz a felnőttekkel és kortársakkal való kommunikációban; - az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; - alkalmaz alapvető olvasási stratégiát; - az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti vagy a meglévőt társítja a szöveggel. *Tanulási eredmény:* A tanuló - ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást megismer; - részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására, - élményeket és tapasztalatot szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		alkotások megismerésével; - olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket; - megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét; - részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - a megismert irodalmi szöveghez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készit hagyományos és digitális formában; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását; - az olvasott szövegekhez kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülönít; - megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről; - képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és saját élethelyzetét; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.	
Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás			
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	• Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése • Fonémahallás fejlesztése • Vizuális memória fejlesztése • Ritmusfejlesztés (rövid-hosszú hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) • Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése • Helyesírási készség fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi • Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak • 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó helyes leírása • 20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó helyes leírása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - feladatok megoldása során társaival együttműködik; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat; - a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; - a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja. *Tanulási eredmény:* A tanuló - biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat	Hang – betű Magánhangzó Mássalhangzó Egyjegyű, kétjegyű és háromjegyű mássalhangzó Hosszó/kettőzött mássalhangzó Rövid/hosszú magánhangzó Szótag Szó Összetett szó Ábécé Betűrend Szótár „j” hang kétféle jelölése

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; - életkorának megfelelően, digitális és hagyományos szótárakat használ; - megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között; - a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.	
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása, kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	• Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése • Mondatok és összekapcsolásuk • Történetalkotás szóban • Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése • Íráskészség fejlesztése • Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése • Anyaggyűjtés módjai • Szó- és kifejezéskészlet gyűjtése • Vázlatkészítés, vázlat kiegészítés • Szerkezeti egységek elkülönítése • Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése • Szövegalkotás főbb lépései • Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezések jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; - a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; - törekszik a rendezett írásképre, az esztétikus füzetvezetésre; - gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza; - egyéni képességeinek megfelelően alkot	Mondat Szöveg Helyszín Szereplők Cselekmény Időrend Címadás Téma Anyaggyűjtés Vázlat Előzmény Esemény Következmény Levél SMS E-mail Címzett Feladó Válasz

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek megismerése	szövegeket írásban; - a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - részt vesz ismert szövegek mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - képességeihez mértan bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába. *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít; - tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.	Továbbítás Megszólítás Önellenőrzés Hibajavítás
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása – hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	• Ösztönös nyelvhasználat formálása • Nyelvi tudatosság fejlesztése • Önellenőrzés, hibajavítás képessége • Helyesírási készség differenciált fejlesztése • 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó helyes írása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; törekszik a rendezett írásképre, az esztétikus füzetvezetésre; - megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;	Betű Hang Szó Szókapcsolat Mondat Szöveg j-ly Írásjel Pont Kérdőjel Felkiáltójel

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályoka alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására *Tanulási eredmény:* A tanuló - a hangjelőlés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondatvégi írásjeleket; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.	Kisbetű Nagybetű
Szótő, toldalék szóelemzés	• Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése • Betű-hang azonosítása • Szótagolási képesség fejlesztése • Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén • Nyelvi elemzőkészség fejlesztése • Szóalak felbontása • Toldalékos szavak helyes használata • Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása • Helyesejtés – fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal • Hibajavítás és önellenőrzés	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; *Tanulási eredmény:* A tanuló - szavakat hangokra és szótagokra bont; - kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;	Hang-betű Betűkapcsolat Hangkapcsolat Szótagolás Szótő Toldalék Szóelemző írásmód Önellenőrzés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	képességének fejlesztése	- önállóan felismeri és elkülöníti az egytövű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.	
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	• A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése • Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása • Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése • Hangalak – jelentés • Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak • Szólások, közmondások, szóláshasonlatok • Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok • Szó szerinti és átvitt jelentés • Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismer és ért néhány szólást, közmondást; - megéri és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat; - különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.	Szólás Közmondás Szókapcsolat Hangalak Jelentés Egyjelentésű szavak Rokon értelmű szavak Ellentétes jelentésű szavak
Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve – kisbetű-nagybetű	• Helyesírási készség differenciált fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer • Együttműködési képesség • Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve • Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása • Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; - megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - feladatok megoldása során társaival	Élőlény neve Tárgy neve Gondolati dolog neve Több hasonló név Saját név Önellenőrzés Hibajavítás Személynév Állatnév Helynév Intézménynév

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	dolog neve és helyesírása • Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek) • Mondatkezdő nagybetű	együttműködik; - felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat; - megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat; - felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban; - a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja; - a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le,	Címek neve
Tulajdonságot kifejező szavak	• Helyesírási készség differenciált fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;	Ellentétes jelentésű szavak Rokon értelmű szavak Egybeírás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Együttműködési képesség	- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; - kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban;	Különírás Szótő Toldalék Tulajdonságot kifejező szó
Mennyiséget kifejező szavak	• Helyesírási készség differenciált fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer • A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja • Együttműködési képesség	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;	Különírás Szótő Toldalék Mennyiségeket kifejező szó

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;	
Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	• Helyesírási készség differenciált fejlesztése • Aktív szókincs fejlesztése • Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer • A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja • Együttműködési képesség	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; - megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik; *Tanulási eredmény:* A tanuló - megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;	Múlt Jelen Jövő Egybeírás Különírás Szótő Toldalék Cselekvést jelentő szó

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
		- kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat; - felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat; - megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történeseket; - helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásban az idő kifejezésének eszközeit; - felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat;	

Tanév végi eredményei:

- A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait.
- Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
- Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat.
- Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.
- Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.
- Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget.
- Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg.
- Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.
- Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani.
- Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát.
- A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el.
- Használja az ismert kézikönyveket.
- A memoritereket szöveghűen mondja el.
- Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.
- Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek.
- Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.

- A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek.
- Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.
- Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
- Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.
- Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

ETIKA

1-4. évfolyam

Óraszámok

Óraszám	Évfolyam			
	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	1	1	1	1
Éves óraszám	36	36	36	36

Témakör és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Tematikai egység	Évfolyam-óraszám			
	1.	2.	3.	4.
Éntudat - Önismeret	6	6	6	6
Család – Helyem a családban	7	7	7	7
Helyem az osztályközösségben	6	6	6	6
A társas együttélés kulturált gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5	5	5	5
A természetrendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	6	6	6
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6	6	6	6

Célok:

- Alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.
- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban.
- Az erkölcsi kérdésekről való gondolkodás során az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget.
- Az önálló, felelős és kritikai gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése

Feladatok:

- A gyerekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása.
- A másokkal való törődés, a *szolidaritás* képességének erősítése.

- Képesség alakítása, hogy elvont, egyetemes nézőpontból is rá tudjunk tekinteni a dolgokra. Ebből a szempontból az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel.
- Az *érzelmi intelligencia* fejlesztése , amely a viselkedést a kognitív szint alatt – e szintnél erősebben – befolyásolja, s amelynek hiánya, illetve fejletlensége elemi akadálya lehet a kívánatos értékek bensővé válásának.
- A magatartást meghatározó erkölcsi kategóriák jelentéstartalmának évről évre való gazdagítása, az életkornak megfelelő szinten való megtapasztalása, tudatosítása, illetve szükség szerinti újrarendezése. Mindennek személyes tapasztalatokon, reflexiókon és véleményalkotáson kell nyugodnia.

Fejlesztendő készségek, képességek:

- Az *erkölcsi érzék*, illetve mélyebb szinten a *lelkiismeret* fejlesztése azt jelenti, hogy képessé tesszük gyermekeinket arra, hogy olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez. Közben pedig fejlődnek bennük azok a pozitív belső késztetések is, amelyek segítségükre vannak a jó és a rossz felismerésében, az elkövetett hibák kijavításában, valamint a bűntudat kezelésében.
- Értékeken alapuló, *felelős döntést* azonban csak szabadon lehet hozni, aminek előfeltétele az autonómia Fontos, hogy fejlesszük az *empátiát,* a másik ember helyzetének megértését és átérzését.
- Az általános iskolás gyermekek egyre több időt töltenek ek a kortársaikkal, s ennek eredményeként felerősödnek a versengések, az együttműködést igénylő helyzetekben átélt sikerek és kudarcok, illetve a külső visszajelzések. Ezek hatására spontán módon kezd átformálódni a gyerekek önértékelése. Ez a folyamat jó alapot kínál az *önismeret és a társas kultúra*, valamint a *szociális kompetencia* fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Oktatási szakaszok jellemzői:

1-2. évfolyam

Az alsó tagozat első két évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladat az öntudatos erkölcsi-etikai gondolkodás kialakítása. Továbbá a tanuló önmagáról és közvetlen környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszintű viselkedések belsővé válása.

Az érzületi-lelkületi nevelés során figyelembe kell vennünk, hogy a korai iskoláskorban elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, és a tanuló érzelemvilágában is törekszik a felnőtt világ elvárásainak megfelelni. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számára, de már képes elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait. A megterhelő érzelmekkel nem tud egyedül megküzdeni. A gyermekkor meghatározó érzelmei: a szeretet, a biztonság, a bizalom, a félelem. Fontos e korosztály esetében a szülővel, a tanárokkal, a tekintélyszemélyekkel való kapcsolat.

Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A tanórákon a korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos,

kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok. Új elem az önmagára figyelő magatartás fejlesztése, az érzések, gondolatok pontos megfogalmazása. Mind az életkor, mind a tantárgy sajátosságai miatt különös jelentősége van az egyéni különbséget figyelembe vevő, tanulói sokszínűségre érzékenyen reagáló differenciált bánásmódnak.
Az tantárgy a tanulók önmagukhoz való viszonyulására, alapvető önismeretre, valamint elemi környezetükre, a rokoni és kortárskapcsolatok közegére összpontosít. Az első két évfolyamon a társadalmunk kulturális életét alapvetően meghatározó zsidó-keresztyén kultúra világképével és szokásrendszerével ismerkednek meg. Ezek az egyházi ünnepkörök és hagyományok közös feldolgozásával valósulnak meg. A tevékenységközpontú, tanulási tapasztalatokra épülő módszerek lehetőséget nyújtanak s személyes véleményalkotásra, a közösséghez tartozás élményének megélésére.

3-4.évfolyam

Az alsó tagozat 3-4. évfolyamán a cél a korábbi években megalapozott ismeretek elmélyítése, a készségek továbbfejlesztése; a felvetett témákban való alaposabb elmélyülés. A reális énkép kialakítására építve megkezdődhet a személyes erősségek és hiányosságok feltérképezése és alakítása; a szocio-emocionális készségek tudatos fejlesztése és a tanulót közvetlenül körülvevő társadalmi közegek után a tágabb környezet etikai szempontú vizsgálata és megértése.
Tovább folytatódik a zsidó-keresztyén erkölcsi értékrend alapozása, a tanulók által képviselt értékek személyre szabott mintázatának kialakulása. A lelki én, a lelkiismeret kialakulása révén a tanulók már képesek megérteni viszonylag ellentmondásos érzelmeket és tulajdonságokat is; empatikus képességük fejlődésével pedig egyre inkább képesek mások élethelyzetének megértésére. Felerősödik a kortársak hatása, de még a pedagógus által közvetített értékeket tekintik mérvadónak. A pedagógus feladata ebben az időszakban a csoportok értékrendbeli azonosítása a szélsőségek elkerülése, valamint a tanulókkal együtt a megismert közegek kereteinek kibővítése, az alapszinten ismert és alkalmazott viselkedési minták szélesebb körben való alkalmazhatósága. Fontos szerepet kapnak tanulók önszerveződési folyamatai, saját kitűzött fejlődési céljai, valamint az azok megvalósításához vezető út megtervezése, és ennek pedagógusi nyomon követése. A pedagógus feladata ebben az életkorban az érzékenyítés, a tanulók személyes véleményére és tapasztalataira vonatkozó elfogadás és nyitottság, a társadalmi felelősségvállalás modellálása. Az alkalmazott pedagógiai módszerekben a szóbeli kifejezőkészség és az öntudatosság fejlődésével fokozatosan bővül a szóbeli, majd írásbeli feladatok köre, ugyanakkor fontos, hogy legyenek cselekedeteken alapuló, dramatikus és kreativitást igénylő feladatok is az órákon.
Előtérbe kerül a hithez kapcsolódó alapvető erkölcsi értékrend megismerése, megértése és belsővé tétele is. Lényege, hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljon: az alapvető értékek eredete, forrásai és ezek belsővé válása tovább formálhatja spirituális világképüket is. A pedagógus munka fontos eleme a tanulók önálló kötelezettségtudatának, akaraterejének és öntevékenységének fejlesztése; a szorgalom, kitartás és felelősségvállalás autonóm erkölcsi értékrendbe való beépülésének előmozdítása. A korábbi években megalapozott erkölcsi gondolkodás, önismeret, érzelmi intellektus, spirituális világkép és társas felelősségvállalás tovább fejlődik, elmélyül, az értékrend stabilizálódik, ennek következtében a tanulók egyre határozottabban nyilvánítja ki saját véleményüket, egyre megalapozottabban hoznak döntéseket.

1. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Éntudat - Önismeret	• Önismeret - Saját jellemzők. - Külső és belsőtulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje - Saját környezet bemutatása - Saját szokások azonosítása • Érzelmek megismerése - Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása - Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően - Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése - Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása - A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása • Fejlődés - A változások felismerése - A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása - Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása - Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése - Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása - Saját viselkedésre vonatkozó reflektálások gyakorlása *Ki vagyok én?* Hogyan és hányféle módon szólítanak engem mások? Mit jelent a nevem? Hol születtem és mikor? Hány éves vagyok? Kik a szüleim? Mit tudok magamról? Milyen voltam kisebb	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők; - csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül megnevezi a saját érzelmi állapotait; - felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemzőit. *Tanulási eredmény:* A tanuló - célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; - céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.	Én Viszonyulás a másik emberhez Érzelem Érzület Öröm Bánat Félelem Harag Otthon Védettség Bizalom Fejlődés Változás Cél Szokás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	koromban? Miben változtam? Milyen jelek tartoznak hozzám, amelyek az én helyemet, az én dolgaimat jelölik és megkülönböztetik azokat másokéitól? *Kedvenc helyeim, tárgyaim és tevékenységeim* Hol szeretek lenni, és hol nem, miért? Hová szeretnék eljutni? Melyek a legkedvesebb játékaim és tárgyaim? Miért szeretem őket? Hogyan vigyázok rájuk? Mit szeretek játszani és kivel? Mit szeretek csinálni és mit nem? Miért?		
Család – Helyem a családban	• Egészség életmód - A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra - Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete - A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban - Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) - Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség - A tanács, segítség ajánlásának és kérésének gyakorlása • Családi és tágabb kapcsolatok - Családtagok, családi viszonyok jellemzése - A családtagok közös tevékenységeinek megismerése - Szokások a családban és azok szerepének felismerése - Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket; - azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást; - átéli a különböző családi események fontosságát; - megérti, elkülöníti a családi és egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz. *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri a különböző élethelyzetek (új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait;	Biztonság Egészség Családtag Rokon Barát Ismerős Hétköznap Hétvége Ünnep Szeretet Tisztelet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása: barátok, szomszédok, távoli rokonok, ismerősök • Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események - A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése - Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére - A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése - Változások, események azonosítása a családban - A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása *Különféle közösségeim* Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren óvodás korom óta? Melyek az én közösségeim az iskolában és az iskolán kívül? *Család és rokonság* Kikből áll a mi családunk? Milyen a kapcsolatom azokkal a családtagjaimmal, akikkel együtt lakom? Vannak-e olyan közeli családtagjaim, akikkel nem közös lakásban lakunk? Jó, ha együtt vagyunk? Mit kapok tőlük, és én mit adok nekik? Hogyan tudjuk segíteni egymást? Vannak-e szabályok a családban, amelyeket be kell tartani? Kik tartoznak még a rokonságunkhoz, és velük milyen a kapcsolatom? Mit jelent számunkra az, hogy rokonok vagyunk? *A gyerekek élete* Hogyan telik egy napom az iskolában? Milyen a hétvégém? És milyen számomra egy ünnepnap vagy az iskolai szünet egy napja? Vajon máshol hogyan telik el a gyerekek egy-egy napja?	- megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és és bizalmi kapcsolatainak alakulásában; - képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit; - felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Mi mindenben lehet más az életük, mint az enyém? Napirend – helyes időbeosztás.		
Helyem az osztályközösségben	• Kommunikáció - A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete - Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése - A verbális és non-verbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése - Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése • Kortárs kapcsolatok - Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal - A kapcsolatok kialakítását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése - A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése - A barátság kezdeményezése és ápolása • Konfliktusok - Az elfogadás és elutasítás jelzéseinek azonosítása - Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása - Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása *Akiket ismerek* Kiket ismerek a rokonságból, az iskolából és máshonnan? Milyen kapcsolat fűz hozzájuk? Ki mennyire áll közel hozzám? Kiket szeretek, kiket nem, és miért? Miért jó, ha különféle	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; - érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; - megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; - felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; - mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; - különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; - megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; - rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; - ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.	Figyelem Testbeszéd Tisztelet Sértés Vita Harag Kibékülés Megbocsátás Lelkiismeret

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	ismerőseink vannak? Eltérő kommunikációs formák használata. Ismerős – idegen - szerepjáték *Mások másmilyenek* Milyenek más gyerekek? Mi mindenben különböznek tőlem? Vajon milyennek látnak ők engem? *Kapcsolatba lépek másokkal* Hogyan kérhetek segítséget felnőttektől és gyerekektől? Hogyan szólítsak meg egy ismeretlen embert, ha segítségre van szükségem? Hogyan viselkedjek, ha engem szólítanak meg? Hogyan illik viselkednem különböző helyzetekben? Mit tegyek, ha idegen ember szólít meg az utcán? Kiben bízhatok meg?		
A társas együttélés kulturált gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	• A lakóhely jellemzői - Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása - Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése - Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát • Az egyes egyházak ünnepkörei - Az egyes egyházak ünnepkörei - A nemzeti ünnepek hátterében álló történetek megismerése - Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése - Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások) - Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában • Az együttélés szabályai	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; - felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; - ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket; *Tanulási eredmény:* A tanuló - érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat; - különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét,	Lakóhely Szabály Alkalmazkodás Egyenlőség Igazságosság Együttműködés Érzelem Büszkeség

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben - A szabályszegés következményeinek felismerése - Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése *Akik körülöttünk élnek* Kik élnek körülöttem, és kivel milyen kapcsolatban vagyok? Mi köt össze azokkal, akikkel egy helyen (községben, városi lakónegyedben, utcában, társasházban) élek? Vannak-e közös lakóhelyi szokásaink és hagyományaink? Ha igen, részt szoktam-e venni ezekben? Mi a jó bennük? Hogyan alakulnak új közösségek.	megérti a szabályszegés lehetséges következményeit; - az igazságosság és igazságtalanság fogalmát fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményt alakít ki ezekről; - felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez;	
A természetrendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	• A természet védelme - Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására - Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása - A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése - A természetvédelem fontosságának a felismerése - Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése - Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése • Környezetvédelem - A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben - A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása - A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása - A környezetkárosító magatartások elkerülési	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felismeri a természet esztétikus rendjét; - megfogalmazza személyes felelősségét a természet és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről; - megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme; - fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekről, amelyek révén figyelembe vehetők	Gondozás Gondoskodás Veszélyeztetett Természetvédelem Környezetkárosítás Hulladék Szelektív gyűjtés Környezetvédelem

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	módjainak megismerése - A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása - Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére *Növények és állatok a környezetünkben* Miért jó, hogy vannak körülöttünk növények? Mi változna meg, ha hirtelen eltűnnének? Hogyan tudunk vigyázni rájuk és részt venni a gondozásukban? Vajon felelősek vagyunk-e az erdőkben és a réteken élő növényekért is? Mit tudunk tenni értük? Milyen állatok élnek a környezetünkben? Hogyan tudunk részt venni a gondozásukban? Mit jelentenek számunkra a velünk élő házi állatok? Mi az, amit megtehetünk egy állattal, és mi az, amit nem szabad megtennünk? Kedvenc állatom, növényem.	a környezetvédelmi szempontok;	
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	• Kérdések a világról - Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről - A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források) - Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma) • Vallás, hit - Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (Jézus születésének története a keresztény vallásokban, hanuka ünnepe a zsidó vallásban) - A környezetben található egyházak, felekezetek	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; - megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást; *Tanulási eredmény:* A tanuló - megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet;	Vallás Hit Egyházi ünnepkör Népszokások Érték Szeretet Tisztelet Segítőkészség Türelem Jó és rossz

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	néhány vallási szokásának megismerése • Erkölcs - Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák) - A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban - Gondolatok a jóról és a rosszról - Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélhetők meg; *Kicsik és nagyok* Mi nagyon kicsi, és mi óriási? Mi van nagyon közel és mi van borzasztóan messze? Mi van alattunk, és mi van felettünk? Mi volt nagyon régen, és mi lesz a távoli jövőben? Honnan tudhatunk ezekről a dolgokról?	- a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz;	

Tanév végi eredményei:

- A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezzen saját külső tulajdonságairól, tisztában legyen a legfontosabb személyi adataival.
- Lássa át társas viszonyainak alapvető szerkezetét.
- Képes legyen érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
- Tudjon kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, különféle beszédmódokat tud alkalmazni.
- A beszélgetés során tartsa be az udvarias társalgás elemi szabályait.
- Érezze a szeretetkapcsolatok fontosságát.
- Tudja, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.

2. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Éntudat - Önismeret	• Önismeret - Saját jellemzők. - Külső és belsőtulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje - Saját környezet bemutatása - Saját szokások azonosítása • Érzelmek megismerése - Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása - Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően - Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése - Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása - A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása • Fejlődés - A változások felismerése - A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása - Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása - Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése - Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása - Saját viselkedésre vonatkozó reflektálások gyakorlása *Ilyen vagyok* Milyennek látom magam, ha tükörbe nézek? Hasonlítok-e valakire a családban? Mit szeretek magamon? Van-e olyan, amit nem szeretek, és ha igen, miért?	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket; - azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást; - átéli a különböző családi események fontosságát; - megérti, elkülöníti a családi és egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz. *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri a különböző élethelyzetek (új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; - megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és és bizalmi kapcsolatainak alakulásában; - képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit; - felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.	Biztonság Egészség Családtag Rokon Barát Ismerős Hétköznap Hétvége Ünnep Szeretet Tisztelet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Minek szoktam örülni, mitől leszek szomorú, és mitől félek? Ha szomorú vagyok vagy félek, mitől múlnak el ezek a rossz érzések? Hogyan tudok vigyázni magamra és az egészségemre? Miben kell erősödnöm? Reális önértékelés – külső, belső hibáim elfogadása. *Nehéz helyzetek* Mit könnyű megtennem, és mit nehéz? Voltam már olyan nehéz helyzetben, amikor először nem tudtam, mit kell tennem? Végül mit tettem? Mit csinálnék most, ha ugyanabban a helyzetben lennék?		
Család – Helyem a családban	• Egészség életmód - A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra - Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete - A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban - Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) - Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség - A tanács, segítség ajánlásának és kérésének gyakorlása • Családi és tágabb kapcsolatok - Családtagok, családi viszonyok jellemzése - A családtagok közös tevékenységeinek megismerése - Szokások a családban és azok szerepének felismerése - Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - ismeri a család testi, lelki- védelemmel kapcsolatos feladatait; - motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében; - saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri a családi biztonság kereteit, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat; - felismeri a különböző élethelyzetek (új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; - megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és egyéb ünnepeket, és törekszik az	Együttérzés Bizalom Közösség Felelősség Következmény Feladatmegosztás Joga van

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	kapcsolódó szokások átélése - A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása: barátok, szomszédok, távoli rokonok, ismerősök • Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események - A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése - Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére - A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése - Változások, események azonosítása a családban - A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása *Család és rokonság* Vajon más családok ugyanúgy élnek, mint mi? Mi mindenben különbözhet egyik család a másiktól? *Családi hagyományok* Milyen hétköznapi családi szokásaink vannak? Mit szeretek ezek közül és mit nem? Miért? Milyen családi ünnepeink vannak, és hogyan tartjuk meg ezeket? Mit szeretek közülük és miért? Van olyan is, amit nem szeretek? Miért? Miben különböznek más családok szokásai és ünnepei a mieinktől? Más családok szokásainak, életvitelének elfogadása. Vajon máshol hogyan telik el a gyerekek egy-egy napja? Mi mindenben lehet más az életük, mint az enyém?	ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz; - képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.	
Helyem az osztályközösségben	• Kommunikáció - A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét	Figyelem Testbeszéd Tisztelet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése - A verbális és non-verbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése - Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése • Kortárs kapcsolatok - Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal - A kapcsolatok kialakítását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése - A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése - A barátság kezdeményezése és ápolása • Konfliktusok - Az elfogadás és elutasítás jelzéseinek azonosítása - Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása - Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása *Kapcsolatba lépek másokkal* Milyen helyzetekben és milyen okból lépek kapcsolatba másokkal? Hogyan szólítsam meg a különböző korú közeli és távolabbi ismerősöket? Hogyan szólítsam meg az iskola idősebb tanulóit, a tanárokat és az iskolában dolgozó többi felnőttet? *Gondolataim és érzéseim kifejezése* Honnan tudhatom egy másik emberről, hogy mit érez? Mi mindent tudok kifejezni szavakkal, gesztusokkal és képekkel?	és feladatait; - érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; - megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; - felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; - mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; - különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; - megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; - rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; - ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.	Sértés Vita Harag Kibékülés Megbocsátás Lelkiismeret

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Hogyan mutathatom meg, ha szeretek valakit? Miként fejezhetem ki elfogadható formában azt, ha nem szeretek valakit? Milyen jelek árulják el számomra, hogy milyen érzéseket vált ki másokból, amit mondok vagy teszek? Mivel tudnak mások megbántani engem? Mivel tudok én megbántani másokat? Előfordulhat-e olyan helyzet, amikor jobb, ha nem mutatjuk ki az érzéseinket? Miben más az, ha személyesen találkozunk valakivel, mint hogyha telefonon vagy interneten beszélünk vele? Cselekedeteim hatása környezetemre.		
A társas együttélés kulturált gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	• A lakóhely jellemzői - Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása - Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése - Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát • Az egyes egyházak ünnepkörei - Az egyes egyházak ünnepkörei - A nemzeti ünnepek hátterében álló történetek megismerése - Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése - Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások) - Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában • Az együttélés szabályai - A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben - A szabályszegés következményeinek felismerése	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; - felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; - ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket; *Tanulási eredmény:* A tanuló - érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat; - különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit; - az igazságosság és igazságtalanság fogalmát	Lakóhely Szabály Alkalmazkodás Egyenlőség Igazságosság Együttműködés Érzelem Büszkeség

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése *Más lakóhelyek, más szokások* Másutt hol jártam már a családommal vagy az iskolával? Milyen más helyekkel állnak kapcsolatban a szüleim és a rokonaim? Mi mindenben különböznek ezek a mi lakóhelyünktől? Vajon vannak-e egészen másféle lakóhelyek is hazánkban és a világ más részein? Eltérő kultúra – eltérő hagyományok.	fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményt alakít ki ezekről; - felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez;	
A természetrendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	• A természet védelme - Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására - Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása - A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése - A természetvédelem fontosságának a felismerése - Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése - Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése • Környezetvédelem - A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben - A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása - A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása - A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése - A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felismeri a természet esztétikus rendjét; - megfogalmazza személyes felelősségét a természet és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről; - megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme; - fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekről, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok;	Gondozás Gondoskodás Veszélyeztetett Természetvédelem Környezetkárosítás Hulladék Szelektív gyűjtés Környezetvédelem

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére *A természet védelme* Melyek a kedvenc helyeim a vidékünkön, és miért éppen ezeket szeretem? Miért hívnak egyes tájakat, növényeket vagy állatokat védettnek? Én hogyan tudok hozzájárulni a természet és az élővilág értékeinek megóvásához?		
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	• Kérdések a világról - Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről - A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források) - Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma) • Vallás, hit - Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (Jézus születésének története a keresztény vallásokban, hanuka ünnepe a zsidó vallásban) - A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése • Erkölcs - Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák) - A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; - megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást; *Tanulási eredmény:* A tanuló - megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet; - a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz;	Vallás Hit Egyházi ünnepkör Népszokások Érték Szeretet Tisztelet Segítőkészség Türelem Jó és rossz

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Gondolatok a jóról és a rosszról - Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélhetők meg; *A képzelet határai* Hová tudunk eljutni, és hová nem tudunk? Merre járunk az álmainkban? Hol játszódnak a mesék, és kik a szereplőik? Kiknek a fejében születnek a mesék? Én is kitalálhatok meséket? *A jó és a rossz* Kik a jók és kik a rosszak a mesékben? Honnan tudjuk? Mi mindent tesznek a jó és mit a gonosz szereplők? Miért és hogyan harcolnak egymással a mesékben a jó és gonosz oldal hősei? Képzelet, álom és valóság elkülönítése.		

Tanév végi eredményei:

- Tudja, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.
- Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.
- Képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.
- Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
- Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.
- Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot.

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Éntudat - Önismeret	• Önismeret - Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önészlelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése. - Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejlesztendő területei. - Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése. - Önfegyelemgyakorlása. • Érzelmek kezelése - Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása. - Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készletének megismerése. - Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelemszabályozási stratégiák kialakítása. • Célok és tervek - Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése. - Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése. - Önmotiváló és önjutalmazó stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valósan elért eredmény összehasonlítása. • Siker és kudarc értelmezése - A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők,; - teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességének fejlesztése céljából; *Tanulási eredmény:* A tanuló - csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi saját érzelmi állapotait; - felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit; - célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; - céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol,	Tulajdonság Érzelem Önuralom Vágy Terv Siker Eredmény Meggyőződés Példakép

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	következtetések is az egyén fejlődését szolgálják. - Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása. - Személyes példaképek kiválasztása. *Szokásaim, érzelmeim és indulataim* Hogyan szoktam játszani? Hogyan tanulok? Hogyan vigyázok az egészségemre? Milyen feladataim vannak otthon, a családban és az iskolában? Mivel és hogyan töltöm a szabad időmet? Mit teszek, ha örülök, ha szomorú vagy dühös vagyok? Mit teszek, amikor önző vagyok, és mit teszek, amikor önzetlen? Szoktam-e segíteni a szüleimnek, a testvéreimnek és az osztálytársaimnak? Miben és hogyan? Mások értékelésének elfogadása. *Hősök és példaképek* Kik a kedvenc hőseim és miért? Kire szeretnék hasonlítani? Miben és miért? Milyen tulajdonságaimon szeretnék változni? Miért és hogyan tudnám ezt megtenni?		
Család – Helyem a családban	• Egészség – biztonság - A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása; - Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indukatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben; - A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása; - A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei; - Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz;	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - ismeri a család testi, lelki- védelemmel kapcsolatos feladatait; - motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében; - saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri a családi biztonság kereteit, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez	Együttérzés Bizalom Közösség Felelősség Következmény Feladatmegosztás Joga van

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Családok - Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével - Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása - Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése - Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában • Családi élet - Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban - A gyermekek és felnőttek feladatai - Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása - A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése - Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása - A családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás szükségszerűségének felismerése *Párbeszéd* Milyen helyzetekben beszélünk vagy beszélgetünk valakivel? Vannak-e a párbeszédnek szabályai? Mi segítheti, és mi gátolhatja a párbeszédet? Mi mindent tudunk jelezni egymásnak arcjátékkal, testtartással, hanglejtéssel? Honnan tudom, hogy pontosan megértettem-e, amit a másik mondani akar? Mi mindent kell figyelembe vennem ahhoz, hogy a másik pontosan megértse, amit közölni akarok vele?	segítségért fordulhat; - felismeri a különböző élethelyzetek (új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; - megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz; - képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Hogyan beszélgetünk otthon? Mi a különbség a családi és az iskolai beszélgetések között? Konfliktusok megoldása. *Békében és haragban* Mi a jó és fontos nekem? Mi a jó és fontos másoknak? Szoktam-e veszekedni vagy verekedni? Ha igen, miért? Hogyan alakulnak ki ilyen helyzetek, és hogyan lehetne elkerülni ezeket? Ki szoktunk-e utána békülni? Hogyan lehet egy összeveszés után kibékülni? Hogyan lehet elérni, hogy a béke tartós legyen?		
Helyem az osztályközösségben	• Kommunikáció - A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata - Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása - A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása - Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés - Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése - Az érvelés szabályainak megismerése • Kortárs kapcsolatok - Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása - A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása - Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei - A társak megismerésének módjai	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; - érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; - megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; - saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; - felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; - mások helyzetébe tudja képzelni magát és megérti a másik személy nézőpontját és	Megértés Ismerős Barát Kortárs Vélemény Türelem Jog Kötelesség

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei • Jogok, szabályok - Néhány alapvető gyermeki jog megismerése - A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai - Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségnyújtás lehetőségei - Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség *A mi osztályunk* Mi minden kapcsol egymáshoz bennünket az osztályban? Mi a közös bennünk, és miben különbözünk egymástól? Milyen közös szokásaink vannak? Összetartó csapat vagyunk-e? Miből derül ez ki? Miben és hogyan tudjuk segíteni egymást? *Az osztály működése* Milyen közös szabályaink vannak az órán, a szünetben és egyéb helyzetekben? Ki találta ki ezeket a szabályokat? Készen kaptuk, vagy magunk alakítottuk ki őket? Melyik szabálynak mi a célja? Mennyire tartjuk be ezeket a szabályokat? Kinek jó, ha betartjuk őket? Mi a következménye annak, ha megszegjük a szabályokat? Van-e olyan szabályunk, amelyet esetleg érdemes lenne megváltoztatni? Hogyan lehetne ezt véghezvinni?	érzéseit; - különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; - megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; - rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; - társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;	
A társas együttélés kulturált gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	• Teremtett értékek - A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei - Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben - Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival - A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; - felismeri a közösségek működésének	Hagyomány Tulajdon Ünnep Egyházi ünnep Természeti érték Történelmi érték Szabályalkotás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja • Közösség - A társas szabályok értelme, célja, értelmezése - Közösségi szabályalkotási és értékelési technikák alkalmazása - A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása - Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése - Az ünneplés közösségformáló ereje - A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái - A nehéz helyzetben lévők közös segítése • Jog és biztonság - A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai - A személyiség jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben - A virtuális térben való viselkedés szabályai *A nyelv, ami összeköt* Milyen nyelven beszélek én, a szüleim, a nagyszüleim; milyen nyelven beszélnek egymással és velem? Milyen nyelvet használnak a szomszédjaink? Hogyan kapcsol össze bennünket a közös nyelv? Milyen érzéseket kelt bennünk, ha valaki nem érti a nyelvet, amelyen mi beszélünk? És milyen érzés az, amikor mindenki más nyelven beszél körülöttünk? Mit lehet tenni egymás megértése érdekében, ha nem érjük egymás nyelvét? Hogyan lehet segíteni a közösség más anyanyelvű vagy nyelvi nehézséggel küzdő tagjait?	feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket rendszerezni; - érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat; - ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkulturájáról; - különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit; - ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket; - tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről; - mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről;	Együttműködés Befogadás Felelősségvállalás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	A Magyarországon együtt élő kulturális közösségek szokásai Milyen kulturális közösségek élnek Magyarországon? Miben különböznek ezek szokásai és ünnepei és miben hasonlítanak egymásra?		
A természetrendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	• Környezetszennyezés - A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére - Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése - A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése • Környezetvédelem - A környezetvédelem főbb szempontjai - A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során - Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások - A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék újrahasznosítás - Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében - Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről *Lakóhelyi épített örökségünk* Milyen utcákat, tereket, épületeket örököltünk az előttünk élő nemzedékektől? Mit érdemes megőrizni és miért a múlt építményeiből? Hol vannak ezek jobb helyen: ott, ahová eredetileg épültek vagy a múzeumfalvakban? Kiről nevezhetnek el utcákat, tereket? Miért?	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére; - felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségletét; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme, minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is; - fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan emberekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre;	Környezet-szennyezés Környezet-tudatosság Újrahasznosítás Fejlődés Mértékletesség

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Tárgyaink világa Milyen tárgyak vesznek körül minket? Miben különböztek ezektől szüleink és nagyszüleink gyermekkorának tárgyai? Milyen régi tárgyakat őrzött meg a családunk, és miért? Miért őrzik a régi világ tárgyait számos múzeumban?		
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	• Kérdések a világról - A környező világ megismerésének lehetőségei - A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése - A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei • Vallás - A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe - Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösdi ünnepkör (halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban) - Személyes meggyőződés és hit jelentése - Az azonos hittel rendelkezők közössége • Értékek a vallási történetekben - A hit, a vallás által közvetített emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótékonykodás), az életünket vezérlő aranyszabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd) - A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; - megérti, értelmezi az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását; *Tanulási eredmény:* A tanuló - értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban; - a zsidó és a keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példát hoz;	Érték Önzetlenség Mértékletesség Igazságosság Megbocsátás Lelkiismeret Világkép Isten Élet Halál

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	tanítás megfogalmazása *Kezdet és vég* Hogyan keletkeznek a dolgok a világban? Hogyan és miért érhetnek véget? Hogyan képzelték el az emberek a világ és egyes dolgok keletkezését különböző mítoszokban? Milyen kép jelenik meg a Bibliában a világ teremtéséről és a végéről? Mit gondolnak az emberek a halálról? Miért félünk az elmúlástól?		

Tanév végi eredményei:

- A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe legyen saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
- Oda tudjon figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Képes legyen másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.
- Érzelmileg kötődjön a magyar kultúrához.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Éntudat - Önismeret	• Önismeret - Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önészlelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése. - Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejlesztendő területei. - Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése. - Önfegyelemgyakorlása. • Érzelmek kezelése - Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása. - Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készletének megismerése. - Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelemszabályozási stratégiák kialakítása. • Célok és tervek - Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése. - Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése.	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők,; - teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességének fejlesztése céljából; *Tanulási eredmény:* A tanuló - csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi saját érzelmi állapotait; - felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit; - célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; - céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol,	Tulajdonság Érzelem Önuralom Vágy Terv Siker Eredmény Meggyőződés Példakép

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- Önmotiváló és önjutalmazó stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valósan elért eredmény összehasonlítása. • Siker és kudarc értelmezése - A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják. - Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása. - Személyes példaképek kiválasztása. *Szokásaim, érzelmeim és indulataim* Hogyan szoktam játszani? Hogyan tanulok? Hogyan vigyázok az egészségemre? Milyen feladataim vannak otthon, a családban és az iskolában? Mivel és hogyan töltöm a szabad időmet? Mit teszek, ha örülök, ha szomorú vagy dühös vagyok? Mit teszek, amikor önző vagyok, és mit teszek, amikor önzetlen? Szoktam-e segíteni a szüleimnek, a testvéreimnek és az osztálytársaimnak? Miben és hogyan? Emberi arckifejezések, gesztusok felismerése. *Hősök és példaképek* Kik a kedvenc hőseim és miért? Kire szeretnék hasonlítani? Miben és miért? Milyen tulajdonságaimon szeretnék változni? Miért és hogyan tudnám		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	ezt megtenni?		
Család – Helyem a családban	• Egészség – biztonság - A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása; - Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indukatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben; - A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása; - A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei; - Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz; • Családok - Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével - Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása - Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése - Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában • Családi élet - Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - ismeri a család testi, lelki- védelemmel kapcsolatos feladatait; - motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében; - saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri a családi biztonság kereteit, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat; - felismeri a különböző élethelyzetek (új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; - megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz;	Együttérzés Bizalom Közösség Felelősség Következmény Feladatmegosztás Joga van

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	- A gyermekek és felnőttek feladatai - Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása - A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése - Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása - A családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás szükségszerűségének felismerése *Az igazi barát* Mitől függ, hogy kikkel vagyok szívesen együtt? Kikkel tudom megosztani örömeimet és bánataimat? Kinek mondhatom el a titkaimat? Kit nevezhetek a barátomnak? Mit tesz, és mit nem tesz egy igazi barát? Mi mindent tennék meg a barátomért? Mit tegyek, ha a barátom olyasmit csinál, amivel én nem értek egyet? *Elfogadva és elutasítva* Mikor szoktam egyedül érezni magam? Milyen érzés ez? Mit csinálok ilyenkor? Honnan tudom, hogy szeretnek-e a társaim, vagy sem? Milyen lehet az, ha valaki úgy érzi, senki sem szereti? Milyen okai lehetnek ennek? Mit tegyek, ha valakivel kapcsolatban ezt tapasztalom? Magányosság, elszigeteltség.	- képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
Helyem az osztályközösségben	• Kommunikáció - A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata - Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása - A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása - Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés - Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése - Az érvelés szabályainak megismerése • Kortárs kapcsolatok - Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása - A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása - Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei - A társak megismerésének módjai - Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei • Jogok, szabályok - Néhány alapvető gyermeki jog	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; - érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; - megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; - saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; - felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; - mások helyzetébe tudja képzelni magát és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; - különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; - megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; - rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; - társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;	Megértés Ismerős Barát Kortárs Vélemény Türelem Jog Kötelesség

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	megismerése - A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai - Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségnyújtás lehetőségei - Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség *Közösségeim* Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Vannak-e új közösségek az életemben? Van-e olyan közösség, amelyikkel szorosabbá vagy lazábbá vált a kapcsolatom? Mi lehet ennek az oka? Mit jelent nekem a családom az életem jelenlegi szakaszában? Változott-e valami a kapcsolatunkban a korábbiakhoz képest? *A mi iskolánk* Ki az iskolánk névadója, és mivel érdemelte ki, hogy iskolát neveztek el róla? Milyen szokások és hagyományok vannak a mi iskolánkban? Fontosak-e ezek? Vajon máshol milyenek az iskolák, és milyenek a hagyományaik? Lehet-e közöttük olyan, amelyet érdemes lenne átvenni? Szabálykövetés, felelősök rendszere.		
A társas együttélés kulturált gyökerei: Nemzet – Helyem a	• Teremtett értékek - A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek	Hagyomány Tulajdon Ünnep

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
társadalomban	történelmi helyei - Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben - Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival - A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban - Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja • Közösség - A társas szabályok értelme, célja, értelmezése - Közösségi szabályalkotási és értékelési technikák alkalmazása - A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása - Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése - Az ünneplés közösségformáló ereje - A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái - A nehéz helyzetben lévők közös segítése • Jog és biztonság - A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai - A személyiség jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben - A virtuális térben való viselkedés szabályai	jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; - felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; *Tanulási eredmény:* A tanuló - ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket rendszerezni; - érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat; - ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkulturájáról; - különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit; - ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket; - tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről; - mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről;	Egyházi ünnep Természeti érték Történelmi érték Szabályalkotás Együttműködés Befogadás Felelősségvállalás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	Szokások és jelképek Milyen népszokások élnek a mai Magyarországon? Fontos-e ezek megőrzése? Milyen jelképek fejezik ki a magyarság összetartozását? Mit jelentenek számomra ezek a jelképek? *Ünnepek* Milyen ünnepeket tart meg a magyar családok többsége? Közülük melyik mennyire fontos nekem? Melyek a nemzeti és állami ünnepeink? Mit ünneplünk ilyenkor, és mit jelentenek nekem ezek az ünnepek? *Más kultúrák – más szokások – más ünnepek* Milyen érdekes szokásokat ápolnak, és milyen ünnepeket tartanak a világ más részein élő kulturális közösségek?		
A természetrendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	• Környezetszennyezés - A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére - Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése - A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése • Környezetvédelem - A környezetvédelem főbb szempontjai - A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére; - felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségletét; *Tanulási eredmény:* A tanuló - felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme, minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is; - fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan	Környezet-szennyezés Környezet-tudatosság Újrahasznosítás Fejlődés Mértékletesség

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	döntések és választások során - Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások - A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék újrahasznosítás - Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében - Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről *Tárgyaink világa* Miért változnak a tárgyaink? Mi történik napjainkban a megunt, elromlott vagy divatjamúlt tárgyakkal? Lehetne esetleg más is a sorsuk? Modern korunk technikai vívmányai. *A világ öröksége* Mi mindent hagy örökül egy nemzedék az utána következőre? Mit lehet az összes ember közös kincsének tekinteni a mai világban? Melyek a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei és építményei? Vajon miért fontos ezek védelme és megőrzése?	emberekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre;	
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	• Kérdések a világról - A környező világ megismerésének lehetőségei - A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése - A lelkiismeret működésének jelei,	*Fejlesztési követelmény:* A tanuló életkorának megfelelően - azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;	Érték Önzetlenség Mértékletesség Igazságosság Megbocsátás Lelkiismeret

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei • Vallás - A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe - Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösdi ünnepkör (halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban) - Személyes meggyőződés és hit jelentése - Az azonos hittel rendelkezők közössége • Értékek a vallási történetekben - A hit, a vallás által közvetített emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótékonykodás), az életünket vezérlő aranyszabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd) - A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása *A világ megismerése* Mi lehet az oka annak, hogy kíváncsiak	- megérti, értelmezi az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását; *Tanulási eredmény:* A tanuló - értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban; - a zsidó és a keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példát hoz;	Világkép Isten Élet Halál

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tanulási eredmények	Fogalmak
	vagyunk a világra és kutatjuk a titkait? Milyen módon, milyen forrásokra támaszkodva tudhatok meg dolgokat saját magamról és a körülöttem lévő világról? Mi az, amiről képes vagyok személyes tapasztalatokat szerezni? Létezhet-e olyan dolog a világban, amiről nem nyerhetünk közvetlen tapasztalatot? *Fantázia és kreativitás* Hogyan működik a képzeletem? Mi minden jelenhet meg benne? Ki tudok-e találni, létre tudok-e hozni olyan dolgokat, amelyek most még nem léteznek a világban?		

Tanév végi eredményei:

- Értse és fogadja el, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
- Értse, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.
- Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
- Legyen képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
- Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

MATEMATIKA

1-4. évfolyam

A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömének forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.
A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét.

Óraszámok

Óraszám	Évfolyam			
	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	4	4	4	4
Éves óraszám	144	144	144	144

Témakör és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Tematikai egység	Évfolyam-óraszám			
	1.	2.	3.	4.
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	4	4	3	3
Rendszerezés, rendszerképzés	4	4	5	5
Állítások	4	4	4	4
Problémamegoldás	4	4	5	5
Szöveges feladatok megoldása	5	6	8	8
Szám és valóság kapcsolata	10	9	4	4
Számolás, becslés	6	6	5	5
Számok rendezése	6	6	3	3
Számok tulajdonságai	11	9	9	8
Számok helyi értékes alakja	6	6	6	6
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10	10	10	10
Alapműveletek értelmezése	12	12	3	3
Alapműveletek tulajdonságai	10	10	4	4
Szóbeli számolási eljárások	12	12	7	7
Fejben számolás	8	10	7	8
Írásbeli összeadás és kivonás			11	7
Írásbeli szorzás és osztás			11	7

Törtrészek			0	10
Negatív számok			0	6
Alkotás térben és síkon	4	4	8	4
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6	6	8	4
Transzformációk	3	3	4	4
Tájékozódás térben és síkon	4	4	3	3
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9	9	10	10
Adatok megfigyelése	3	3	3	3
Valószínűségi gondolkodás	3	3	3	3
Összes óraszám	144	144	144	144

Célok:

- Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszerről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről.
- A matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek.
- A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre.
- A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését. A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat.

Feladatok:

- A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása.
- A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein.
- A tanulók a szaknyelvet életkoruknak megfelelően, pontosan használják, a jelölésrendszert helyes en alkalmazzák írásban és szóban egyaránt.
- Az lapvető matematikai ismeretek elsajátítása, a problémamentes továbbhaladás biztosítása a kötelező oktatás keretében.

- Az alapozás a matematika kiemelt témaköreiben az ismeretek koncentrikus és spirális bővülését segíti elő.

Fejlesztendő készségek, képességek:

- A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése.
- Egyaránt lényeges a reproduktív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem.
- Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.
- A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által.
- A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), az internet, az oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

Oktatási szakaszok jellemzői:

1-2. évfolyam

Az 1. osztály első félévét a matematikatanulás területén is előkészítő időszaknak tekintjük. Így biztosítható az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, így adódik lehetőség a más-más óvodából érkező tanulók alapos megfigyelésére, képességeik feltérképezésére. Az előkészítő szakasz megnyújtásával lehetőség nyílik a pszichikus és kognitív funkciók fejlesztésére, megerősítésére, ami által a hátrányokkal induló tanulók is sikeresen felzárkózhatnak. A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.

A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.

Az előkészítő időszak félévében is megjelenhetnek jelek és egyedi számok, számjelek, elkezdődhet a szám- és műveletfogalom előkészítése összehasonlításokkal, meg- és leszámlálásokkal, mondókázásokkal, változások megfigyelésével. A tanulók érettségéhez, képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.

Első osztályban az óvodából érkező gyermekek könnyebb, fokozatosabb beilleszkedését segíti a 45 perces órák, az előre megírt tanmenetek rugalmas kezelése, a tanulók igényeinek, fejlődési tempójának megfelelően alakított és alakítható napirend. A tanítók rövidebb időintervallumonként váltanak a különböző jellegű tevékenységek között, ami a tanulók figyelmének hatékonyabb kihasználását is lehetővé teszi.
A további teendőket, még a második osztály végére előirányzott tanulási eredmények elérésének útját és megvalósítását is, a cselekedtetés módszere vezérli.
A kisgyerek a konkrét tárgyi tevékenységek során szerzett tapasztalatai alapján alakít ki belső reprezentációkat. A tevékenységekben szereplő tárgyi valóság képezi az absztrakt fogalmak tartalmát, és az ott átélt kapcsolatok alapozzák meg a fogalmak rendszerét. A saját testi mozgások, a hétköznapi életben előforduló tárgyak, dolgok és a már régóta rendelkezésre álló matematikai eszközök (például: logikai készlet, színes rudak) felhasználása megfelelő támaszt nyújtanak a cselekvő tapasztalatra épülő tanítás-tanulás megvalósításában.
Ebben az időszakban történik meg minden témakör alapozása. Fontos, hogy ezek az alapok nagyon szilárdak legyenek, ezért a fő hangsúly a megértésen, fejlesztésen van, nem pedig a számonkérésen. Nem baj, ha még lassúbb a számolás, ha a tanuló még nem ismeri fel az összefüggéseket, segítő jelenlétével a tanító biztosítani tudja az előrehaladást. A fejben számolás egyes lépéseinek megértéséhez alkalmazott eszközök használatát engedhetjük addig, ameddig az eljárások értő, automatikus használata ki nem alakul.

3-4. évfolyam

Az első két évet meghatározó alapozó tevékenységek folytatása mellett ebben az időszakban fokozatosan több szerepet kapnak a fogalmi gondolkodást előkészítő megfigyelések, az összefüggések felfedeztetése, a képi információk feldolgozása és az általánosítás. A tanulók egyre önállóbban értelmezik a hallott, olvasott matematikai tartalmú szövegeket, és maguk is alkotnak ilyeneket szóban és írásban.
A kapcsolatok, összefüggések, feltételezések és magyarázatok felismerése és értelmezése hozzátartozik a fogalmak építéséhez és egyben a kreatív, problémamegoldó és logikai gondolkodás fejlődéséhez. A tanulási folyamat szerves részeként nagy szerepet kap a vélemények megfogalmazása, meghallgatása, ütköztetése. A tanulók munkájának értékelésében hangsúlyt kap az önismeretet és önértékelést alakító szempontok tudatosítása. Mindezek segítik a tanulókat a felső tagozatba lépéskor az átmeneti nehézségek leküzdésében.
A kis számok körében – az első két évfolyamon – megkezdett számfogalom-alakítást tovább erősítjük a nagyobb számkör segítségével, és tapasztalatot szerzünk a nagyobb számokról. Emellett tevékenységeket végzünk a tört számok és a negatív számok fogalmának alapozására.
Fontos továbblépés, hogy a 4. évfolyam végére rutinszerűvé válik az alapműveletek végzése a 100-as számkörben.
A mérési tapasztalatok gazdagodnak, de még mindig a mennyiségek helyes képzetének kialakítása a fontos. Az eszköz nélküli átváltás nem követelmény.
A tanulók a geometriai feladatok során is egyre önállóbban és pontosabban meg tudják fogalmazni észrevételeiket, jellemezni tudják alkotásaikat. Negyedik évfolyam végére a sok tevékenység eredményeként bizonyos fogalmakról biztos tapasztalattal rendelkeznek, melyekre szükségük lesz a felső tagozaton.

1. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	• Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással • Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával • Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján • Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken • A tulajdonságok változásának felismerése • Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel • Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint • Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a	• Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése • „Varázszsákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása • Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással • „Repül a…, repül a …” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez • Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal • Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal • „Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal • Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2 eltérő tulajdonsággal • Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal • Tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülre és kívülre • Átlátszó dobozokba logikai készlet	A tanuló - megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; - játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; - tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét; - válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között; - felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát; - folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint; - személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező	Tulajdonság Azonos Különböző Logikai „nem”

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	válogatás folytatása • Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására • Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem piros • Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel • Elemek elhelyezése halmazábrában • Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása	elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján	összes elemet; - azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket; - megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával; - barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; - halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint; - adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja; - talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; - megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; - két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	
Rendszerezés, rendszerképzés	• Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása • Barkochbázás konkrét dolgok kirakásával • Barkochbázás során felesleges kérdések kerülése, felismerése • Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával • Különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező	• „Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével • Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is • „Királyos” játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos	A tanuló - barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; - két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; - felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tevékenység elvégzése után • Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál	olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepcsere; veszít, aki nem tud rakni • Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása • Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása • Többgombócos fagylaltok összeállítása színes korongokkal • Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból • Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal • Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávos zászlók összeállítása • Táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal	velük azonos értelmű kifejezéseket; - keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; - adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; - sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; - két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot; - megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást; - megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait; - megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.	
Állítások	• Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és	• „Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos	A tanuló - megítéli, hogy adott halmazra	Igaz-hamis

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján • Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése • Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése • Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák	elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat • „Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább • „Jancsi bohóc azt mondja, hogy…” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis • „Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról • „Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van”;	vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; - megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; - értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást; - hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; - egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis; - ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat; - példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis	alátámasztására.	
Problémamegoldás	• Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése • Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel • Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása • Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is • Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban • Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban	• „Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban: a tanító egy bolt kirakatát rendezi be (valós tárgyakkal vagy képekkel), és megadja a termékek árait; a tanulók a kirakatot nézve vizsgálják a termékeket és azok árait, boltost és vevőt választanak, vásárolnak játékpénzekkel, adott feltételnek megfelelő különféle kifizetéseket gyűjtenek • Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban • Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések” • Origamik készítése • Visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „Én elmentem a vásárba” című dal éneklésével • Cselekvéssor visszafelé lejátszása,	A tanuló - tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; - kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; - megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; - az értelmezett problémát megoldja; - a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; - megoldását értelmezi, ellenőrzi; - kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; - egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás • Láncmesék lejátszása • Mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha …”; Kalandválasztós történetek, például: Varró Dániel: Leprikónok átka • Műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé • Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok • Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku)	előre gondolkodik.	
Szöveges feladatok megoldása	• Elmondott történés, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal • Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel	• Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is • Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például: „Ki az idősebb?”, „Kinek van kettővel több ceruzája?”, „Hány gombóc fagyit tudunk megenni	A tanuló - értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; - szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;	Szöveges feladat Adat Ismeretlen adat Információ Ellenőrzés Szöveges válasz

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel • Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással • Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel • Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel • Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel • Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül • Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban • Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása • Egy-, kétlépéses	összesen?” • Adott szituációt leíró, minél több mondat gyűjtése csoportban, például „A bal kezemben 2-vel több ceruza van, mint a jobb kezemben”, „A jobb kezemben 2-vel kevesebb ceruza van, mint a bal kezemben”, „Ha a jobb kezembe még 2 ceruzát veszek, akkor ugyanannyi lesz, mint a bal kezemben”, „Ha a bal kezemből leteszek 2 ceruzát, akkor ugyanannyi lesz, mint a jobb kezemben” • Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése • Feladatküldés”: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik csoportnak	- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat; - megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat; - megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat; - az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt; - a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat; - a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást; - választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre; - önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget; - nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel • Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz			
Szám és valóság kapcsolata	• Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi • A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása • Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 20-as számkörben • Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel • A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban	• Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?”, „Melyik ceruza hosszabb?”, „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?” • Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról, például „Bal kezedbe fogd a sötétkék rudat, csukott szemmel keress nála hosszabbat, rövidebbet, ugyanolyan hosszút!”, „Csukott szemmel döntsd el, melyik fonal hosszabb, melyik vastagabb!”, „Melyik zsákban van több gesztenye?”, „Csukott szemmel, hallás alapján döntsd el, hogy melyik zsákba ejtettem több gesztenyét!” • „Pénzcsörgető”: a gyerekek csukott szemmel hallgatják, ahogy egy tálba pénzérméket ejtünk; „Mennyi a tálban lévő pénzérmék összege?”, „Milyen értékű	A tanuló - összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; - ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; - helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 20-as számkörben; - helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat; - érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület,	Kisebb Nagyobb Ugyanakkora Több Kevesebb Ugyanannyi Párosítás Bontás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján • Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban • Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig • Számok többfelé bontása 20-ig • Tapasztalatszerzés a 20-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről	pénzeket csörgettünk, ha összesen 15 Ft van a tálban?” • Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel • Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban • Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?”, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?”, „Melyik sál hosszabb?” • Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik” elnevezése • „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék • Játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó) • Játék dominókkal, például csapni	pénz) kapcsolatban 100-as számkörben; - használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében; - helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket; - megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban. - kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van • Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról” • Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térféléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van • „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra • „Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább • Szőnyegezések színes rudakkal		
Számolás, becslés	• Meg- és leszámlálások egyesével • Számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez • Meg- és leszámlálások valahányasával, például	• Hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?” • „Számfuttatás” játék oda-vissza,	A tanuló - megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 20-as számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel; - ismeri a következő becslési	Számlálás Becslés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármasával oda-vissza 20-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül • Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 20-as számkörben • Becslés szerepének, korlátainak megismerése • Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becsülendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele • Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel • Becslések értékelése	tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 20-tól 6-osával visszafelé • Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobbantás • „Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezet, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zsolt, lépj hozzám 9 egyforma lépéssel!” • Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél gyorsabban!”, „Készíts négy egyforma csoportot!”; a felfűzés lehet összevissza vagy kettesével, ötösével, ... csoportosítva, 10-es, 20-as, tetszőlegesen megválasztott számú gyönggyel • Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatással	módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.	
Számok rendezése	• Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb	• Ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végigugrálás • Számok szemléltetéséhez,	A tanuló - nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket; - megadja és azonosítja számok	Sorszám Számegyenes Számtábla, Nagyobb

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel • Sorszámok ismerete, alkalmazása • Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 20-as számkörben • Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével • Leolvasások a számegyenesről • Számok, műveletes alakban megadott számok (például: 2+3; 10-3; 20:2, 5·2) helyének megkeresése a számegyenesen 20-as számkörben • Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése • Számok helyének azonosítása számtáblázatokban, számegyenesen • Számok egyes szomszédainak ismerete, megnevezése 20-as számkörben	összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben • Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből • Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban) • Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon • Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor • Sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hányadik sorát olvassa egy versnek • Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott	sokféle műveletes alakját; - megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 20-as számkörben; - megnevezi a 20-as számkör számainak egyes szomszédjait, tízesekre kerekített értékét.	Kisebb Növekedés Csökkenés Egyes számszomszéd Tízes számszomszéd

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét • Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatása segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat • „Vigyázz6!” játék • Számbarkochba „valaminél nagyobb”, „valaminél kisebb” kérdések segítségével		
Számok tulajdonságai	• Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8, 17-6, 3·5 • Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással • Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során • Háromszögszámok, négyzetszámok megfigyelése különféle eszközökkel végzett	• Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból • Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról • „Korongforgatás” • Szőnyegezések színes rudakkal • Shut the box típusú játék két kockával • „Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása • Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel	A tanuló - számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; - számot jellemez más számokhoz való viszonyával; - helyesen írja az arab számjeleket.	Számjegy Egyjegyű Kétjegyű Számok Páros Páratlan

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	alkotások során • Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse • Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya • Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban • Számjelek olvasása, írása	alakúra formázott kötélen végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsába		
Számok helyi értékes alakja	• Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal • Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel • Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)	• Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés • Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármasával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása • Csomagolások leltárak alapján • Csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással • Csoportosítások rajzolt képeken	A tanuló - összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel; - érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 20-ig.	Csoportosítás Beváltás Leltár Bontott Alak Tízes, Egyes

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz • Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 20-as számkörben	• Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után • Játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört) • Számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével”, például petákokkal (1, 3, 9), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16) • Tevékenységek Dienes-készlettel		
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	• Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása • Változatos mennyiségek közvetlen összemérése • Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével • Mérési módszerek megismerése • Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi,	• Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?” • Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel • Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása • Hosszúság mérése arasszal,	A tanuló - megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt; - helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról; - ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet; - összeveti azonos egységgel	Összehasonlítás Mérés Mérőeszköz Mérőszám Mértékegység Hosszúság Űrtartalom Tömeg Idő Másodperc Perc Óra Nap Hét Hónap

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tenyérnyi • Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak • Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről • Mérőszám fogalmának megértése • Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze • Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki • Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb	lépéssel, tyúklépéssel • Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal • Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel • Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez • Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd • 1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc • Tapasztalatgyűjtés arról, hogy mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt	mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait; - megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel; - területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;	Év

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	teszi ki ugyanazt a mennyiséget • Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel • Szabványos mérőeszközök használata • Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése			
Alapműveletek értelmezése	• Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel • Összeadás, kivonás értelmezése mint hozzáadás és elvétel • Összeadás, kivonás értelmezése mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása • Összeadás, kivonás értelmezése mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több • Kivonás értelmezése mint	• Az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel • Összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal • Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakokkal vállfamérlegen • Hozzátevéses összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel • Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma • „Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése	A tanuló - helyesen értelmezi a 20-as számkörben az összeadást, a kivonást; - hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; - értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal; - helyesen használja a műveletek jeleit; - megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, különbség; - szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez; - szöveges feladatokban a	Összeadás Kivonás Összeg Különbség Művelet Egyenlővé tevés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	különbség kifejezése • Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal • Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése • Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése • Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel	• Összeadás, kivonás abakuszon, szorobánon	különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; - szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez. - helyesen használja a műveletek jeleit;	
Alapműveletek tulajdonságai	• Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; • A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél • Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 20-ig	• Szőnyegezések színes rudakkal • „Babos” játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez, például a tanuló bal kezében 5 babszem van, jobb kezében 6; bal és jobb kéz egymás mellé téve „5+6 az ugyanannyi, mint 11”, a két kéz keresztbe téve „6+5 az 11”, a bal kéz hátra téve „11-5 az 6”, bal kéz visszahozása után a jobb kéz hátra téve „11-6 az 5” • Színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása,	A tanuló - számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; - megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is; - alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg;) változtatásának	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése • Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél	például 7 lila rúd = 6 fekete rúd: egymás után vonalba („hosszúságuk” érzékeltetése) és egymás mellé szőnyegezve („területük” érzékeltetése) • Műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása	következményeit.	
Szóbeli számolási eljárások	• Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 20-as számkörben • Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 20-as számkörben • Pótlások alkalmazása • Számhoz számszomszédainak hozzáadása (6+7=6+6+1=7+7-1) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése (13-6, 13-7) • Tízesátlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával • 10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó	• Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése • Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével • „Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban • Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során • Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása • Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása,	A tanuló - alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; - elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	összeadással, kivonással való analógia alapján • 9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 (10-2, 10-3) alakban • Különféle számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: 7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2	megosztása • „Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad		
Fejben számolás	• Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során • Fejben számolás 20-as számkörben	• „Boltos játék” • „Számfuttatás” játék • Láncszámolások • „Hajtogató” • Egy képről többféle művelet olvasása	A tanuló - fejben pontosan összead és kivon a 20-as számkörben; - fejben pontosan számol a 100-as számkörben a 20-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.	Kerek tízes
Alkotás térben és síkon	• Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint • Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval,	• Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés • „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése • „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból • Kirakások mozaiklapokból, logikai	A tanuló - szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; - minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; - sormintát, síkmintát felismer, folytat; - alkotásában követi az adott feltételeket; - síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;	Síkidom

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	alaklemezzel) • Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint • Sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban, térben • Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása	készlet elemeiből • Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére • „Telefonos játék” • Papírharmonika hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek • Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással • Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények • Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata	- alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor; - megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;	
Alakzatok geometriai tulajdonságai	• Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon • Testek és síkidom modellek megkülönböztetése • Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”	• Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra • Különféle hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak	A tanuló - megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; - személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; - két meghatározott tulajdonság	Test Síkbeli Alakzat Sík Görbe felület Egyenes Görbe vonal Oldal Csúcs Lap Sokszög Körlap Háromszög

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján • Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése • Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása • Téglatest lapjainak megszámlálása • Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása” • Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése • Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése • Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása	megbeszélése • Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyakról készült fotókkal • Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal • Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása • Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából • Háromszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból, például: 3 cm, 6 cm, 5 cm; 3 cm, 6 cm, 9 cm (!); 3 cm, 6 cm, 10 cm • Négyszögek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot • Négyszögek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközti oldalak fogalmának	egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; - megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat; - megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz; - megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat; - megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat; - megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján; - megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket; - megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;	Négyszög Téglalap Négyzet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		megértése • Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint • Különféle ponthálókon, rácsokon alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint	- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat; - tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét; - megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait; - megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait; - megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet; - megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot. - különbséget tesz testek és síkidomok között;	
Transzformációk	• Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban • Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése	• „Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép • Építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként	A tanuló - tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; - szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző	Tükörkép Mozgatás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	térben, síkban tükör segítségével • Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel	• Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése • Összehajtott papírból alakzat kivágása	eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; - megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét; - követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;	
Tájékozódás térben és síkon	• Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal • Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal • Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása • Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből • Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával • Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése • Térbeli és síkbeli	• „Hideg-meleg” játék kincskeresésre • Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk • Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le • „Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal • „Különbségkereső” játék párban:	A tanuló - helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon; - tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;	Jobb Bal Le Fel Előtte Mögötte Mellette Kint Bent Előre Hátra Távolabb Közelebb

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel • Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva	két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek megtalálása • Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?” • Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra • Szituációs játékban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása		
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	• Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése • Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése • Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése • A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek • Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci	• Kakukktojás-kereső játékok • „Mi változott?” játék • Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás... • Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk • Ismétlődő ritmusjelek letapsolása • Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal • „Milyen nap lesz?” fejtörők:	A tanuló - részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében; - megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat; - érti a problémákban szereplő adatok viszonyát; - megfogalmazza a felismert összefüggéseket; - összefüggéseket keres sorozatok elemei között; - megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez,	Szabály Sorozat Számsorozat Növekvő Csökken Kapcsolat Számpár Számhármas

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	magasabb, mint Anna • Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal • Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal • Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között • Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint • Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása • A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok • Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése • Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban • Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak,	például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt • Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős • Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutatás lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre • „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel	megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; - elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is; - ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat; - tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát; - felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között; - szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat; - a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	számok, alakzatok) • Gépjátékok szabályának felismerése • Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármasok hiányzó elemének megtalálása • Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármasok alkotása • Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal • Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése • Sorozatok, szabályjátékok alkotása			
Adatok megfigyelése	• Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése • Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése • Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal	• „Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve • Versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a	A tanuló - adatokat gyűjt a környezetében; - adatokat rögzít későbbi elemzés céljából; - egyszerű diagramot készít;	Adat Diagram

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen • Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása	versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron • Saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása		
Valószínűségi gondolkodás	• Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása • Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése • Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről • „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során	• „Kukás” játékok • „Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér? • „Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba • Tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a	A tanuló - részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; - tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; - megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát; - tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség; - tetszőleges vagy megadott	Véletlen „Biztos”, „Lehetséges De Nem biztos”, „Lehetetlen” Esemény Tipp

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból • Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!” • Kockákra számokat írunk a szabályostól eltérő módon, például 1; 2; 2; 3; 3; 4; játék ezekkel a kockákkal (Sárkányok erdeje játék)	módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik; - a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.	

Tanév végi eredményei:
Gondolkodási és megismerési módszerek

- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás.
- Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
- Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.
- Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

Számtan, algebra

- Számok írása, olvasása (20-as számkör). Helyi érték ismerete.
- Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.

- Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
- Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ) ismerete, használata.
- Összeadás, osztás szóban.
- Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.

Geometria

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.

A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése.

Valószínűség, statisztika

- Adatokról megállapítások megfogalmazása.

2. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	• Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással • Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával • Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján • Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken • A tulajdonságok változásának felismerése • Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel • Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint • Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a	• Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése • „Varázszsákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása • Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással • „Repül a…, repül a …” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez • Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal • Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal • „Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal • Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal • Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal • Tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülre és kívülre	A tanuló - megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; - játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; - tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét; - válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között; - felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát; - folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint; - személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott	Tulajdonság Azonos Különböző Logikai „nem”

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	válogatás folytatása • Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására • Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem piros • Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel • Elemek elhelyezése halmazábrában • Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása	• Átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján	tulajdonsággal rendelkező összes elemet; - azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket; - megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával; - barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; - halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint; - adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja; - talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; - megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; - két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	
Rendszerezés, rendszerképzés	• Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása • Barkochbázás konkrét dolgok kirakásával • Barkochbázás során felesleges kérdések kerülése, felismerése • Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával • Különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó	• „Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével • Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is • „Királyos” játék logikai lapokkal	A tanuló - barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; - két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; - felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után • Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál	párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepcsere; veszít, aki nem tud rakni • Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása • Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása • Többgombócos fagylaltok összeállítása színes korongokkal • Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból • Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal • Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávos zászlók összeállítása • Táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal	használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; - adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; - sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; - két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot; - megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást; - megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait; - megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Állítások	• Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján • Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése • Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése • Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák	• „Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat • „Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább • „Jancsi bohóc azt mondja, hogy…” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis • „Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról • „Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például	A tanuló - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; - megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; - értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást; - hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; - egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis; - ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat; - példákat gyűjt konkrét	Igaz-hamis

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		„A hmm-hmm-nek négy lába van”; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis	tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.	
Problémamegoldás	• Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése • Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel • Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása • Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is • Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban • Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban	• „Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban: a tanító egy bolt kirakatát rendezi be (valós tárgyakkal vagy képekkel), és megadja a termékek árait; a tanulók a kirakatot nézve vizsgálják a termékeket és azok árait, boltost és vevőt választanak, vásárolnak játékpénzekkel, adott feltételnek megfelelő különféle kifizetéseket gyűjtenek • Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban • Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések” • Origamik készítése • Visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „Én elmentem a vásárba” című dal éneklésével	A tanuló - tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; - kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; - megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; - az értelmezett problémát megoldja; - a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; - megoldását értelmezi, ellenőrzi; - kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		• Cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás • Láncmesék lejátszása • Mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha …”; Kalandválasztós történetek, például: Varró Dániel: Leprikónok átka • Műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé • Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok • Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku)	- egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.	
Szöveges feladatok megoldása	• Elmondott történés, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal • Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói	• Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is • Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például: „Ki az idősebb?”, „Kinek van kettővel több ceruzája?”, „Hány	A tanuló - értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; - szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai	Szöveges feladat Adat Ismeretlen adat Információ Ellenőrzés Szöveges válasz	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	segítséggel • Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel • Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással • Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel • Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel • Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel • Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül • Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban • Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása	gombóc fagyit tudunk megenni összesen?” • Adott szituációt leíró, minél több mondat gyűjtése csoportban, például „A bal kezemben 2-vel több ceruza van, mint a jobb kezemben”, „A jobb kezemben 2-vel kevesebb ceruza van, mint a bal kezemben”, „Ha a jobb kezembe még 2 ceruzát veszek, akkor ugyanannyi lesz, mint a bal kezemben”, „Ha a bal kezemből leteszek 2 ceruzát, akkor ugyanannyi lesz, mint a jobb kezemben” • Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése • Feladatküldés”: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik csoportnak	ismeretei segítségével; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat; - megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat; - megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat; - az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt; - a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat; - a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást; - választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre; - önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget; - nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel • Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz			
Szám és valóság kapcsolata	• Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi • A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása • Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben • Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel • Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 100-as	• Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?”, „Melyik ceruza hosszabb?”, „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?” • Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról, például „Bal kezedbe fogd a sötétkék rudat, csukott szemmel keress nála hosszabbat, rövidebbet, ugyanolyan hosszút!”, „Csukott szemmel döntsd el, melyik fonal hosszabb, melyik vastagabb!”, „Melyik zsákban van több gesztenye?”, „Csukott szemmel, hallás alapján döntsd el, hogy melyik zsákba ejtettem több gesztenyét!” • „Pénzcsörgető”: a gyerekek csukott szemmel hallgatják, ahogy egy tálba pénzérméket ejtünk; „Mennyi a tálban lévő pénzérmék	A tanuló - összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; - ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; - helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben; - helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat; - érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel	Kisebb Nagyobb Ugyanakkora Több Kevesebb Ugyanannyi Párosítás Bontás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	számkörben • A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban • Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján • Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban • Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 100-ig • Számok többfelé bontása 100-ig • Tapasztalatszerzés a 100-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről (például: 28, 28 dl, 28 l, 28 kg; 64 tízes számszomszédjai, 64 cm, 60 cm-nél nagyobb és 70 cm-nél kisebb mennyiség; tízes csoportosítás érzékeltetése kirakással: 64 cm az 6 narancssárga rúd és 4 fehér kis kocka hosszúságú)	összege?”, „Milyen értékű pénzeket csörgettünk, ha összesen 15 Ft van a tálban?” • „Helyi értékes pénzcsörgető”: különböző hangot adó tálakba ejtjük az érméket; az egyeseket az egyik tálba, a tízeseket a másikba, tetszőleges sorrendben • Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel • Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban • Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?”, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?”, „Melyik sál hosszabb?” • Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik” elnevezése • „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék	(hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 100-as számkörben; - használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében; - helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket; - megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban. - kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		• Játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó) • Játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van • Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról” • Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térféléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van • „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra • „Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább • Szőnyegezések színes rudakkal		
Számolás, becslés	• Meg- és leszámlálások	• Hétköznapi helyzetekben történő	A tanuló	Számlálás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármasával oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül • Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben • Becslés szerepének, korlátainak megismerése • Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becsülendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele • Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel • Becslések értékelése	becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?” • „Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 60-tól 6-osával visszafelé • Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobbantás • „Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezet, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zsolt, lépj hozzám 24 egyforma lépéssel!” • 12-es, 13-as… 16-os… 20-as gyűjtések; 30-nál nagyobb, de 100-nál kisebb darabszámú dolgok gyűjtése; 100-as gyűjtés apró tárgyakból leszámlálással és előrecsomagolt dolgok megszámlálásával • Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél	- megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 100-as számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal; - ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.	Becslés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		gyorsabban!", „Készíts négy egyforma csoportot!"; a felfűzés lehet összevissza vagy kettesével, ötösével, ... csoportosítva, 10-es, 20-as, 100-as számkörben tetszőlegesen megválasztott számú gyönggyel • Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatással		
Számok rendezése	• Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb • Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel • Sorszámok ismerete, alkalmazása • Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben • Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével • Leolvasások a számegyenesről • Számok, műveletes alakban megadott számok (például: 2+3; 10-3; 20:2, 5·2) helyének megkeresése a számegyenesen 100-as számkörben	• Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes" létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben • Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből • Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban) • Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon • Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor • Kukás játék: mindenki rajzol 5	A tanuló - nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket; - megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját; - megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 100-as számkörben; - megnevezi a 100-as számkör számainak egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra kerekített értékét.	Sorszám Számegyenes Számtábla, Nagyobb Kisebb Növekedés Csökkenés Egyes számszomszéd Tízes számszomszéd

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése • Számok helyének azonosítása számtáblázatokban • Számok helyének azonosítása 10×10-es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig) • Számok változásának követése 10×10-es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig) • Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben	négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét • Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatása segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat • „Vigyázz6!” játék • Lépkedések 10×10-es táblán, nevezetes irányok megfigyelése • Üres 10×10-es táblán néhány megadott szám segítségével bizonyos helyek azonosítása • Számbarkochba „valaminél nagyobb”, „valaminél kisebb” kérdések segítségével		
Számok tulajdonságai	• Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8, 21-6, 3·5 • Párosság és páratlanság	• Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból • Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a	A tanuló - számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; - számot jellemez más	Számjegy Egyjegyű Kétjegyű Számok Páros

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással • Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során • Háromszögszámok, négyzetszámok megfigyelése különféle eszközökkel végzett alkotások során • Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse • Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya • Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban • Számjelek olvasása, írása	gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról • „Korongforgatás” • Szőnyegezések színes rudakkal • Shut the box típusú játék két kockával • „Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása • Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélen végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsába	számokhoz való viszonyával; - ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat. - helyesen írja az arab számjeleket.	Páratlan
Számok helyi értékes alakja	• Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle	• Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában,	A tanuló - összekapcsolja a tízes	Csoportosítás Beváltás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal • Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel • Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően) • Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz • Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után • Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban • Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben	az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés • Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármasával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása • Csomagolások leltárak alapján • Csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással • Csoportosítások rajzolt képeken • Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után • Játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört) • Számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével”, például petákokkal (1, 3, 9, 27), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16) • Tevékenységek Dienes-készlettel • Ismerkedés a szorobánnal	számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel; - érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását; - érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 100-ig.	Leltár Bontott alak Tízes Egyes
Mérőeszköz	• Változatos mennyiségek	• Különböző tömegű tárgyak,	A tanuló	Összehasonlítás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
használata, mérési módszerek	érzékszervi összehasonlítása • Változatos mennyiségek közvetlen összemérése • Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével • Mérési módszerek megismerése • Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi • Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak • Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről • Mérőszám fogalmának megértése • Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze • Különböző mennyiségek	gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel • Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása • Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel • Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal • Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel • Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez • Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd • 1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc • Tapasztalatgyűjtés arról, hogy	- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt; - helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról; - helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg; - ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet; - ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben; - alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között; - összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való	Mérés Mérőeszköz Mérőszám Mértékegység Hosszúság Űrtartalom Tömeg Idő cm, dm, m dl, l, kg Másodperc Perc

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki • Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget • Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg • Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról • Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel • Szabványos mérőeszközök használata • Időbeli tájékozódás, időbeli	mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt	méréskor kapott mérőszámait; - megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel; - területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással; - alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között; - ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése • Az időmérés egységeinek megismerése: óra, perc, másodperc • Egész órák és percek leolvasása különféle analóg és digitális órákról • Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 100-as számkörben szituációs játékokban			
Alapműveletek értelmezése	• Összeadás, kivonás értelmezése mint hozzáadás és elvétel • Összeadás, kivonás értelmezése mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása • Összeadás, kivonás értelmezése mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több • Kivonás értelmezése mint különbség kifejezése • Szorzás értelmezése tevékenységekkel egyenlő tagok összeadásaként	• Összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal • Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakokkal vállfamérlegen • Hozzátevéses összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel • Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma • Szorzat kirakása színes rudakkal, szorzat leolvasása mérőszalag segítségével	A tanuló - helyesen értelmezi a 100-as számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást; - hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; - értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal; - helyesen használja a műveletek jeleit; - megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg,	Összeadás Kivonás Összeg Különbség Szorzás, Bennfoglalás, Egyenlő Részekre Osztás Művelet Egyenlővé Tevés Többszörös

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Többszörösök közötti kapcsolatok megértése a szorzás értelmezése alapján (pl. adott szám 4-szerese a számmal nagyobb az adott szám 3-szorosánál, adott szám 2-szeresének és 3-szorosának az összege a szám 5-szöröse) • A szorzó- és bennfoglaló táblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, 2-4-8, 3-6-9, 7 • Osztás mint bennfoglaló osztás és mint egyenlő részekre osztás értelmezése tevékenységekkel (például: szituációs játékok, különböző eszközökkel való kirakások) • Maradékos bennfoglaló osztás értelmezése tevékenységek során • Szorzás és a kétféle osztás kapcsolatának értelmezése tevékenységek során előállított képek, majd megadott ábrák alapján • Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése	• Bennfoglaló osztás kirakása tárgyakkal, például ceruzák dobozolása vagy lufik osztogatása • Egyenlő részekre osztás lejátszása, például süteményekkel, cukorkákkal, korongokkal • „Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése • Összeadás, kivonás abakuszon, szorobánon	kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék; - szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez; - szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; - szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez. - helyesen használja a műveletek jeleit; - érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel			
Alapműveletek tulajdonságai	• Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása; például: 9+62 = 62+9; 25-17+5 = (25+5)-17; 3·9 = 3·5 + 3·4 • A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél • Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig • Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése • Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél	• Szőnyegezések színes rudakkal • „Babos” játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez, például a tanuló bal kezében 5 babszem van, jobb kezében 6; bal és jobb kéz egymás mellé téve „5+6 az ugyanannyi, mint 11”, a két kéz keresztbe téve „6+5 az 11”, a bal kéz hátra téve „11-5 az 6”, bal kéz visszahozása után a jobb kéz hátra téve „11-6 az 5” • „Hajtogató” segítségével a szorzótáblákon belüli és a szorzótáblák közti összefüggések felfedezése: 10×10-es négyzetrács hajtogatása a vonalak mentén, például 6×8-as téglalap hajtogatása után, félbehajtással 3×8 vagy 6×4, majd újabb félbehajtással 3×4, 6×2 vagy 3×4 • Lépegetések számegyenesen, például 16-tól 35 lépés, 35-től 16 lépés • Színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása,	A tanuló - számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; - megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is; - alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		például 7 lila rúd = 6 fekete rúd: egymás után vonalba („hosszúságuk” érzékeltetése) és egymás mellé szőnyegezve („területük” érzékeltetése) • Négyzetrácson kertek bekerítése • Műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása		
Szóbeli számolási eljárások	• Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben • Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 100-as számkörben • Bontások és pótlások alkalmazása • Számhoz számszomszédainak hozzáadása (6+7=6+6+1=7+7-1) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése (13-6, 13-7) • Tízesátlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával • 10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb	• Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése • Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével • „Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban • Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során • Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása • Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása,	A tanuló - alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; - érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 100-as számkörben a számok 10-zel, 100-zal történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor; - elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; - teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	számokra vonatkozó összeadással, kivonással való analógia alapján • 100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával) • 9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 (10-2, 10-3) alakban • Különféle számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: 7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2 • Szorzó- és bennfoglaló táblák belső összefüggéseinek és egymás közti kapcsolatainak alkalmazása számolások során, például: 6·8=6·5+6+6+6=(6·4)·2; 8·4=(4·4)·2 • Szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással	megosztása • „Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad		
Fejben számolás	• Összeadás és kivonás kerek tízesekkel a 100-as	• „Boltos játék” • „25 vagy semmi” játék párban	A tanuló - fejben pontosan összead és	Kerek tízes

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	számkörben • Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben • Összeadás és kivonás teljes kétjegyűekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben • Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben eszközökkel, például tojástartókkal, számtáblázatokkal, abakusszal, pénzzel • Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben, fejben • A szorzó- és bennfoglaló táblákon belüli kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával • A szorzó- és bennfoglaló táblák közti kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával	• „Számfuttatás” játék • Láncszámolások • Szorzat alapján a társnál lévő szám kitalálása: a szorzatot a csoport mondja a két játékosnál lévő egy-egy szám összeszorzásával, a saját tényezőnket ismerjük • „Hajtogató” • Egy képről többféle művelet olvasása • 5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata ujjak segítségével, például 4 gyerek bal kezén mutat 3 ujjat, majd 4 gyerek két kezén mutat 3-3 ujjat; az egyes mutatásokról olvasások „számtannyelven” • 5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata korongok (vagy pénzek) kirakásával és azok tükrözésével különböző kiindulási helyzetekből, például két korong kirakása, tükörben látott korongok kirakása a tükör másik oldalára, az új kirakás tükrözése, és így tovább; az egyes helyzetekről olvasások „számtannyelven”	kivon a 100-as számkörben; - emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig; - érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát; - fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során; - fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• A 2-es, 5-ös, 10-es, 3-as, 4-es, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek emlékezetből való felidézése tízszeresig • A 6-os, 7-es, 8-as szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek kiszámolása valamilyen számolási eljárás segítségével fejben tízszeresig • 100-as számkörben szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással			
Alkotás térben és síkon	• Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint • Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján • Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel) • Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika	• Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés • „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése • „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból • Kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből • Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére • „Telefonos játék” • Papírharmonika hajtása, a hajtások	A tanuló - szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; - minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; - sormintát, síkmintát felismer, folytat; - alkotásában követi az adott feltételeket; - testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát; - síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével; - alaklemezt, vonalzót, körzőt	Alaprajz

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint • Sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban, térben • Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás) • Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása	szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek • Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással • Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények • Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata	használ alkotáskor; - megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást; - szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.	
Alakzatok geometriai tulajdonságai	• Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös” • Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján • Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek,	• Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra • Különféle hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése	A tanuló - személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; - két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; - megkülönbözteti és	Oldal Csúcs Lap Sokszög Körlap Háromszög Négyszög Téglalap Négyzet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	csúcsainak megfigyelése • Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása • Téglatest lapjainak megszámlálása • Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség” • Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése • Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata • Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása • Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint • Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése • Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása	• Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyakról készült fotókkal • Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal • Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása • Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából • Háromszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból, például: 3 cm, 6 cm, 5 cm; 3 cm, 6 cm, 9 cm (!); 3 cm, 6 cm, 10 cm • Négyszögek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot • Négyszögek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközti oldalak fogalmának megértése	szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat; - megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz; - megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat; - megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat; - megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján; - megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket; - megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat; - megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Téglalap átlóinak és tükör tengelyeinek megfigyelése • Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása	• Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint • Különféle ponthálókon, rácsokon alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint	az éleket, csúcsokat; - tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét; - megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit; - megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait; - megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet; - megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot. - különbséget tesz testek és síkidomok között; - kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.	
Transzformációk	• Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban • Tárgyak, építmények, képek	• „Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép • Építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja	A tanuló - szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos	Tükörkép Tükörtengely Eltolt Kép Mozgatás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével • Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével • Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással • Alakzatok eltolt képének előállítása térben és síkban mozgással, mozgatással, másolópapír segítségével • Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel	egymás tükörképeként • Szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor hogyan?” • Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése • Összehajtott papírból alakzat kivágása • Összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel • Néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése függőleges tengelyre nézve, vízszintes tengelyre nézve (ahogy a tóban látszik)	dolgokon, síkbeli alakzatokon; - megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét; - ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével; - követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát; - térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.	
Tájékozódás térben és síkon	• Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal • Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása • Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből • Téri tájékozódás mozgással,	• „Hideg-meleg” játék kincskeresésre • Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk	A tanuló - helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon; - tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat; - térképen, négyzethálón megtalál	Jobb Bal Le Fel Előtte Mögötte Mellette Kint Bent Előre

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tárgyak mozgatásával • Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése • Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel • Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva • Hely meghatározása sakktáblán • Tájékozódás négyzethálón	• Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le • „Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal • „Különbségkereső” játék párban: két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek megtalálása • Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?” • Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra • Szituációs játékban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása • „Vándorvezér” játék sakktáblán, például „f4-ről 2 mezőt felfele lépve hova jutunk?” • „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák	pontot két adat segítségével.	Hátra Távolabb Közelebb

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra... • Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak		
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	• Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése • Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése • Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése • A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek • Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna • Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal • Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal	• Kakukktojás-kereső játékok • „Mi változott?” játék • Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás... • Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk • Ismétlődő ritmusjelek letapsolása • Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal • „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt • Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős	A tanuló - részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében; - megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat; - érti a problémákban szereplő adatok viszonyát; - megfogalmazza a felismert összefüggéseket; - összefüggéseket keres sorozatok elemei között; - megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; - elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után,	Szabály Sorozat Számsorozat Növekvő Csökken Kapcsolat Számpár Számhármas

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között • Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint • Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása • Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése • Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban • Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok) • Gépjátékok szabályának felismerése • Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármasok hiányzó elemének megtalálása • Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármasok alkotása • Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása	• Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutatás lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre • „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel	tetszőleges kezdőponttól is; - ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat; - tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát; - felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között; - szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat; - a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	saját szavakkal • Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése • Sorozatok, szabályjátékok alkotása			
Adatok megfigyelése	• Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése • Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése • Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal • Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen • Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása	• „Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve • Versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron • Saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása • Sajtos dobozokból oszlopdiagram építése, például „Kedvenc reggeli italod”	A tanuló - adatokat gyűjt a környezetében; - adatokat rögzít későbbi elemzés céljából; - gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol; - adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról; - jellemzi az összességeket.	Adat Diagram

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Valószínűségi gondolkodás	• Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása • Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése • Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről • „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során • Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámlálása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel • A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával	• „Kukás” játékok • „Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér? • „Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba • Tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból • Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3	A tanuló - részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; - tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; - megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát; - tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség; - tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik; - a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt	Véletlen „Biztos”, „Lehetséges De Nem biztos”, „Lehetetlen” Esemény Tipp

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		egyformát húzni?", „Tippelj!", „Végezz 20-20 kísérletet!" • Kockákra számokat írunk a szabályostól eltérő módon, például 1; 2; 2; 3; 3; 4; játék ezekkel a kockákkal (Sárkányok erdeje játék)	előfordulásokkal.	

Tanév végi eredményei:
Gondolkodási és megismerési módszerek

- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás.
- Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
- Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.
- Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

Számtan, algebra

- Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték ismerete.
- Római számok írása, olvasása (I, V, X).
- Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.
- Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
- Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ) ismerete, használata.
- Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban.
- Szorzótábla ismerete a százas számkörben.
- A műveletek sorrendjének ismerete.
- Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.

Geometria

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.

Valószínűség, statisztika

- Adatokról megállapítások megfogalmazása.

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	• Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül • Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés • Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint • Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása • A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata • Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör* • Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak	• Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is • Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal • Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal • „Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása • „Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel • „Ki jut a várba?” játék • Játék logikai lapokkal • Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák	A tanuló - megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; - játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; - tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét; - válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között; - felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát; - folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint; - személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül	Logikai „nem” Logikai „és”

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és” • Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel • Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazábra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög • A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon • Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása • Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van • A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére	összehúzása (metszetképzés) • Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés	kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; - azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket; - megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával; - barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; - halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint; - adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja; - talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; - megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			rokon jelentésű szavakat; - két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; - két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	
Rendszerezés, rendszerképzés	• Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek) • A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor	• Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal • „Királyos játék” logikai lapokkal • Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel • Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a szomszédos elemekre vonatkozó	A tanuló - barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; - két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; - felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással • Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz • Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után • Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál	feltétel alapján • 3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása • Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik • „Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása • Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfölös poharakból; faágakból; spárgákból • Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása • Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása • Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít	közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; - adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; - sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; - két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot; - megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást; - megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait; - megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		a sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével • Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása	hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.	
Állítások	• Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján • Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése • Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása • Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának	• „Telefonos” játék • „Rontó” játék • „Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis • Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A … rúd hosszabb, mint a … rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá	A tanuló - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; - megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	eldöntése • Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása • Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése • Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése	• „Mastermind” játék színekkel és számokkal	logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást; - hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; - egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis; - ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat; - példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.	
Problémamegoldás	• Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése • Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel • Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással	• A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak • Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátszásához • Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek,	A tanuló - a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; - kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; - megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; - az értelmezett problémát	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása • A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése • Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek • Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán • Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is • Visszafelé gondolkodással következtetéses feladatok megoldása • Egyszerű következtetéses szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással • Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése • Egy- és többszemélyes logikai játékban egy-két lépéssel előre tervezés • Többféle megoldási mód	időbeosztás, ismertetők • Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat • Logikai rejtvények, történetek • „Gondoltam egy számot” • Nim játékok • Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok • Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika	megoldja; - a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; - megoldását értelmezi, ellenőrzi; - kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; - egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	keresése, a különböző megoldási módok értékelése			
Szöveges feladatok megoldása	• A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése • Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés) • Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan • Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése • Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása • Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos • Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra,	• Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is • Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása • Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése • „Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban • „Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét; „Változott-e a szöveg értelme?” • „Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből • Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal • Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz • „Feladatküldés” szöveges	A tanuló - értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; - szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat; - megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat; - megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat; - az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt; - a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat; - a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;	Felesleges adat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	sorozat • Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül • Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása • Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása • Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés • Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása • Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz	feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik	- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre; - önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget; - nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	
Szám és valóság kapcsolata	• Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 1000-es számkörben • Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek, 4512 db papír zsebkendő 100-as	• Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?” • Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve) • Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges	A tanuló - összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; - ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; - helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 1000-es számkörben; - helyesen érti és alkalmazza a	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva) • Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 4512 cm, 4512 mm, 4512 g, 4512 másodperc) • Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10000-es számkörben • A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata • Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 1000-es számkörben • A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata • A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban	mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjünk?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem	feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat; - érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 1000-es számkörben; - használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében; - helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket; - megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.	
Számolás, becslés	• Számlálások egyesével, kerek	• Nagy számok előfordulása	A tanuló	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tízesekkel, százasokkal, ezresekkel oda-vissza 1000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül • Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 1000-es számkörben • Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása • Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor • Becslések értékelése	mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; „1000 db, 10 000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámlálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000, 10 000 másodperc? Mire elég 1000 perc?” • abakuszon, szorobánon számlálás	- megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 1000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal; - ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.	
Számok rendezése	• Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: 2000/2, 500·2, 1250–250): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada • Mennyiségi viszonyok	• Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal • Különféle módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba • „Mi változott?” játék madzagra	A tanuló - nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket; - megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját; - megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a	százas számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel • Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben • Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével • Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300–160, 40·20) helyének megkeresése a számegyenesen 1000-es számkörben • Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen • Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 1200-tól 2850-ig tízesével • Számok egyes, tízes, százas, szomszédainak ismerete 1000-es számkörben • Számok tízesekre, százasokra, kerekítése 1000-es számkörben	csipeszelt számokkal • Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével • Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma	számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 1000-es számkörben; - megnevezi a 1000-es számkör számainak egyes, tízes, százas szomszédjait, tízesekre, százasokra kerekített értékét.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Számok tulajdonságai	• Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal • Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 1000-es számkörben • Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során • Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során • Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse • Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege	• „Ország, város” játék számtulajdonságokkal • Számtulajdonságokra épülő bűvésztrükkök megismerése, megértése • Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán • „Hoci, nesze” játék • Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint • Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása	A tanuló - számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; - számot jellemez más számokhoz való viszonyával; - ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.	Háromjegyű számok Római számok

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban • A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése			
Számok helyi értékes alakja	• Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal • Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel • Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es számkörben • Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül	• Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére • Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 és 1000 forintossal), például „Minden babszem 1 forint” • Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése • Tevékenységek Dienes-készlettel • Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon • „Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal • „Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan	A tanuló - összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel; - érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását; - érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 1000-ig.	Helyi érték Alaki érték Valódi érték Százas Ezres Helyiérték-táblázat Tízes számrendszer

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján • A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése • Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján • Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete • Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 1000-es számkörben • Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 1000-es számkörben	vezessenek a megoldáshoz • Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása • Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása		
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	• Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása • Mennyiségek összemérése • Mérési módszerek alkalmazása • Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg • Hétköznapi tapasztalatok szerzése a	• Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése • Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása • Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése • Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése • Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen • Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal,	A tanuló - megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt; - helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról; - helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei	Kerület km, ml, cl, g, dkg

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	szabványmértékegységek nagyságáról • Szabványos mérőeszközök használata • Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata • Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása • Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése • Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése • Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 1000-es számkörben • Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között • Mértékváltás eszköz segítségével • Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek	mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot • Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben	közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg; - ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet; - ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1000-es számkörben; - alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között; - összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait; - alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt • Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)			
Alapműveletek értelmezése	• Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es számkörben • Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 1000-es számkörben • Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása • Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése • Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése • A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó,	• Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással • Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása • Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7-es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36-os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel • Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”	A tanuló - helyesen értelmezi a 1000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást; - hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; - értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal; - helyesen használja a műveletek jeleit; - megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados,	Tag Tényező Szorzat Osztandó Osztó Hányados Maradék Maradékos osztás Zárójel

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	hányados, maradék • Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához		maradék; - szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez; - szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; - szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.	
Alapműveletek tulajdonságai	• Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása • Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél • Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 1000-ig • Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok	• „Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal • Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel • Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk	A tanuló - számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; - megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is; - alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	alkalmazása számolásnál • Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére			
Szóbeli számolási eljárások	• Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 1000-es számkörben • Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 1000-es számkörben • A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 1000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százasokkal való számolás során • A 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése • Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása • Teljes háromjegyűek összegének, különbségének	• Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyon tízszereződésének megfigyelése • Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével • Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével • Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével	A tanuló - alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; - érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor; - elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; - teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	százasokra kerekített értékekkel való becslése • Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése • Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése			
Fejben számolás	• Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során • Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása • A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete • Fejszámolás gyakorlása 100–as számkörben • Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák; • Fejszámolás a 1000-es számkörben kerek tízesekkel, százasokkal a 100-as számkörben végzett	• Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen • „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból • Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához • „Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége	A tanuló - fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben; - emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig; - érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát; - fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során; - fejben pontosan számol a 1000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.	Kerek százas Kerek ezres

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	műveletekkel analóg esetekben.			
Írásbeli összeadás és kivonás	• Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel • Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százas helyi értéken • Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére • Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján • A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása • Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel	• Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”) • Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal • Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát • „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például RÉT + RÉT = KERT • „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból	A tanuló • helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.	Írásbeli művelet Hiányos összeadás Pótlás
Írásbeli szorzás és osztás	• Több egyenlő tag írásbeli összeadása	• Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása	A tanuló • helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű	Visszaszorzás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval • Írásbeli szorzás kerek tízesekkel • Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben • Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással • Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással • Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez	• Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból • Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal;	szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval; • elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; • megoldását értelmezi, ellenőrzi.	
Alkotás térben és síkon	• Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint • Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint • Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben	• Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján • „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata • „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból • Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből	A tanuló • szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; • minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; • sormintát, síkmintát felismer, folytat; • alkotásában követi az adott feltételeket; • testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát,	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással • Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel) • Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során • Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint • Sorminták, terülőminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése • Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással,	• Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére • Adott síkidomokból téglatest építése • 3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása • A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá • Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények • „Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével	hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát; • síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével; • alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor; • megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást; • szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; • megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás) • Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése			
Alakzatok geometriai tulajdonságai	• Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon • Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése • Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján • Halmazba nem tartozó alakzatok keresése • Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”	• Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján • Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból • Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból • Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához • Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal • „Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése • „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése • Sokszögek építése szívószálakból • Sokszögek kifeszítése befőttes	A tanuló • megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; • személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; • két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; • megkülönbözteti és szétválogatja szabadon	Lap Él Téglatest Kocka Szög Derékszög

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése • Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon • Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése” • A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal • Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása • Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása • Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükörszimmetriája	gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata • „Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás • Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból • Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk • Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása • A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges	választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat; • megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz; • megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat; • megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat; • megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján; • megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket; • megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat; • megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait; • megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat,	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Téglatest egybevágó lapjainak felismerése • Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján • Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal • Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel • Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással • Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz • Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria • Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással • Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással • Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és		megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat; • tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét; • megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit; • megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait; • megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet; • megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	szimmetriái alapján • Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján			
Transzformációk	• Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban • Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével • Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével • Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással • Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral • Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel • Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés	• Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése • Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei • Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát • Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával • Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés • Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése	A tanuló • tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; • szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; • megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét; • ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével; • követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát; • térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.	Eltolt kép Mozgatás Elforgatott kép

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	másolópapírral • Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése • Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással • Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben	• Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása • Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése		
Tájékozódás térben és síkon	• Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban • Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során • Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek • Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével • Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével	• Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra • Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával • „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra… • Kacskaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2	A tanuló • helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon; • tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat; • térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.	Négyzetháló Térkép

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban • Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása • Egyszerű térképek készítése • Tájékozódás négyzethálón, térképen	lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés elölről sokszor • Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak • Kincskeresés utasítások alapján • Kincskeresés térkép alapján • „Torpedó” játék • „Telefonos” játék • Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról • Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével • „Vándorvezér” játék sakktáblán égtájakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”		
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	• Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése • Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése • Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal • Tárgyakkal, logikai készletek	• Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten • Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva • Kakukktojás játékok • „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt • Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat	A tanuló • részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében; • megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat; • érti a problémákban szereplő adatok viszonyát; • megfogalmazza a felismert	Táblázat Nyitott mondat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása • Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból • Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése • Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba • Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal) • Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok) • Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése • Szabályjátékokban az elempárok, elemhármasok megjelenítése táblázatban • Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármasok létrehozása	szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése • Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős • A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tízese van; akinek nagyobb a kerülete; a mutatás lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése • „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal	összefüggéseket; • összefüggéseket keres sorozatok elemei között; • megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként; • tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; • felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is; • ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat; • tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát; • felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között; • szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal) • Sorozatok, szabályjátékok alkotása • Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként		• a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.	
Adatok megfigyelése	• Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel • Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán) • Mért adatok lejegyzése • Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban • Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása • Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése,	• Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen • Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése • Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...	A tanuló • adatokat gyűjt a környezetében; • adatokat rögzít későbbi elemzés céljából; • gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol; • adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról; • jellemzi az összességeket.	Adat Diagram

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása			
Valószínűségi gondolkodás	• Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása • Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben • Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése • „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése • Véletlen események gyakoriságának összeszámlálása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel • Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetelek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése • A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával	• Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?” • Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról	A tanuló ● részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; ● tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; ● megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát; ● tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség; ● tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik; ● a valószínűségi játékokban,	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok • Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével • 10 korongot feldobunk, számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz • Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű • Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a	kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet • Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja		

Tanév végi eredményei:
Gondolkodási és megismerési módszerek

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra

- Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 1000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás százas számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.

- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Háromjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű, számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	• Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül • Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés • Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint • Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása • A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata • Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör* • Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak	• Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is • Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal • Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal • „Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása • „Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel • „Ki jut a várba?” játék • Játék logikai lapokkal • Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák	A tanuló • megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; • játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; • tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét; • válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között; • felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát; • folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint; • személyek, tárgyak, dolgok,	Logikai „nem” Logikai „és”

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és” • Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel • Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazábra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög • A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon • Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása • Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van • A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére	összehúzása (metszetképzés) • Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés	szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; • azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket; • megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával; • barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; • halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint; • adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja; • talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; • megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”,	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			„egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; • két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; • két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; • megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; • megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	
Rendszerezés, rendszerképzés	• Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek) • A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más	• Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal • „Királyos játék” logikai lapokkal • Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel • Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a	A tanuló - barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; - két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; - felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből; - megfogalmazza a halmazábra	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tantárgyak tanulásakor • Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással • Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz • Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után • Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál	szomszédos elemekre vonatkozó feltétel alapján • 3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása • Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik • „Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása • Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfölös poharakból; faágakból; spárgákból • Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása • Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása • Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít a	egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; - adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; - sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; - két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot; - megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást; - megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait; - megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó,	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével • Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása	legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.	
Állítások	• Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján • Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése • Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása • Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának	• „Telefonos” játék • „Rontó” játék • „Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis • Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A … rúd hosszabb, mint a … rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá	A tanuló • megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; • megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; • megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	eldöntése • Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása • Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése • Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése	• „Mastermind” játék színekkel és számokkal	logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; • tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást; • hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; • egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis; • ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat; • példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.	
Problémamegoldás	• Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése • Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel • Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással	• A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak • Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátszásához • Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertetők	A tanuló • a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; • kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; • megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; • az értelmezett problémát megoldja;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása • A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése • Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek • Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán • Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is • Visszafelé gondolkodással következtetéses feladatok megoldása • Egyszerű következtetéses szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással • Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése • Egy- és többszemélyes logikai játékban egy-két lépéssel előre tervezés • Többféle megoldási mód	• Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat • Logikai rejtvények, történetek • „Gondoltam egy számot” • Nim játékok • Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok • Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika	• a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; • megoldását értelmezi, ellenőrzi; • kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán; • tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; • egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	keresése, a különböző megoldási módok értékelése			
Szöveges feladatok megoldása	• A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése • Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés) • Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan • Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése • Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása • Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos • Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra,	• Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is • Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása • Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése • „Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban • „Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét; „Változott-e a szöveg értelme?” • „Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből • Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal • Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz • „Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez	A tanuló • értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; • szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével; • tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat; • megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat; • megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat; • az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt; • a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat; • a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást; • választ fogalmaz meg a felvetett	Felesleges adat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	sorozat • Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül • Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása • Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása • Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés • Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása • Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz	szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik	kérdésre; • önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget; • nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	
Szám és valóság kapcsolata	• Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 10 000-es számkörben • Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek, 4512 db papír zsebkendő 100-as	• Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?” • Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve) • Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges	A tanuló • összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; • ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; • helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva) • Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 4512 cm, 4512 mm, 4512 g, 4512 másodperc) • Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10 000-es számkörben • A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata • Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 10 000-es számkörben • A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata • A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban	mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjünk?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem	• helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat; • érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben; • használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében; • helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket; • megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.	
Számolás, becslés	• Számlálások egyesével, kerek	• Nagy számok előfordulása	A tanuló	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tízesekkel, százasokkal, ezresekkel oda-vissza 10 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül • Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 10 000-es számkörben • Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása • Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor • Becslések értékelése	mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; „1000 db, 10 000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámlálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000, 10 000 másodperc? Mire elég 1000, 10 000 perc?” • abakuszon, szorobánon számlálás	• megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; • ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.	
Számok rendezése	• Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: 2000/2, 500·2, 1250–250): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada • Mennyiségi viszonyok	• Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal • Különféle módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba • „Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal	A tanuló • nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket; • megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját; • megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a	Százas Számszomszéd, Ezres Számszomszéd, Kerekítés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel • Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben • Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével • Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300–160, 40·20) helyének megkeresése a számegyenesen 10 000-es számkörben • Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen • Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 1200-tól 2850-ig tízesével • Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak ismerete 10 000-es számkörben • Számok tízesekre, százasokra, ezresekre kerekítése 10 000-es számkörben	• Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével • Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma	számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben; • megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Számok tulajdonságai	• Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal • Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 10 000-es számkörben • Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során • Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során • Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse • Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege	• „Ország, város” játék számtulajdonságokkal • Számtulajdonságokra épülő bűvésztrükkök megismerése, megértése • Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán • „Hoci, nesze” játék • Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint • Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása	A tanuló • számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; • számot jellemez más számokhoz való viszonyával; • ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.	Négyjegyű számok Római számok

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban • A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése			
Számok helyi értékes alakja	• Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel 10 000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal • Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel • Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 10 000-es számkörben • Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül	• Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére • Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 és 1000 forintossal), például „Minden babszem 1 forint” • Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése • Tevékenységek Dienes-készlettel • Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon • „Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal • „Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan	A tanuló - összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel; - érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását; - érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.	Helyi érték Alaki érték Valódi érték Százas Ezres Tízezres Helyiérték-táblázat Tízes számrendszer

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján • A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése • Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján • Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete • Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 10 000-es számkörben • Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 10 000-es számkörben	vezessenek a megoldáshoz • Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása • Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása		
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	• Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása • Mennyiségek összemérése • Mérési módszerek alkalmazása • Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg • Hétköznapi tapasztalatok szerzése a	• Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése • Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása • Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése • Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése • Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen • Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal,	A tanuló - megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt; - helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról; - helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei	Kerület km, ml, cl, g, dkg

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	szabványmértékegységek nagyságáról • Szabványos mérőeszközök használata • Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata • Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása • Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése • Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése • Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 10 000-es számkörben • Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között • Mértékváltás eszköz segítségével • Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek	mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot • Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben • Területfoglaló játékban a megszerzett területek „okos” számlálása • „Lefedő” játék: 10×10-es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához	közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg; - ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet; - ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben; - alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között; - összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait; - megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel; - területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással; - alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között; - ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt • Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva) • Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó) • Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal) • A terület és kerület szavak értő használata			
Alapműveletek értelmezése	• Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 10 000-es számkörben • Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 10 000-es számkörben	• Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással • Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása • Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó	A tanuló • helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;	Tag Tényező Szorzat Osztandó Osztó Hányados

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Maradékos osztás • Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése • Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése • A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék • Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához	műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7-es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36-os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel • Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”	• hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; • értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal; • helyesen használja a műveletek jeleit; • megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék; • szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez; • szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; • szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.	Maradék Maradékos osztás Zárójel
Alapműveletek tulajdonságai	• Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat	• „Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal • Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel	A tanuló • számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	széttagolása • Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél • Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 10 000-ig • Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál • Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére	• Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk	tulajdonságokat; • megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is; • alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.	
Szóbeli számolási eljárások	• Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10 000-es számkörben • Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10 000-es számkörben • A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 10 000-es számkörre kerek	• Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyon tízszereződésének megfigyelése • Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése	A tanuló • alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; • érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tízesekkel és kerek százasokkal való számolás során • A 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése • Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása • Teljes négyjegyűek összegének, különbségének százasokra kerekített értékekkel való becslése • Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése • Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése	színes rudak segítségével • Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével • Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével	• elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; • teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.	
Fejben számolás	• Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során • Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása • A kisegyszeregy, annak	• Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen • „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek	A tanuló • fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben; • emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;	Kerek százas Kerek ezres

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete • Fejszámolás gyakorlása 100–as számkörben • Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák; • Fejszámolás a 10 000-es számkörben kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,	tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból • Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához • „Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége	• érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát; • fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során; • fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.	
Írásbeli összeadás és kivonás	• Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján • A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása • Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel	• Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”) • Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal • Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát • „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például RÉT + RÉT = KERT	• helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.	Írásbeli művelet, Hiányos összeadás, Pótlás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		• „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból		
Írásbeli szorzás és osztás	• Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben • Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással • Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez	• Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása • Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból • Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal; 2520 osztása egyjegyű számokkal	A tanuló • helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval; • elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; • megoldását értelmezi, ellenőrzi.	Visszaszorzás
Törtrészek	• Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület)	• „Lépj hozzám!” játékos feladat • 1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítása felezésekkel papírhajtogatással • 1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítása papírcsík hajtogatásával	A tanuló • tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;	Egész Törtrész Egységtört

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel) • Az egységtörtek többszöröseinek előállítása, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással • Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel • Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése	• Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is • Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög) • Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!” • „Pizzarendelős” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecsúsztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokon csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem • Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel	• a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.	
Negatív számok	• Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése • Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben	• Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor • Világtérképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása • Fagypont alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben,	A tanuló • a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi; • nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a	Pozitív Negatív

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék) • Hőmérőmodell használata • Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással • A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során • Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról	fagylalt, jégkocka segítségével • „Időjárás-jelentős” játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet • „Gazdálkodj okosan” játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak	használt modellen belül.	
Alkotás térben és síkon	• Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint • Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint • Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben	• Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján • „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata • „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból • Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből	A tanuló • szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; • minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; • sormintát, síkmintát felismer, folytat; • alkotásában követi az adott feltételeket; • testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát,	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással • Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel) • Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során • Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint • Sorminták, terülőminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése • Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással,	• Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére • Adott síkidomokból téglatest építése • 3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása • A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá • Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények • „Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével	hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát; • síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével; • alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor; • megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást; • szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; • megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás) • Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése			
Alakzatok geometriai tulajdonságai	• Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése • Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján • Halmazba nem tartozó alakzatok keresése • Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése” • Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak	• Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján • Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból • Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból • Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához • Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal • „Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése • „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése • Sokszögek építése szívószálakból • Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata	A tanuló • megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; • személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; • két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; • megkülönbözteti és szétválogatja szabadon	Lap Él Téglatest Kocka Szög Derékszög

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	megfigyelése • Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon • Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése” • A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal • Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása • Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal • Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel • Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással • Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló	• „Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás • Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból • Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk • Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása • A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges	választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat; • megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz; • megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat; • megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat; • megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján; • megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket; • megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat; • megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait; • megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat,	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz • Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria • Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással • Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással • Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján • Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján		megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat; • tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét; • megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.	
Transzformációk	• Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban • Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével • Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével • Síkbeli alakzatok	• Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése • Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei • Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát • Minta rajzolása, majd átmásolása	A tanuló • tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; • szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; • megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;	Eltolt kép Mozgatás Elforgatott kép

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással • Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral • Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel • Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral • Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése • Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással • Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben	zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával • Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés • Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése • Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása • Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése	• ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével; • követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát; • térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Tájékozódás térben és síkon	• Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban • Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során • Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek • Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével • Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével • Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban • Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása • Egyszerű térképek készítése • Tájékozódás négyzethálón, térképen	• Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra • Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával • „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra… • Kacskaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés elölről sokszor • Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak • Kincskeresés utasítások alapján • Kincskeresés térkép alapján • „Torpedó” játék • „Telefonos” játék • Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról • Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével	A tanuló • helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon; • tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat; • térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.	Négyzetháló Térkép

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		• „Vándorvezér” játék sakktáblán égtájakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”		
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	• Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése • Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése • Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal • Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása • Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból • Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése • Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba • Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott	• Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten • Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva • Kakukktojás játékok • „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt • Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése • Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős • A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tízese van; akinek nagyobb a kerülete; a mutatás lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése	A tanuló • részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében; • megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat; • érti a problémákban szereplő adatok viszonyát; • megfogalmazza a felismert összefüggéseket; • összefüggéseket keres sorozatok elemei között; • megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként; • tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; • felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;	Táblázat Nyitott mondat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	mondattal) • Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok) • Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése • Szabályjátékokban az elempárok, elemhármasok megjelenítése táblázatban • Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármasok létrehozása • Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal) • Sorozatok, szabályjátékok alkotása • Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként	• „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal	• ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat; • tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát; • felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között; • szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat; • a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.	
Adatok megfigyelése	• Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése,	• Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza; eredmények	A tanuló • adatokat gyűjt a környezetében;	Adat Diagram

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	rögzítése tanítói segítséggel • Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán) • Mért adatok lejegyzése • Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban • Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása • Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása	rögzítése; ábrázolása közösen • Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése • Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...	• adatokat rögzít későbbi elemzés céljából; • gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol; • adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról; • jellemzi az összességeket.	
Valószínűségi gondolkodás	• Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása • Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben • Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése • „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése	• Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a	A tanuló • részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; • tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; • megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát; • tapasztalatai alapján tippet	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Véletlen események gyakoriságának összeszámlálása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel • Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetelek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése • A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával	piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?” • Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok • Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével • 10 korongot feldobunk, számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz • Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket	fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség; • tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik; • a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű • Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet • Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja		

Tanév végi eredményei:
Gondolkodási és megismerési módszerek

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra (alapműveletek)

- Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás százas számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű, számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.

- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

KÖRNYEZETISMERET

3-4. évfolyam

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg.
A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre. Szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a tanulóknak, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást. A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömét, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.
Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

Óraszámok

Óraszám	Évfolyam	
	3.	4.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

Témakör és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Témakör	Évfolyam-óraszám	
	3.	4.
Megfigyelés, mérés	6	6
Az élettelen környezet kölcsönhatásai	7	2
Tájékozódás az időben	9	
Tájékozódás a térben	9	
Hazánk, Magyarország		7
Életközösségek lakóhelyünk környezetében		20
Testünk, egészségünk	5	1
Összes óraszám	36	36

Célok:

- Felkelteni a tanulókban a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést.
- Bátorítani a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, alkotóinak, jelenségeinek „felfedezésére”.

- Jól értelmezett, könnyen felidézhető, egyszerű kognitív műveletek végzésére alkalmas képzeteket kialakítása a közvetlenül vagy közvetve megismerhető természeti és ember által létesített környezetről.
- Javítani a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységét, megalapozni a környezet értékeit tisztelő, azokat megóvni kész magatartásukat.
- Segíteni őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, intve őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra.
- A környezetismeret tantárgy tanulás során a tanulók ismerkedjenek meg lakóhelyük, majd – egyre táguló körben – távolabbi természeti és ember által létrehozott környezetük jellemző anyagaival, jelenségeivel, élőlényeivel, illetve azok változásával, valamint az emberek és környezetük kapcsolatával.
- Fedezzék fel a természet sokszínűségét, szépségét, és ébredjenek rá pótolhatatlan, értékes mivoltára.
- Az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

Feladatok:

- A tanítás-tanulás folyamatában elsősorban a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete, majd hazánk értékeinek megismertetésére, megszerettetésére törekedjünk. Ezen keresztül segítsük olyan pozitív attitűd kialakulását, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz, erősíti a lakóhelyhez való kötődést s ezzel a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését alapozza meg.
- Az elemi természettudományos műveltség megalapozása érdekében a tanulóknak az új ismeretek megszerzéséhez, azok rendszerezéséhez, rögzítéséhez és a mindennapi életben való alkalmazásához szükséges képességeit folyamatosan és rendszeresen fejlessze.
- Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos fogalomalkotást mind személyes, mind közös, tevékeny tapasztalatszerzéssel kell előkészíteni.
- Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.
- Az egyszerű megismerési, tanulási módszerek megtanításával, begyakorlásával, alkalmazásával keltse fel – a gondolkodás fejlettségéhez illeszkedő mértékben – a természeti jelenségek, folyamatok ésszerű, tudományos magyarázata iránti igényt.
- Lakóhelyi környezetük megismerése során megtanítani a tanulókat egyre nagyobb önállósággal szabályosan balesetmentesen közlekedni, elemi fokon tájékozódni a térben és az időben.
- Ismeretek nyújtása az anyag különböző formáinak érzékelhető tulajdonságairól. Segíteni észlelni, és elemi szinten értékelni azok mennyiségi és minőségi változásait.
- Fejleszteni a helyes egészségszokásaikat, megalapozni önmaguk, valamint az élő és élettelen környezetük iránti felelősségérzetüket, segíteni a környezeti harmónia létrejöttéhez és fenntartásához szükséges magatartásuk és életvitelük alakulását.

Fejlesztendő készségek, képességek

- Ismeretszerzési,- feldolgozási és alkalmazási képességek

- Szerezzen jártasságot a jelenségek, folyamatok egy-egy körének megadott szempontú csoportosításában. Megfigyeléseit, tapasztalatait saját szavaival, egyszerűen tudja megfogalmazni és tanítói segítséggel rajzban és írásban rögzíteni.
- Tájékozódás fejlesztése térben és időben. A tér és a természeti jelenségek
- A természeti jelenségek fürkészése, a környezet iránti pozitív attitűd megtartása vagy kialakítása, a természet és az élőlények szépségének (önmagáért való értékének) felfedezése ahhoz teremt kedvet, hogy a gyermek az ezekkel kapcsolatos tudását fejlessze. Az élő természet vizsgálata (egyes részletek puszta észrevétele is) számos olyan készséget igényel, melyeket csak közvetlen tapasztalásokon keresztül lehet fejleszteni.
- A környezet jelenségeire való rácsodálkozás adja a közös munka alapját. A saját tapasztalatokkal és magyarázatokkal való szembesülés, ezek más tapasztalatokkal és indokokkal való szembesítése teremti meg a gyermekben az igényt az ok-okozati összefüggések megtalálására, az érvelésre, indoklásra, a tények felismerésére.
- A tanulás folyamatában való aktív részvétel fejleszti a kezdeményezőkészséget és a felelősségtudatot, a tartalmak pedig szerepet játszanak az azonosságtudat és a hagyományokhoz való kötődés erősítésében, az állampolgári felelősségérzet előkészítésében és az önismeret kibontakoztatásában is.
- Az ember szervezetével kapcsolatos ismeretek formálják az egészséges életmóddal kapcsolatos szemléletet és a megvalósítás gyakorlatát, hozzájárulnak az önismeret fejlődéséhez, formálják a tanulónak a családhoz és a tágabb közösséghez való viszonyát.
- A közvetlen környezetben, a mindennapi életben megtapasztalható jelenségekből kiinduló, a problémák megértését célzó tanulás a természettudományos gondolkodás fejlődése mellett segíti az egyéni tanulási stílus kialakítását is. Ezzel alapozzuk meg az igényt a tudás folyamatos bővítésére, a tudomány fejlődésének követésére, a környezeti jelenségek megfigyelésére, a magyarázatok megtalálására.
- Az önálló és kritikus információszerzés a természettudományos műveltség megalapozásának kulcseleme, de jelentős szerepe van a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében, illetve az állampolgárságra, demokráciára való nevelésben is.

Oktatási szakasz jellemzői:

3-4. évfolyam

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömét, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.
A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.
Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.
A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a puszta érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.
A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.
Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.
Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.
Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést, mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.
Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.
A környezetismeret tantárgy tanítása a 3. évfolyamon kezdődik, és az olvasás, valamint a technológia tantárgyak kereteiben, az 1–2. évfolyamon megvalósult fejlesztésekre és tevékenységekre épül. A mérések metodikájának megtanítása a matematika tantárgyra, 2. osztályra helyeződik át.
Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Megfigyelés, mérés	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Mérési technika fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei • Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) • Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkényesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk • A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság,	• Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése • Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk • Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságaik és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése • Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon) • A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-	A tanuló – felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat; – felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket; – adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez; – adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít; – megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat; – méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket; – algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becsült és mért eredményeit összehasonlítja; – az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja; – a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza. – azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és	Élő Élettelen Halmazállapot Mérés Mérőeszköz Mérőszám Mértékegység Hosszúság Űrtartalom Tömeg Idő

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük • Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel • Hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról	változásaira a természetben • növények: lágy szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld • állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők • A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése • Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken • A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése • A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése • Az emberi test hőmérsékletének mérése • A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata	összehasonlítja azok alapvető jellemzőit; – felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.	
Az élettelen	• Megfigyelőképesség fejlesztése	• A víz különféle halmazállapotainak	A tanuló	Szilárd – folyékony –

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
környezet kölcsönhatásai	• Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Mérési technika fejlesztése • Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) • A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése • A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás) • A víz körforgása a természetben • Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében	tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tányért teszünk, és a párát lecsapatjuk) • A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között • Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben • Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkből vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére • A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert	– tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez; – a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti; – a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza; – feladatvégzés során társaival együttműködik. – a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja; – a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével; – az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés); – egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás; – tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat; – megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.	légnemű halmazállapot; Halmazállapot-változás; Olvadás Fagyás Párolgás Forrás Lecsapódás Égés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		fizikai változások megfigyelése • Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében		
Tájékozódás azidőben	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Mérési technika fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése • Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre • Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az	• Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése • Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. A csapadék formái (eső, köd, hó). Időjárási napló készítése • Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján • Az évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata • Ismétlődő, ciklikus jelenségek	A tanuló – életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset; – naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez; – napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva. – felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket; – megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet	Évszak Életkor Életszakasz Körforgás Föld forgása Föld keringése Naptár Hónap Nap Napszak Szaporodás Fejlődés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	adatokból következtetések levonása • A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése • Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban • A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk • Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban • Napirend készítése • Ismétlődő jelenségek (ritmusok) az ember életében, a test működésében. Ismétlődő, ciklikus jelenségek a környezetben (például víz körforgása) • Az emberi életszakaszok, jellemzőik • A növények fejlődése: életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés • A csírázás és a növekedés külső feltételei • Az állatok szaporodása (pete, tojás, elevenszülő), fejlődési szakaszai	megfigyelése a környezetben (pl. víz körforgása) • Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése • Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban • A növények egyes életszakaszainak megfigyelése • Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése • Az állatok szaporodásának megfigyelése • Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében • Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése • Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték) • Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése	szakaszai, növények csírázása, növekedése); – az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le; – megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét; – megnevezi az ember életszakaszait; – megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez; – analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Tájékozódás a térben	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Téri tájékozódó képesség fejlesztése • A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben • Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével • A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen • A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen • A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája	• Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben • Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása • Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján • Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén • A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében • A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon	A tanuló – ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókincset; – iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat; – irányokat ad meg viszonyítással; – megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós; – felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok. – a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas; – az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; – tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; – felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit; – domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.	Fő- és mellékvilágtáj Alaprajz Térképvázlat Térkép Domborzati térkép Közigazgatási térkép Autóstérkép Turistatérkép Felszínforma

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		• A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében		
Testünk, egészségünk	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Egészségtudatos magatartás fejlesztése • Az emberi test fő testrészei, szervei • A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat • Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében • Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások • A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága	• Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén • Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang) • Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről	A tanuló – ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait; – tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani; – felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségére. – felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét; – megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; – belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;	Szerv Érzékszerv Testrész, szervezet Túlsúly Alultápláltság Egészség Betegség Egészségvédelem Egészségvédő szokások

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban • A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások • Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása • A megfelelő öltözködés • A személyes higiéné • A rendszeres testmozgás • Aktív és passzív pihenés • A lelki egészség • A leggyakoribb betegségtünetek. A testhőmérséklet, láz mérése • A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe • Balesetek, megelőzésük	• A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra (méréssel) • Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben), az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján • Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése • A helyes táplálkozási szokások	– ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása • Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata • Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk tápanyagtartalmuk alapján • Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével • Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal • Ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése • A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása • Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre • Az emberek hasonló és különböző		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során) • A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal		

Tanév végi eredményei:

- A tanuló rögzítse írásban tapasztalatait, megfigyeléseit, méréseit az előzetesen megbeszélteknek megfelelő módon.
- Tapasztalatai alapján döntsön mondatok, rövid szövegek igazságtartalmáról.
- Olvassa le helyesen a hőmérőt.
- Használja helyesen a tanult mértékegységeket.
- Nevezze meg az anyag halmazállapotait, azok néhány jellemzőjét.
- Követlen környezetéből nevezzen meg példákat a halmazállapot-változásra.
- Használja helyesen az oldódás, olvadás szavakat. Ismerje a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát, értesítésük módját.
- Nevezzen meg a környezetéből néhány fontosabb jellemző élőlényfajt.
- Sorolja fel az élőlények életfeltételeit, életszakaszait.
- Ismerje, hogyan kerülhetők el a betegségek.
- Tudja megkülönböztetni az egészséges és a beteg állapotot.
- Tájékozódjon az iskola környékéről készített térképvázlaton.
- Állapítsa meg helyesen iránytű segítségével a fő világtájakat.
- Nevezze nevén a település jellemző felszíni formáit, felszíni vizeit, nevezetes épületeit, közlekedési eszközeit.
- Ismertessen egyet a település hagyományai közül.
- Tudja útba igazítani az idegent lakóhelyén.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Megfigyelés, mérés	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Mérési technika fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei • Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) • Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) • A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés • Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg,	• Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése • Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk • Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságaik és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése • Az időjárási elemek megfigyelése • A lágy és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján • A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható	A tanuló – felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat; – felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket; – adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez; – adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít; – időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez; – megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat; – növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti; – méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket; – a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza. – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek	Élő Élettelen Növény Állat Ember Érzékszerv Érzékeléstípus Érzékelhető tulajdonság Halmazállapot Mérés Mérőeszköz Mérőszám Mértékegység Hosszúság Űrtartalom Tömeg Idő

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	hőmérséklet, íz, szag, hang) • A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében • A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése • Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában • Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágy szárú – fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok) • Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkényesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk • A közvetlen környezet élettelen	részeinek megnevezése • Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában • A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása • növények: lágy szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld • állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők • A növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során • növények: ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek vizsgálata; nyáron a kifejlett növény és a termés vizsgálata • állatok: ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok,	tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében; – megnevezi az időjárás fő elemeit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében; – felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük • Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel • Hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról	lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése • A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése • Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken • A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése • A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése • A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése • Az ember testhőmérsékletének mérése • A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		választása, használata		
Az élettelen környezet kölcsönhatásai	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Mérési technika fejlesztése • Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Hely- és helyzetváltoztató mozgás • Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése	• Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése • Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése	A tanuló – tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez; – a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti; – a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza; – feladatvégzés során társaival együttműködik. – a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja; – a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével; – az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja; – megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;	Mozgás Ütközés
Hazánk, Magyarország	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Mérési technika fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása	Térképészeti gyakorlatok: • Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence) • Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése	A tanuló – ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset; – megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással; – felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek,	Térkép Domborzati térkép közigazgatási térkép Felszínforma Megye Megyeszékhely Település Főváros

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tanítói segítséggel • Téri tájékozódó képesség fejlesztése • Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink • Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen • Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik • Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén • Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés	• Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen • Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen • Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről • Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén • Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének, valamint Budapest megkeresése Magyarország közigazgatási térképén • Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével • Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül • Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában	települések, útvonalak, államhatárok; – megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós. – irányokat ad meg viszonyítással; – térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit; – térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Életközösségek lakóhelyünk környezetében	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Mérési technika fejlesztése • Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Környezettudatos magatartás fejlesztése • A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart • Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai • A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés) • A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely) • A megismert növények és állatok	• A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása • A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A hasonlóságok és különbözőségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése • Az életközösségek jellegzetes élőlényeinek csoportosítása élőhely szerint • Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon) • A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok)	A tanuló – ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit; – felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; – tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti. – felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében); – megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket; – algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat; – algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein,	Természetes és mesterséges életközösség Erdő Mező-rét Víz-vízpart Élőhely Életmód Környezeti igény Alkalmazkodás Testfelépítés Táplálékláncc táplálékhálózat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	csoportosítási lehetőségei (pl. lágy szárú – fás szárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kétéltűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok) • Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása • A természetes és mesterséges életközösségek • Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem	• Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely) • Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhálózatok összeállítása • Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával • Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása • Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése	életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat; – konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát; – megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki; – felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek; – felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat; – példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét; – felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel); – elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).	
Testünk, egészségünk	• Megfigyelőképesség fejlesztése • Leíró képesség fejlesztése • Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése • Rendszerező képesség fejlesztése • Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése • Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel • Egészségtudatos magatartás fejlesztése • A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat • Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében • Az érzékszervek védelmét biztosító	• Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről • Fogyatékossággal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával • Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségtünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség,	A tanuló – ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait; – tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani; – felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit; – megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségére. – ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.	Egészség Betegség Egészségvédelem Egészségvédő szokások

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások	levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon, szituációkon keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése		

Tanév végi eredményei:

- A tanuló keressen a tankönyvön kívül más ismerethordozókból a tananyaghoz kapcsolódó információkat.
- Tanítói kérdésre néhány mondatos összefüggő felelettel válaszoljon.
- Ismerje a természetes és mesterséges életközösségeket, azokra tudjon példát mondani.
- Nevezze meg az életükhöz szükséges környezeti feltételeket.
- Ismerje a mozgásállapot-váltpzásokat.
- Nevezzen meg a környezetéből környezetszennyező forrásokat, ismerje azok egészségkárosító hatásait. legyen képes méréseket végezni a tanult körben az emberi testen, nevezze meg a tanult élettani jellemzőket.
- Tudja, hogy őrizheti meg egészségét, és mi veszélyezteti azt leginkább.
- Ismerje a domborzat jelölését a térképen.
- Ismerje a fő- és mellékvilágtájakat.
- Találja meg lakóhelyét, nagytájainkat Magyarország domborzati térképén.
- Ismerje lakóhelyének védett természeti értékeit.
- Mutassa be a lakóhelyéhez közeli kirándulóhelyek egyikét.
- Nevezze meg a különbségeket az eltérő településtípusok között
- Tudja, hogyan lehet megközelíteni a szomszédos településeket.
- Nevezzen meg veszélyhelyzeteket járművel való közlekedés, kerékpározás közben.
- Nevezze meg a lakóhelyén élő népcsoportokat.

MŰVÉSZETEK

A nevelés a teljes emberre irányul, aki test-szelem és lélek egysége, tehát a köznevelés célja nem választható el az élet céljától.
A művészet alapvető emberi szükséglet, a művészi alkotás pedig az ember legősibb kifejezési módja. A művészetek nevelésben betöltött szerepe nem önmagáért való, feladata egyensúlyt teremteni az értelmi-érzelmi intelligencia fejlesztésében. A tanuló belső világának gazdagsága pozitívan hat a gondolkodás, a kreativitás, az emlékezőtehetség képességeire. A művészetoktatás tartalmi alkotóeleme lehet minden tantárgy eredményes tanításának.
A művészeti nevelés önálló tantárgyként az ének-zene, illetve vizuális kultúra oktatásában valósul meg. A művészeti neveléshez kapcsolódó eredményes készségfejlesztés tanári vezetéssel, a tanár és a tanuló együttműködését igénylő, élményt jelentő, aktív alkotó tevékenységen keresztül valósítható meg az iskolában.
A tanórai keretek között, mindenki számára elérhető művészeti nevelés célja olyan képességek fejlesztése, melyek elősegíthetik a harmonikus társadalmi, együttélést, azaz a művészeti tantárgyak a művészet eszközeit a személyiség egészének fejlesztése érdekében használják fel. A művészeti tanóra egyrészt keretet biztosít a művészet különböző területeinek megismerésén keresztül az érdeklődés felkeltésére, az esztétikai alapfogalmak elsajátítására, ízlésformálásra, másrészt a mérlegelő gondolkodás és a minőségi alkotómunka iránti igény kialakítására.
Az ének-zene tantárgy oktatása, a magyar ének-zene oktatás Kodály Zoltán zenepedagógiai és nemzetnevelési elveire épül. A nevelésben részt vevő minden tanuló számára elérhető fejlesztő tevékenység elsősorban az énekhangra támaszkodik. Általa és a zeneoktatás fontos részeként szereplő, a relatív szolmizáció eszközével tanítandó írás-olvasás elsajátításának célja, hogy kialakuljon az értékközpontú zenei anyanyelv értő szeretete.
A tanulók zenei ismereteinek alapja kezdetben a népzene, a magyar népdalkincs közvetítése és megtanulása, majd erre épül a magas művészettel való foglalkozás. Az ének-zene oktatásban kiemelt szerepet kap az éneklés, a kórúséneklés.
A kodályi filozófia lényege a közösségi éneklés, hiszen azok az ismeretek, melyeket a tanulók az énekórán megtanultak, művészi alkotómunkában nyernek jutalmat.
A vizuális kultúra tantárgy: A vizuális nevelés a tanulók személyiség fejlesztésének rendkívül fontos része, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás, érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzéket, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik, ami vitathatatlanul az önépítő és önszabályozó egyén és közösség alappillére.
A tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezhető, ebben a tekintetben a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkája elengedhetetlenül fontos.
Fontos cél, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével a környezetük tudatos alakításában. Ennek érdekében a tanulók tudatosítsák gyökereiket, megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a gyermekek érzelmi fejlesztésben, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze.
A művészetek tanulásterület feladata a művészettel nevelés, illetve más tanulásterületekkel együtt a képességfejlesztés transzferhatásának kihasználása, testben-lélekben boldogságra és boldogulásra képes generációk felnevelése érdekében.

ÉNEK-ZENE

1-4. ÉVFOLYAM

Óraszámok

Óraszám	Évfolyam			
	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	2	2	2	2
Éves óraszám	72	72	72	72

Témakör és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Témakör	Évfolyam-óraszám			
	1.	2.	3.	4.
Zeneművek - Énekes anyag	39	39	36	36
Zeneművek – Zenehallgatás	13	14	15	15
Zenei ismeretek – Ritmikai fejlesztés	7	6	7	7
Zenei ismeretek – Hallásfejlesztés	7	6	7	7
Zenei ismeretek –Zenei írás, olvasás	6	7	7	7
Összes óraszám	72	72	72	72

Célok:

- Az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése
- Megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömével, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez.
- A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékőrzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.
- Pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.
- Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által.
- Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni.
- Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon

Feladatok:

- A tananyagon keresztül a tanulók megismerik népzenénk és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit.

- A mozgás, a beszéd és a gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése, valamint – a mozgás és a zene emocionálishatásán keresztül – az összemélyiség ritmusos harmonizálása, az önkifejező készség és a kreativitás fejlesztése.

Fejlesztendő készségek, képességek, kompetenciák:

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie.
- A néphagyománynak, népszokásoknak, a szűkebb zenei környezet kultúrájának fontos szerepe van a zene megszerettetésében, a zenei anyanyelv megismerésében.
- A zenei emlékezet, a belső hallás fejlesztése, a zenei ismeretek elsajátítása megteremti a játékos alkotás, a zenei improvizáció feltételét.
- A gyermekhangszerek használata fejleszti a hangszínhallást és kedvet teremthet a rendszeres hangszertanuláshoz
- A zenehallgatás az auditív befogadókészség fejlesztésének eszköze és a gyermeki élményvilág fontos része.

Oktatási szakasz jellemző

1-2. osztály

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.
A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

3-4. osztály

A harmadik és negyedik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.
A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinátó). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.
A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.
A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.
A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

1. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Zeneművek - Énekes anyag	• Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése • A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés. • Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül • A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán • A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban • Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete • A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása • **Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció** • A kézjel, mint jelrendszer ismerete • Szolmizációs kézjelről való éneklés	*Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok* - Aki nem lép egyszerre; - Budabuda bácsi; - Bújj, bújj itt megyek; - Bújj, bújj medve; - Bújj, bújj zöld ág; - Egyenlőre, két kettőre; - Egyél libám; - Erdő mellett nem jó lakni; - Ess, eső, ess; - Ég a gyertya, ég; - Éliás, Tóbiás; - Én kis kertet kerteltem; - Fecskét látok; - Fehér liliomszál; - Gyertek haza ludaim; - Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; - Gyerünk, menjünk vendégségbe; - Hej, a sályi piacon; - Hess el, sas!; - Hinta, palinta; - Hód, hód, fényes lánc; - Kering az orsó; - Kicsi vagyok én; - Körtéfa; - Megy a kocsi;	A tanuló - csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; - különböző hangerővel tud énekelni; - a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; - a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; - hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; - ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat; - kézjelről énekel; - belső hallása fejlődik. - emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt; - jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c’ – d” hangterjedelemben;	Népdal Gyermekjátékdal Körjáték Néptánc Hangszerkíséret Szolmizáció Kézjel

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		- Nyisd ki Isten kiskapudat; - Rece, rece pogácsa; - Sírjunk, ríjunk; - Szegény legény; - Szólj síp, szólj; - Ti csak esztek, isztok; - Túrót ettem; - Tücsök koma gyere ki; - Zíbor, zábor; - Zsipp-zsupp *Dalok alkalmakra, jeles napokra* - Szent Gergely doktornak; - Télapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.); - Kirje, kirje; - Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó; - Sárdó, gyűjj el; - Esik eső karikára; - Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk; - Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy); - Hová mégy te kis nyulacska? *Mondókák, kiszámolók* - Egy – megérett a meggy; Névcsúfolók – pl. Balázs, csípjen meg a darázs;	- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait; - alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában; - a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük; - aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		- Hüvelykujjam almafa; - Lementem a pincébe; - Gyerekek, gyerekek, szeretik a perecet		
Zeneművek – Zenehallgatás	• Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása; • Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; • Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; • A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; • Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; • Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban; • A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban; • A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.	- Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; - Nyulacska – gyermekkar; - Katalinka – gyermekkar; - Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; - I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; - Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); - Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; - Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; - Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; - W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; - Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; - Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; - Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp);	A tanuló - érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; - zenehallgatási élményekkel gazdagodik; - megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is; - képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre; - megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet; - a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; - a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; - felismeri a zongora hangját; - felismeri és megkülönbözteti a	Énekhang Gyermekkar Vegyeskar Zongoramű Kíséret Népdalfeldolgozás Zenekar Duó

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		- Névcsúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”	gyermekkar és a vegyeskar hangzását; - meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; - képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; - képes az érzelmi azonosulásra; - egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; - képes megérteni az zenék üzenetét; - szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.	
Zenei ismeretek – Ritmikai fejlesztés	• Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben • Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója • Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:	• Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). • Negyed, nyolcadpár, negyed szünet • Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinátó, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. • Komplex mozgásfejlesztés	A tanuló - érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát; - megkülönbözteti a mérőt és a ritmust; - a testét hangszerként is használja; - egyszerű ritmushangszereket használ. - érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben - érzékeli az ütemhangsúlyt; - tapsolja a dalok, mondókák	Mérő Ritmus Szünet Ütem Ütemvonal Záróvonal Ismétlőjel Ütemmutató Ritmushangszer Rögtönzés Ötvonalas rendszer Vonal-vonalköz Pótvonal Kezdőhang –

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	- a zenei hangsúly érzékeltetésével, - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, - felelgetős ritmusjátékokkal, - ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére • Ritmuskánon és osztinátó gyakorlása egyszerű formában; • Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével. • Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása • Egyenletes lüktetés, mérő • Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet • 2/4-es ütem • Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang – záróhang • Ritmikai kétszólamúság –	egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). • 2/4, 4/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel. • Ismétlődés a zenében, ritmusosztinátó. Gyors-lassú érzékeltetése.	ritmusát; - felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet; - mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.	záróhan Gyors Lassú Osztinátó Ritmuskánon

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	osztinátó, ritmuskánon			
Zenei ismeretek – Hallásfejlesztés	• A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; • Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban; • Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; • Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; • A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; • Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában; • Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre; • A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére; • A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val; • A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő	• Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatásával, kézjellel. • Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd. • A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: • dallamfordulatok: sm, lsm, smd, ötfokú hangsorok dallamfordulatai: a lá pentaton hangsor • (smrdl,) dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrdtl,) • dó pentakord (sfmrd), kézlejjel. • Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. • Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.	A tanuló - érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; - érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; - rövid dallamsorokat rögtönöz; - örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban. - megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait; - a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja; - a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik; - megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; - a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően; - különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket	Halk Hangos hangmagasság Hangszín Hangerő Dallam Dallamsor Kánon

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	éneklése; • kánon éneklésmódjának elsajátítása.		hallás után megfigyel és reprodukál.	
Zenei ismeretek – Zenei írás, olvasás	• A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); • A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; • A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.; • A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével; • A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével; • Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása • Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása; • A lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.	*Ritmikai elemek, metrum:* • A mérő és ritmus megkülönböztetése. • A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. • Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet), Ritmikai elemek jele. • Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). • A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, • Ütemmutatók. *Dallami elemek:* • Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l • A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz. • Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép	A tanuló - megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában; - kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat; - érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. - tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; - tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; - képes egyszerű kottában tájékozódni; - megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.	Hangjegy

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)		

Tanév végi eredményei:

- A tanulók népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c'–d" hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklik.
- Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

2. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Zeneművek - Énekes anyag	• Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése • A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés. • Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül • A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán • A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban • Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete • A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása • **Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció** • A kézjel, mint jelrendszer ismerete • Szolmizációs kézjelről való éneklés	*Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzetek*, *életképek* A gúnárom elveszett; - A part alatt; - Csillagoknak teremtője; - Csömödéri; - Egy kis malac; - Egyszer egy királyfi; - Elvesztettem zsebkendőmet; - Ess, eső, ess; - Este van már, nyolc óra; - Harcsa van a vízbe'; - Hatan vannak a mi ludaink; - Három éjjel, - Hej, tulipán; - Hej, vára vára; - Hess, légy, ne szállj rám; - Hol jártál, báránykám?; - Hopp, Juliska; - Hová mégy?; - Isten éltessen, Péter, Pál!; - Járom az új várnak; - Kapitány úr megizente; - Keresd meg a tűt; - Két krajcárom; - Kis kece lányom; - Kivirágzott a diófa; - Kőketánc; - Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi;	A tanuló - csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; - különböző hangerővel tud énekelni; - a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; - a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; - hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; - ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat; - kézjelről énekel; - belső hallása fejlődik. - emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt; - jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d" hangterjedelemben;	Népdal Gyermekjátékdal Körjáték Néptánc Hangszerkíséret Szolmizáció Kézjel

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		Láttál-e már valaha; - Méz, méz, méz; - Most viszik, most viszik; - Nincs szebb állat, mint a lúd; Süssünk, süssünk valamit; - Szélről legeljetek; - Széles az én kedvem ma; - Ti csak esztek; - Tivi - tovi tács; - Tüzet viszek; - Úszik a kácsa; - Virágéknál ég a világ *Dalok alkalmakra, jeles napokra* - Hull a pelyhes; - Betlehembe, jer, pajtás!; - A kis Jézus; - Regöljünk, regöljünk; - Ma van húsvét napja (Húsvétoló); Állj be, Berci katonának!; - Még azt mondják nem illik; - Járdányi Pál - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő (Sándor napján); Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Orgona ága; - Serkenj fel, kegyes nép	- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait; - alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában; - a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük; - aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.	
Zeneművek – Zenehallgatás	• Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása;	- Erkel Ferenc: Himnusz; - Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar; Hajnövesztő – gyermekkar;	A tanuló - érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ	Énekhang Gyermekkar Vegyeskar Zongoramű

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; • Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; • A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; • Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; • Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban; • A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban; • A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.	- Csillagoknak teremtője – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar; Bartók Béla: Cipósütés – gyermekkar; Gyermekeknek I./1. Játszó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); - I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); - I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tűt); - I./17. Körtánc (Kis kece lányom); - II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); - II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről; - Antonio Scandelli: A tyúk; - Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel; W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon; - Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; - Rimszkij–Korszakov: Dongó; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojáshéjban; - Állatos dalok; - Betlehemes /A kis Jézus aranyalma	hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; - zenehallgatási élményekkel gazdagodik; - megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is; - képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre; - megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet; - a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; - a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; - felismeri a zongora hangját; - felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását; - meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; - képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; - képes az érzelmi azonosulásra;	Kíséret Népdalfeldolgozás Zenekar Duó

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; - képes megérteni az zenék üzenetét; - szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.	
Zenei ismeretek – Ritmikai fejlesztés	• Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben • Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója • Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: - a zenei hangsúly érzékeltetésével, - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, - felelgetős ritmusjátékokkal, - ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére	• Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). • Negyed, nyolcadpár, negyed szünet, félérték. • Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinátó, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. • Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). • 2/4, 4/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással	A tanuló - érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát; - megkülönbözteti a mérőt és a ritmust; - a testét hangszerként is használja; - egyszerű ritmushangszereket használ. - érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben - érzékeli az ütemhangsúlyt; - tapsolja a dalok, mondókák ritmusát; - felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;	Mérő Ritmus Szünet Ütem Ütemvonal Záróvonal Ismétlőjel Ütemmutató Ritmushangszer Rögtönzés Ötvonalas rendszer Vonal-vonalköz Pótvonal Kezdőhang – záróhan Gyors Lassú Osztinátó Ritmuskánon

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Ritmuskánon és osztinátó gyakorlása egyszerű formában; • Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével. • Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása • Egyenletes lüktetés, mérő • Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet • 2/4-es ütem • Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang – záróhang • Ritmikai kétszólamúság – osztinátó, ritmuskánon	és ütemezéssel. • Ismétlődés a zenében, ritmusosztinátó. Gyors-lassú érzékeltetése.	- mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.	
Zenei ismeretek – Hallásfejlesztés	• A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; • Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban;	• Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatásával, kézjellel. • Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás,	A tanuló - érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;	Halk Hangos hangmagasság Hangszín Hangerő Dallam Dallamsor

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; • Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; • A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; • Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában; • Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre; • A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére; • A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val; • A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése; • kánon éneklésmódjának elsajátítása.	hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd. • A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: • dallamfordulatok: sm, lsm, smd, mrd, rdl, mrdl, • ötfokú hangsorok dallamfordulatai: a lá pentaton hangsor • (smrdl,) dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrdtl,) • dó pentakord (sfmrd), kézlejjel. • Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. • Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.	- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; - rövid dallamsorokat rögtönöz; - örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban. - megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait; - a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja; - a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik; - megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; - a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően; - különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.	Kánon
Zenei ismeretek – Zenei írás, olvasás	• A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);	*Ritmikai elemek, metrum:* • A mérő és ritmus megkülönböztetése. • A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a	A tanuló - megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;	Hangjegy

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Zeneművek / Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; • A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.; • A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével; • A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével; • Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása • Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása; • A lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.	tanulandó ritmus kiemelése. • Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet), táá (félérték) és szüün(félérték szünete). • Ritmikai elemek jele. • Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). • A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, • ütemmutatók, ütemfajták: 2/4, 4/4. *Dallami elemek:* • Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá-dó-ré- alsó lá. • Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l-d-r-l. • A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonal. • Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)	- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat; - érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. - tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; - tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; - képes egyszerű kottában tájékozódni; - megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.	

Tanév végi eredményei:

- A tanulók népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c'–d" hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklik.
- Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Zeneművek - Énekes anyag	• Magyar népdalok hallás utáni megtanulása; • A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció; • A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncházi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra; • Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkíséretek segítségével; • Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra; • Előadói készség: az éneklés örömének megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése; • Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömét; új	• Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. • Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból. • Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel • Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb. • A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyénileg, párban vagy csoportosan) differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); • A figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és	A tanuló - csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; - különböző dinamikai szinteken tud énekelni; - a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; - a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; - hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; - hangterjedelme túllép az oktávon. - emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt; - emlékezetből énekli a Himnuszt; - ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat; - előadói készsége tovább fejlődik; - aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos	Tempo giusto Magyar népszokások Jeles napok Táncház

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömét; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben; • Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ; • Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel; • A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése; • A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése; • A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.	zenehallgatási anyag segítségével; • Teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; • Zenei memória gyakorlatok. • Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; • A hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; • Zenei együttesek (szimfonikus zenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; • Differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. • Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:	ünnepein; - a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük; - érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		- rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; - a dalok szövegének vizuális megjelenítés (különböző technikák); • népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek. Zeneművek: É*letképek* - Anyám, édesanyám; - Elmentem a piacra; - Ettem szőlőt; - Én elmentem; - Gólya, gólya, gilice, - Hej, Jancsika; - Itt ül egy kis kosárba; - Kis kertemben uborka; - Szántottam gyöpöt; - Úgy tetszik, hogy; - Volt nekem egy kecském *Párosítók - Leányok, legények* - Cickom, cickom; - Csipkefa bimbója; - Két szál pünkösdrózsa; - Kis kece lányom		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		Táncnóták - Táncos dalok - Erdőjáróznak a lányok; - Három éjjel; - Ég a gyertya, ha meggyújtják *Tréfás dalok* - A faragószék nótája; - Egy kis kertet kerítek – D150; - Fáj a kutyámnak a lába; - Fut a kicsi kordé; - Három szabó legények; - Megfogtam egy szúnyogot; Összegyűltek, összegyűltek az újfalvi lányok; - S a te fejed akkora; - Szélről legeljetek; - Télen nagyon hideg van; - Ugyan édes komámasszony *„Mesés” dalok* - Elszaladt a kemence; - Zöld erdőben a tücsök; - Virágéknál ég a világ *Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra* - Erkel Ferenc – Himnusz;		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		- Kodály Zoltán-Gazdag Erzsi: - Ezüst szánkót hajt a dér; - Betlehem kis falucskába; Csordapásztorok; - Adjon az Úristen; Gábor Áron rézágyúja; Kodály Zoltán–Weöres Sándor: Buba éneke; - Már megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy); - Elhozta az Isten		
Zeneművek – Zenehallgatás	• A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban; • Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában; • Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében; • Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; • A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; • Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok,	• Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: • Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. - Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. - Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. - Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához.	A tanuló - zenehallgatási élményekkel gazdagodik; - további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra; - népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel; - megismerkedik a zenében alkalmazható humorral; - ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által; - megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet; - megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);	Himnusz Visszatérés a zenében, vagy ABA forma Duett Szólóének (dal)

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül; • Zenei befogadói készség fejlődése; • Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással; • A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása; • A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése; • A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése; • Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.	• Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett. - A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. - A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. - Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. Zenehallgatás - Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; - Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója) - Pünkösdölő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten) - Háry János – A császári udvar bevonulása - Napóleon csatája - Sej, Nagyabonyban - Székely fonó: Kitrákotty mese - Bartók Béla: Gyermekeknek I./5. Játék (Cickom, cickom) - I./17. Körtánc (Kis kece lányom) - II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám) - Bartók Béla: Mikrokozmosz –	- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral. - meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől; - megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; - képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; - képes az érzelmi azonosulásra; - egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; - kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		II./95. A kertemben uborka; - 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Megfogtam egy szúnyogot) - III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony) - Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba'; - Ugyan, édes komámasszony; - Elszaladt a kemence; - Egy boszorka van - Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába) - Josquin: A tücsök - Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet - Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ - Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc - Johann Strauss: Tik-Tak polka - Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; *„Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha"* - Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc - Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi - Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		- Betlehemes / Csordapásztorok		
Zenei ismeretek – Ritmikai fejlesztés	• Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben; • Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése; • Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal; • Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: - a zenei hangsúly érzékeltetésével, - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, - felelgetős ritmusjátékokkal, - ritmusvariációval, - osztinátóval, - befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz • Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés	*Tempó, ritmus, metrum:* • Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. • Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása).	A tanuló - felismeri a páros és a páratlan lüktetést; - az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti; - aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban. - ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel; - ismeri a ¾-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát; - megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést; - felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus; - ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket; - egyszerű ritmussorokat rögtönöz.	Szinkópa Zenei hangsúly Nyújtott és éles ritmus Páratlan lüktetés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével; • szinkópa, nyújtott és éles ritmus; • egyedül álló nyolcad és szünete; • egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete; • ¾ és 4/4 –es ütemfajta.			
Zenei ismeretek – Hallásfejlesztés	• A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban; • Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; • A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; • Kánonok éneklése, gyakorlása; • A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése; • Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének	• Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. • Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinátó, tartott hangos/hangcsoportos kíséretek, dudabasszus. • Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: • Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. • Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. • Belső hallás és zenei memória fejlesztése: • Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal.	A tanuló - csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; - különböző dinamikai szinteken tud énekelni; - a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; - énekel a pentaton hangsorban; - énekel a hétfokú hangsorban; - a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva. - megismeri, énekli és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat; - megfigyel és hallás után	Forte Piano Halkítás-erősítés Dallam- és szöveghangsúly Pentaton hangsor Hétfokú hangsor Violinkulcs

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére; • A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal; • fá és ti hangok - hétfokú hangsor; • A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése; • Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben; • A violinkulcs.		reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket; - a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.	
Zenei ismeretek – Zenei írás, olvasás	• A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); • A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; • A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; • A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; • Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai	• Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. • Ritmikai elemek, metrum: • Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus. • Ütemmutató, ütemfajta: 2/4 és 4/4. • Dallami elemek: • Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó’ • A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai.	A tanuló - megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában; - kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat; - érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. - tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; - tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; - elmélyültebb lesz alapvető	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	elemek és dallamhangok alkalmazásával; • A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével; • A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével; • A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére; • Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére; • Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után; • A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során; • Violinkulcs írása; • Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása; • Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása; • Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása; • A ¾ és 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása; • Dó’ – lá – szó – mi – ré – dó – lá,		tájékozottsága a kottában; - megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; - a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni; - a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat; - pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja; - helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző - gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	- szó, hangok a kottában; • A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.			

Tanév végi eredményei:

- A tanulók 30 dalt (20 népzenei és 10 műzenei szemelvényt) tudnak énekelni emlékezetből a-e" hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklik. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinátó, kánon).
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és hangjegyekről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják.
- Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.
- Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A 3. évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Zeneművek - Énekes anyag	• Magyar népdalok hallás utáni megtanulása; • A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció; • A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncházi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra; • Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkíséretek segítségével; • Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra; • Előadói készség: az éneklés örömének megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése; • Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömét; új	*Életképek* - A juhásznak; - Badacsonyi szőlőhegyen; - Béres legény; - Bogojai legények; - Ábécédé; - Falu végén; - Gyéren vettem kenderkémet; - Kelj fel juhász; - Kihajtottam; - Molnárlegény voltam én - Pásztorember vígan él; - Sárga csikó - Szánt a babám *Párosítók - Leányok, legények* - Azt hallottam; - Csillag Boris; - Elvesztettem páromat; - Hej, Vargáné; - Jaj, de szépen esik az eső; - Kocsi, szekér; - Komáromi kisleány; - Széles a Duna; - Szép szatmári lányok; - Új a csizmám;	A tanuló - csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; - különböző dinamikai szinteken tud énekelni; - a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; - a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; - hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; - hangterjedelme túllép az oktávon. - emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt; - emlékezetből énekli a Himnuszt; - ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat; - előadói készsége tovább fejlődik; - aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos	Tempo giusto Magyar népszokások Jeles napok Táncház

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömét; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben; • Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ; • Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel; • A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése; • A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése; • A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.	- Zörög a kocsi - *Állatos dalok* - A macskának négy a lába - Az árgyélus kismadár - Debrecenbe kéne menni - Egy nagyorrú bolha - Házasodik a tücsök - Kis kacsa fürdik *Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra* - Erkel Ferenc: Himnusz; - Luca, Luca; - Karácsonyi pásztortánc; - Mennyből az angyal; - Üdvözlégy, kis Jézuska; - Farsang három napjába; - Ez ki háza, ki háza?, - Huszárgyerek, huszárgyerek; - Most szép lenni katonának; - A pünkösdnek jeles napján	ünnepein; - a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük; - érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.	
Zeneművek – Zenehallgatás	• A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban; • Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a	Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva:	A tanuló - zenehallgatási élményekkel gazdagodik; - további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;	Himnusz Visszatérés a zenében, vagy ABA forma Duett

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	gyermekvilág és mesék témájában; • Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében; • Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; • A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; • Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül; • Zenei befogadói készség fejlődése; • Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással; • A gyermekkar, vegyeskar,	• Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. - Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. - Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. - Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. • Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett. – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. Zenehallgatás - Erkel Ferenc: Himnusz - Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat) - Kodály Zoltán: Háry János –	- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel; - megismerkedik a zenében alkalmazható humorral; - ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által; - megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet; - megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita); - megismerkedik a zenében alkalmazott humorral. - meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől; - megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; - képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; - képes az érzelmi azonosulásra; - egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; - kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.	Szólóének (dal)

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása; • A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése; • A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése; • Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.	részletek – Ábécédé, - A juhász – gyermekkar; - Villő – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdölő – gyermekkar, részlet (A pünkösdnek) - Bartók Béla: Gyermekeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök) - Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban - Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar - Clément Janequin: A madarak éneke - W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal - W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet - Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca - Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója - Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni) - Rossini: Macska – duett - Prokofjev: Péter és a farkas - részletek - Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska		
Zenei ismeretek – Ritmikai fejlesztés	• Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben; • Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése; • Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal; • Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: - a zenei hangsúly érzékeltetésével, - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, - felelgetős ritmusjátékokkal, - ritmusvariációval, - osztinátóval, - befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz • Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek	• Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. • Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása).	A tanuló - felismeri a páros és a páratlan lüktetést; - az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti; - aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban. - ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel; - ismeri a ¾-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát; - megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést; - felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus; - ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket; - egyszerű ritmussorokat rögtönöz.	Szinkópa Zenei hangsúly Nyújtott és éles ritmus Páratlan lüktetés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével; • szinkópa, nyújtott és éles ritmus; • egyedül álló nyolcad és szünete; • egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete; • ¾ és 4/4 –es ütemfajta.			
Zenei ismeretek – Hallásfejlesztés	• A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban; • Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; • A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; • Kánonok éneklése, gyakorlása; • A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése; • Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő	• Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. • Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinátó, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséretek, dudabasszus. • Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: • Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. • Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. • Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal,	A tanuló - csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; - különböző dinamikai szinteken tud énekelni; - a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; - énekel a pentaton hangsorban; - énekel a hétfokú hangsorban; - a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva. - megismeri, énekli és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat;	Forte Piano Halkítás-erősítés Dallam- és szöveghangsúly Pentaton hangsor Hétfokú hangsor Violinkulcs

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére; • A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal; • fá és ti hangok - hétfokú hangsor; • A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése; • Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben; • A violinkulcs.	hangzó és „néma” éneklés.	- megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket; - a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.	
Zenei ismeretek – Zenei írás, olvasás	• A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); • A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; • A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; • A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; • Egyszerű, rövid írás – olvasási	• Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: • Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus. • Ütemmutató, ütemfajta: ¾. Dallami elemek: • Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó’ és ti. • A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai.	A tanuló - megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában; - kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat; - érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. - tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; - tanári segítséggel képes leírni	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával; • A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével; • A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével; • A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére; • Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére; • Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után; • A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során; • Violinkulcs írása; • Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása; • Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása; • Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása; • A ¾ és 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása;	• Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím	egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; - elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában; - megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; - a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni; - a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat; - pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja; - helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző - gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában; • A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.			

Tanév végi eredményei:

- A tanulók tudnak énekelni emlékezetből a-e" hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklik. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinátó, kánon).
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják.
- Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.
- Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.
- A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak, kérdés-felelet jellegű formaegységeket alkotnak a tanult dalok hangkészlete alapján lálázva vagy szolmizálva.

VIZUÁLIS KULTÚRA

1-4. ÉVFOLYAM

A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmai végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban csak a legfontosabb tartalmakat biztosítják a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető.

A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen. Az általános iskola alsó tagozatában a médiatudatosság fejlesztése elsősorban a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozásán és a médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedésen keresztül zajlik. Az élményfeldolgozás folyamatában a médiából származó élményekhez kapcsolódó érzések és gondolatok formát kapnak, így lehetővé válik az élményre való reflexió. A médiaélmény a feldolgozás eredményeként médiatapasztalattá válhat. A folyamatban szerepet játszik a fantáziavilág, a személyes adottságok, az egyéni élethelyzet és az addig összegyűjtött tapasztalatok, ismeretek. Az élményfeldolgozás fejleszti az önreflexiós készséget és az önismeretet is, ilyen módon szervesen kapcsolódik az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztési területeihez. A gyerekek a médiumok elemi kifejezőeszközeinek megfigyelésén keresztül ismerkedni kezdenek a médiumok nyelvével. A különböző médiaszövegek értelmezését, nyelvi működésének tudatosítását, mások értelmezésének sajáttal való összevetését célzó gyakorlatok hozzájárulnak az anyanyelvi kompetencia fejlesztéséhez, a helyes, öntudatos, alkotó nyelvhasználat fejlődéséhez. Az élményfeldolgozás mellett megjelenik a saját és a nagyobbaknál a szűkebb környezet médiahasználati szokásainak feltérképezése, tudatosítása, amely a médiahasználat és az egyéb szabadidős tevékenységek közötti egészséges arány kialakításán keresztül része a testi-lelki egészségre nevelésnek. A digitális kompetenciát fejleszti a kreatív internethasználatban rejlő lehetőségekkel való foglalatosság, illetve azok a gyakorlatok, amelyek az információk keresését, összegyűjtését és feldolgozását, az információ megbízhatóságának vizsgálatát célozzák. Az ismeretanyag a gyerekek mindennapi médiaélményeire épít, azokból vett példák alapján beszél a média kifejezőeszközeiről, társadalmi funkcióiról, működésmódjáról. A tanulási folyamat szabad beszélgetés, vita, személyes vélemény megfogalmazásán keresztül zajlik, aktív alkotó tevékenységre, kooperatív technikákra épül, amely során kiemelt figyelmet kap az empátia és a kompromisszumkészség, ezáltal fejlődik az állampolgári kompetencia.

Óraszámok

Óraszám	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	2	2	2	1
Éves óraszám	72	72	72	36

Témakörök és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Témakör	Évfolyam-óraszám			
	1.	2.	3.	4.
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapsztalatok	Horizontálisan beépül a többi témakörbe			
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	30	30	26	12
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6	6	8	4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6	6	8	4
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6	6	6	4
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	12	12	12	6
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12	12	12	6
Összes óraszám	72	72	72	36

Célok:

- A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, környezetünk értő alakításához. A magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotások megismerése.
- Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő világ XXI. század művészeti jelenségek befogadására.
- A motiváltság, az örömteli alkotás fenntartása, amelynek továbbra is alapvető eszköze a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok felhasználása.
- Az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása, az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív kilakítása és alkalmazása.
- Az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani.

Feladatok:

- Segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni.
- Segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését.

- Saját médiaélmények feldolgozásán keresztül a reflektív médiahasználat fejlesztése, annak tudatosítása, hogy az élményfeldolgozás során a médiaélmények átalakíthatóak.
- Nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmai közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet.
- A kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése

Fejlesztendő készségek, képességek:

- A tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadása mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együttes értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa már ebben az iskolaszakaszban is a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés.
- Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül.
- Fontos mindemellett a térbeliség és a térbeli helyzetek tudatosítása, hiszen a képszerű megismerés mellett továbbra is meghatározó a téri-tárgyi világban történő tájékozódás minősége A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása.
- Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig.
- A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást. Az olvasási készség fejlesztését és az olvasási kedv növelését célozzák azok a kreatív gyakorlatok, amelyek során az életkorhoz igazodó mesék, történetek és rajzfilmes adaptációik összehasonlítására, feldolgozására kerül sor. A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti különbségek megismerése segíti a médiakörnyezetben való tájékozódást, a tapasztalati valóság és a média által közvetített valóság közötti különbségek felismerését.

Oktatási szakaszok jellemzői:

1-2. évfolyam

Az iskolába lépő első osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömét, motiváltságát megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságaikat, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.

Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.

Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúrájuk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.

A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.

3-4. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzolási, ábrázolási képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématörést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoport alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is.-A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik. Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képkészítés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médiajelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése,

kiemelt tanítói feladat. A 3-4. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanulótársaik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

1. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapsztalatok	• Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás). • A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében. • Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során. • Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.		Sík Tér Méret Irány Szín Felület Képelem

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	• Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi. • Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel. • Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet. • Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei. • Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László:	A tanuló - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait,	Történet szereplő Helyszín Vizuális jellemzők/ Karakter Illusztráció Vizuális technikák Népművészeti technikák Faragás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló. • Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei. • Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával. • Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával. • Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is. • Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök	gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; - saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; - korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; - azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975. • Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel). *Javasolt tevékenység* - A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával. - Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott (pl. tündérmesék,) megjelenítése sík az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével. - Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek valós vagy fantázia szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők), természetes és épített környezetének (pl. erdők, ligetek, állatok, vizek, bódék, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által. - Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa).		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	• A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. • Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). • Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). • Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. • Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, ‘56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta). • Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg,	A tanuló - a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; - a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; - adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; - pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit	Jel Jelzés Vizuális üzenet Hirdetés Leegyszerűsítés Változat Díszítőmotívum Szimbólum

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	vagy csoportban. *Javasolt tevékenység* - Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben udvaron, játszótéren), különböző anyagokból (pl. agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés).		
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	• Régi magyar reklámok (pl. "Hurka Gyurka", "Ezt nem lehet megunni", "Bontott csirke", "Forgó morgó" stb.) megnézéséhez. • kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése. • Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban). • Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.	A tanuló - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.	Információ Mozgókép Könyv Televízió Film Internet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	Javasolt tevékenység - A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével. - Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.		
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	• Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása"). • Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. • Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése). • Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. "pörgetős mozi").	A tanuló - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	Animációs film Képkocka Képregény Hanghatás Képsorozat
Természetes és mesterséges környezet – Valós	• Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása. • A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz	A tanuló - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket:	Funkció Hagyomány Kézműves

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
és kitalált tárgyak	alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat). • Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás). • Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata. • Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromléptű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi). • Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, "rámás csizma", "kőleves") jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is. • Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra	bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	technika Díszítés Minta Öltözék

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	palota, Kecskemét, magyar várak képei. *Javasolt tevékenység* - A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése. - Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. - Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban. - A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése. - A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján. - A valóság és fikció közötti különbség megragadása. - Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). - Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal. - A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással). A videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplőik		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	azonosítása.		
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	• A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs). • A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata. • A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is. • Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.	A tanuló - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	Építészet Műemlék Műemlék-védelem

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	Javasolt tevékenység - A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, transzformátorház, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) tudatos megismerése, vizsgálata minden érzékszervvel (látás, hallás, tapintás, szaglás). - Képzeletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása.		

Tanév végi eredményei:

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.
- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
- A felszerelés önálló rendben tartása.
- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.

2. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapsztalatok	• Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás). • A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében. • Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során. • Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.		Sík Tér Méret Irány Szín Felület Képelem
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet,	• Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális	A tanuló - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel	Történet szereplő Helyszín

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
személyes élmények	bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi. • Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel. • Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet. • Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei. • Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló. • Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az	egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;	Vizuális jellemzők/ Karakter Illusztráció Vizuális technikák Népművészeti technikák Faragás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei. • Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával. • Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával. • Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is. • Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975.	- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; - korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; - azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel). *Javasolt tevékenység* - A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával. - Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy térbeli, plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével. - Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl. háztartási gép, óra, motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával). - Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, vizuális: installáció, fotómanipuláció).		
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	• A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. • Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). • Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). • Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. • Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer,	A tanuló - a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; - a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; - adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; - pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit	Jel Jelzés Vizuális üzenet Hirdetés Leegyszerűsítés Változat Díszítőmotívum Szimbólum

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, ‘56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta). • Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban. *Javasolt tevékenység* - Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).		
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	• Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megunni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez. • kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése. • Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs	A tanuló - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és	Információ Mozgókép Könyv Televízió Film Internet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban). • Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából. *Javasolt tevékenység* - Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátékkal. - Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). - Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. - A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszak) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése. - Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése	dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. - Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban. - A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése. - A valóság és fikció közötti különbség megragadása. - Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok, animációs filmek, filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében). - Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal.		
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	• Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása"). • Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. • Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során	A tanuló - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;	Animációs film Képkocka Képregény Hanghatás Képsorozat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése). • Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. "pörgetős mozi").	- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	• Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása. • A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat). • Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás). • Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata. • Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, hároméltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi). • Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl.	A tanuló - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	Funkció Hagyomány Kézműves technika Díszítés Minta Öltözék

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	varázspálca, "rámás csizma", "kőleves") jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is. • Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei. *Javasolt tevékenység* - Valós vagy kitalált funkciónak megfelelő terek (pl. „a hely, ahol játszok", „a hely, ahová elbújok"), tárgyak (pl. közlekedési eszköz, mesebeli szerszám) kitalálása és megjelenítése (pl. rajzban, makettel, modellben). - Képzeletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejű, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.		
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen	• A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző	A tanuló - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést	Építészet Műemlék Műemlék-védelem

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
környezetünk	technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs). • A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata. • A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is. • Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés. *Javasolt tevékenység* - Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözékkiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).	szövegesen is bemutatja, magyarázza; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	

Tanév végi eredményei:

- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.
- Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.
- Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.
- A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását).
- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.
- Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.
- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	• Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronymus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (paraszthá z, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói. • Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László. • Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) .	A tanuló - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; - rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti. - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is	Figurális alkotás Portré Képmező Kompozíció Karakter Hangulat Kollázs Montázs Képregény Fikció Lényegkiemelés Gesztus Személyiségjegy Színhangulat Népviselet Paraszthá z Tornác Székelykapu

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs). • Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével. • Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével. • Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával • Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással). • Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és	bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; - azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei. • Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovács László: Pásztoremberek, Robert Capa fotói. • Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése). • Játékélmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása) • Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában. *Javasolt tevékenység* - Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban. - Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta,). A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. - Történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. hősök, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdísz, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs,		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	fotó,).		
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	• Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban. • Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából. • Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is. • A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is. • Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.	A tanuló - a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; - pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit; - adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.	Vizuális kommunikáció Befolyásolás Meggyőzés Figyelemfelkeltés Piktogram Térkép Plakát Idő

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	Javasolt tevékenység - A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (rajz, ábra, jel) segítségével. - Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép) - Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”,”Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát. - Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmel,).		
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	• Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása). • Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal). • A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A	A tanuló - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra	Média Reklám Televíziós sorozat Ismeretterjesztő műsor

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira. *Javasolt tevékenység* - A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján. - Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.	ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	• Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása. • Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. • Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában • Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.	A tanuló - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;	Nézőpont Cselekmény Főszereplő Mellékszereplő Fényhatás Megvilágítás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében. • Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel. *Javasolt tevékenység* - A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. - A karakterábrázolás filmes eszközeinek meg-ismerése: a pozitív és negatív hősök megjelení-tésének technikái, különös tekintettel a mozgó-kép nyelvére (pl. jelmez, smink) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. - A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek). - Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján. - A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapokban betöltött szerepéről,	- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	funkciójáról. - Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének hátteréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével). - Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témakörről konkrét médiaszövegek alapján. - Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján.		
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	• Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához. • Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján “miskakancsó családjának” megjelenítése). • Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyökedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve). • Tárgytervezés, tárgyalkotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos	A tanuló - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál; - különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; - gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa	Tárgytervezés Csomagolás Használati tárgy-dísztárgy Vizuális ritmus Formai egyszerűsítés Népi cserépedény Hímzésminta

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás). • Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése. • Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével. • Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal). • Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kisze hajtás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában. *Javasolt tevékenység* - A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl. épületek, járművek, szerszámok, edények, bútorok, öltözet, ékszer) a hasonló és eltérő vonások elemzése, értelmezése. - Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy	megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára.		
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	• Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalkotás (pl. ősz: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalkotás őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg). • Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos paraszthá, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében. • Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba. • Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában. • Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és	A tanuló - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	Építmény Épület Település Nézet: felül-, alul-, oldalnézet Paraszthá

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	csoportmunkában. • Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában. • Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalkotás. • Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú “szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában). *Javasolt tevékenység* - Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). - Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus).		

Tanév végi eredményei:

- A tanuló képes a vizuális nyelvi – a képi és plasztikai – kifejezőeszközök, elemek, ritmusok, a síkbeli és térbeli kompozíció egyre tudatosabb alkalmazására élményfeldolgozó, alkotó munkájában.
- Aktívan részt vesz a műalkotásokkal való foglalkozásban, és meg tudja fogalmazni műélményét.
- A bemutatott műalkotások közül legalább három-három festményt, szobrot felismer, s ezeket szerző és cm szerint meg tudja nevezni.
- Feladataihoz használja a könyvtár művészeti könyveit .
- Képes látvány alapján a jellegzetes formákat, színeket ábrázolásban, megragadni, változást, folyamatot értelmesen rögzíteni. Megérti környezetének, tankönyveinek fontos vizuális jeleit, közlő ábráit; maga is tud magyarázó rajzot készíteni.
- Elképzel és elkészít adott rendeltetésnek megfelelő egyszerű tárgyat, betartva a konstruálás lépéseit és legfőbb szabályait.
- Rendelkezik a forma és a rendeltetés viszonyával kapcsolatos alapvető képzetekkel.
- Ismeri és megnevezi lakóhelyének egy-egy nevezetes épületét, köztéri szobrát, rendelkezik helytörténeti, vagy közgyűjteményben szerzett élményekkel.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	• Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronymus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (paraszthá z, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói. • Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László. • Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) .	A tanuló - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; - rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti. - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is	Figurális alkotás Portré Képmező Kompozíció Karakter Hangulat Kollázs Montázs Képregény Fikció Lényegkiemelés Gesztus Személyiségjegy Színhangulat Népviselet Paraszthá z Tornác Székelykapu

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs). • Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével. • Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával • Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással). • Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.	bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; - azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovács László: Pásztoremberek, Robert Capa fotói. • Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése). • Játékélmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása) • Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett). • Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	egyénileg vagy csoportmunkában. *Javasolt tevékenység* - Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusan, festve, konstruálva, mintázva, installálva). - Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. nyomat, mintázás, makett). - A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, „kutatás”) érdekében. - Történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. hősök, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdísz, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. fotó, papírmasé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).		
Vizuális	• Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl.	A tanuló	Vizuális

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
információ – Vizuális jelek a környezetünkben	bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából. • Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is. • A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is. • Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával. • Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tabló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban. *Javasolt tevékenység* - A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok,	- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; - pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit; - adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.	kommunikáció Befolyásolás Meggyőzés Figyelemfelkeltés Piktogram Térkép Plakát Idő Címer

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat növekedése és öregedése, jégolvadás, rozsdásodás, penészedés, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, daru, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció,) segítségével. - Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében. - Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. hangot, szöveget is beépítő performansszal).		
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	• Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása). • Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal). • A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom,	A tanuló - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs	Média Reklám Televíziós sorozat Ismeretterjesztő műsor

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira. *Javasolt tevékenység* - A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. - A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. környezet/díszlet, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélt nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. - Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése. - A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók. - A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése. - Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül. Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és	szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	eszközeiről. - Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában. - Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték). - Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.		
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	• Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása. • Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. • Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában • Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában. • Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális	A tanuló - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.	Nézőpont Cselekmény Főszereplő Mellékszereplő Fényhatás Megvilágítás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében. • Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel. *Javasolt tevékenység* - Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése. - Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal. Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján. - Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték). - Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).		
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált	• Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.	A tanuló - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;	Tárgytervezés Csomagolás Használati tárgy-dísztárgy Vizuális ritmus Formai

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
tárgyak	• Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján "miskakancsó családjának" megjelenítése). • Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyökedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve). • Tárgytervezés, tárgyalkotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás). • Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése. • Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése). • Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás,	- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál; - különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; - gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.	egyszerűsítés Népi cserépedény Hímzésminta

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	dróttal). • Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kisze hajtás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában. *Javasolt tevékenység* - Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, őr, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítse (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa). - Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése. - A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa). - Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. - A közvetlen környezetben található anyagok		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. - Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése.		
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	• Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalkotás (pl. ősz: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalkotás őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg). • Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos paraszthá̧z, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében. • Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba. • Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában. • Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és	A tanuló - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	Építmény Épület Település Nézet: felül-, alul-, oldalnézet Paraszthá̧z

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek/ Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	csoportmunkában. • Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában. • Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalkotás. • Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú “szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában). • Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.		

Tanév végi eredményei:

- A negyedik osztály befejezéséig megszilárdulnak a gyermek vizuális nyelvi és kompozíciós készségei.
- Élményeinek kifejezéséhez a megoldást önállóan választja, motívumai egyre változatosabbak; megjelenít jellemző mozdulatokat.
- Jártas a műalkotások közös elemzésében,
- önálló véleményt formál, tetszésítéletét indokolja.
- Ismeri a képzőművészet több műtípusát.

- Felismer, megnevez művészeti ág, cím és alkotó szerint az elemzett alkotások közül legalább három-három művet.
- Ismeri a lakóhelyén vagy környékén található múzeumot vagy néprajzi gyűjteményt. A könyvtár művészeti albumait önállóan használni tudja.
- Adott modelleket közvetlen megfigyelés alapján értelmesen ábrázol, jellemző formáik, főbb arányaik megragadásával.
- Vázolni tudja, érti a nézetek összefüggését.
- Rendelkezik alapvető színismeretekkel, színhasználati jártassággal. érti a vizuális kommunikácó jelentőségét a tanulásban, tájékoztatásban. megalkot egyszerű képi közléseket.
- Ötletes és egyre önállóbb a különféle rendeltetésű tárgyak készítésében.
- Érti a tárgyalkotó folyamatot a helyzetfelismeréstől az ötlet megszületésén át az elkészítésig, az ésszerű munkamenet betartásáig.
- Képes az elemzett mindennapi tárgyak, eszközök formája (anyaga, mérete) és funkciója (jelentése) közötti kapcsolat felismerésére.
- Rendelkezik ismeretekkel az épületek rendeltetéséről, tud konkrét példákat említeni
- Életkornak megfelelő jártassággal, készségszinten alkalmazza a tanult technikákat, és ábrázolási módokat.
- Kialakult készségei vannak az egyszerű, eszköz nélküli, és kéziszerszámmal végzett anyagalakításban.

TESTNEVELÉS

1-4. ÉVFOLYAM

Óraszámok

Óraszám	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	5	5	5	5
Éves óraszám	180	180	180	180

Tematikai egységek és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Tematikai egység	Évfolyam-óraszám			
	1.	2.	3.	4.
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15	15	15	15
Kúszások és mászások	15	15	15	15
Járások, futások	18	18	18	18
Szögdelések, ugrások	15	15	15	15
Dobások, ütések	12	12	12	12
Támasz-, függés- és egyemsúlygyakorlatok	18	18	18	18
Labdás gyakorlatok	15	15	15	15
Testnevelési és népijátékok	16	16	16	16
Küzdőfeldatok és -játékok	15	15	15	15
Foglalkozások alternatív környezetben	23	23	23	23
Úszás	18	18	18	18
Gyógytestnevelés				
Összes óraszám	180	180	180	180

A gyógytestnevelés óraszáma: A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a „Gyógytestnevelés” témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg, a többi témakör óraszámának terhére. A gyógytestnevelő tanár a „Gyógytestnevelés” témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg.

Célok:

- Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása.
- A rendszeres fizikai aktivitás váljon magatartásuk részévé.
- A testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó *kommunikációs* hajlandóság és nyitottság kialakítása.
- Az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését.

Feladatok:

- Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulás, továbbá a bonyolultabb sportági és táncos mozgások alapfeltételeit.
- A fejlesztési folyamat során érvényesülnie kell a fokozatosság elvének, amely a természetes mozgások egyszerű végrehajtási mintáitól elindulva egyre összetettebb, komplexebb helyzetekben történő alkalmazást jelenti.
- A tanulási folyamat egészét át kell hatnia a nagyfokú sikerességnek, az élményszerzésnek, a kihívást jelentő, örömteli mozgásos tevékenységeknek, amelyek a játékosság módszerével együtt formálják a testneveléshez és sporthoz fűződő pozitív attitűdbázist.
- A mozgástanulással párhuzamosan történjen a már cselekvésbiztos mozgásformák alkalmazása összetettebb játéktevékenységekben és kontrollált versenyszituációkban is.
- A kontrollált versenyszituációk során - a motiváció fenntarthatósága és az esélyegyenlőség érdekében - a mozgásos tevékenységek precíz végrehajtásán, a variációk sokaságán van a hangsúly, nem a mért abszolút teljesítményen.
- A mozgástanulási és pszichomotoros képességfejlesztési folyamatban a sikerorientált gyakorlási feltételek, az élménygazdagság, a játék és játékosság az uralkodó, amely mélyíti a mozgásos tevékenységekhez és testneveléshez kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyulást.
- Az *egészséggel kapcsolatos feladatok:* a testi fejlődés, érés támogatása; a higiéniai szokások kialakítása, erősítése; az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése; az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása; megfelelő felkészítés keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére; a prevenció lényegének és a relaxációs eljárásoknak a megismerése, megértése.

Fejlesztendő készségek, képességek, kompetenciák::

- A különböző sportágak, mozgásos tevékenységek, illetve a testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztését hivatott szolgálni.

- A kooperáció lehetőségének biztosítása, a kommunikációs szabályok, formák és jelek megismerése és elsajátítása *a demokráciára nevelés* kiemelkedő színtere.
- A szabadtéren végzett mozgások és feladatok tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a *környezettudatossággal* kapcsolatban.
- A szaknyelvi alapok megismertetése, a testnevelésórán használatos szerek, eszközök balesetmentes használatának megismerése és megértése, a testi és lelki működéseink felfedezése összekapcsolva a rendszeres testmozgás iránti igény kialakításával, kiteljesedik a *testi-lelki egészségre nevelés* mint a legfontosabb fejlesztési terület.
- A fejlesztési területek feladatainak fent bemutatott megvalósításával, valamint a testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a hatékony, önálló tanulás és a szociális és állampolgári kompetencia kialakítása eredményes módon valósulhat meg.
- Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik. Meghatározó eszköz a szaknyelvi, terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek széles körű, igényes közvetítése a pedagógus által, de nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a pedagógus-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók egymás közötti kommunikációjának alakítása. Tanórai keretek között erre a hibajavítás, a saját és a társak teljesítményének megfigyelése és értékelése, a játékszituációk, illetve játékfeladatok megbeszélése, a sikerek és kudarcok okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében nyílik lehetőség.
- A kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet. A kooperatív feladatokban, kreativitást és kommunikációt igénylő páros és társas gyakorlatokban, mozgásos játékokban, a tanórai csapatversenyek lebonyolításában, kezdetben irányítottan, majd az önállóságot növelve oldják meg a problémákat a tanulók.
- A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Ennek kialakítása kiemelkedő jelentőségű az alapfokú nevelés kezdeti szakaszaiban. A kezdetektől nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítésre, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést, pozitív attitűdöt már ezen az iskolafokon is.
- A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető (generikus) mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése; a kondicionális és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése; sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség-készlet megszerzése; a feladatmegoldáshoz, a képességfejlesztéshez és a játékhoz, sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai-biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó
- Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, kudarc tűrése, a természet szeretete, környezetkímélő magatartás.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Mozgáskultúra-fejlesztés

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

- Motorosképesség-fejlesztés
- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.
- Mozgáskészség-kialakítás – mozgástanulás
- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.
- Versengések, versenyek
- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.
- Prevenció, életvitel
- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.
- Egészséges testi fejlődés, egészségfejlesztés
- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

Oktatási szakaszok jellemzői:

1-2. osztály

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1–2. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömérzet mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelem szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik

egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközrendszerének és módszertanának.
Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.
A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.
Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.
A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.
A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.
A gyógytestnevelés testgyakorlataiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – hangsúlyosan jelenik meg a játékos mozgásformák, az utánzó kúszások és mászások, a testnevelési és népi játékok adaptív alkalmazása.

3-4. osztály

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.
Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlétikában kialakított többállomásos feladatrendszer.
A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskézilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság**.**

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.
A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.
A megfelelő vízbiztonság kialakítása után ebben a szakaszban nyílik lehetőség a tanulók számára kedvező úszásnem(ek) megtanítására, megtanulására és egyben kondicionális eszközként történő felhasználására.
A 3–4. évfolyamon, a prevenciós szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.
A gyógytestnevelés testgyakorlatainak végrehajtása során a tanulókban kialakul a korrekciós gimnasztika gyakorlatok precíz, pontos végrehajtása iránti igény. Emellett tudatosul, hogy mely testgyakorlatok segítik, illetve gátolják elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltoztatását.

1. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	• A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése • 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása • Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása • Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban • Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal • A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása • A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása • A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása	**A gyógytestnevelés-órán** a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához. *Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok)*: - Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok *Gimnasztika:* - Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. - Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. - Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.	Menet- és futásgyakorlatok Oszlop-, sor-, kör-szétszórt alakzat Botgyakorlat Babzsákgyakorlat Labdagyakorlat Karikagyakorlat Ugrókötél-gyakorlat Utasítás Szóban közlés Bemutatás Bemutattatás Statikus gyakorlatelemek elnevezései

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. - Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. - Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. - Ízületi mozgékonyság-ejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. - Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. - Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. *Játék:* - A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. - Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. *Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:* - Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. - Motoros tesztek végrehajtása. - A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok. - Aktív, mozgásos relaxációs		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai.		
Kúszások és mászások	• A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése • Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is) • Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók • Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése • Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése • Kúszó és mászó csapatjátékok • Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában • Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban • Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával • Egyszerű akadálypályák feladatainak	**A gyógytestnevelés órán** A kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgásoktól indulva a dunamikus, összetett kúszások-mászásokig, a korosztály számára megfelelő játékos formában.	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. - mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;	Utánzó gyakorlatok Kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás) Irányváltoztatás Sorverseny Váltóverseny

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	teljesítése			
Járások, futások	• Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal • Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás) • Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra • A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái • Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal • Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással • Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett • Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből	**A gyógytestnevelés-órán** a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében. *Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:* - Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. - Utánzó mozgások. - Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. - Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. - Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött	A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.	Járás Utánzó járás Futás Mozgásirány Állórajt Rajtjel Kartartás Lendítés Hajlítás Szabály Sebesség Váltás Lépéshossz Perc Távtartás Térdemeléssel futás Saroklendítéssel futás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal • Folyamatos futások 4-6 percen keresztül	szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. *Játékok:* - Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. - A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása.		
Szögdelések, ugrások	• A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái • Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére • Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le • Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása • Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába • Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra • Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba	**A gyógytestnevelés-órán** az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. *Járás és futás mozgásformái:* - Egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). *Ugrások és szökdelések mozgásformái:* - Egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal.	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	Felugrás Elugrás Indiánszökdelés Sasszé Galopp Oldalazó szökdelés Méter Elugrási hely Leérkező hely Ritmus

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével	*Dobások mozgásformái:* - Lökő-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel. *Játékokban, versenyrendszerében* - Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, kontrollált csapatversenyek formájában.		
Dobások, ütések	• A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái • Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben • Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben • Alsó dobás két kézzel társhoz • Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben • Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra • Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre • Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és	**A gyógytestnevelés-órán** a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása. *Dobások (gurítások) és elkapások:* - Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. - Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások,	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	Dobás Gurítás Lökés Hajítás Terelés Ütés Célfelület Dobásirány Ütőfogás Tenyeres oldal Fonák oldal

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	mozgás közben	dobások és elkapások egyéb feladatokkal. *Rúgások, labdaátvételek lábbal:* - Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. - megállás, elindulás. *Ütések testrésszel és eszközzel:* - Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással.		
Támasz-, függés- és egyemsúlygyakorlatok	• A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése • A helyes testtartás tudatosítása • A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése • Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok) • Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása • Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel	**A gyógytestnevelés-órán** a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban. *Függés- és lengésgyakorlatok:* - Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás”.	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; - a támasz- és függésgyakorlatok	Egyensúly Támasz Függés Függőállás Gurulás Gurulóátfordulás Mérlegállás Tarkóállás „csikórugdalózás” mászás Mászókulcsolás Vándormászás Bátorugrás Pókjárás Rákjárás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Függésben alaplendület • Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélen) • Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása • Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban • Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások • Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal • Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása	*Egyensúlygyakorlatok:* - Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. - Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok. *Támaszok:* - Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások;	végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.	Fókajárás Medvejárás Sántaróka-járás Nyúlugrás Térdelés Felguggolás Alaplendület Madárfogás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások *Lendítések és körzések:* - Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. *Hajlítások és nyújtások:* - Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal.. *Tolások és húzások:* - Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erőkifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erőkifejtéssel, csoportosan. - Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban. *Emelések és hordások:* - Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban. - Különböző eszközök emelése és		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. - eszközökre.		
Labdás gyakorlatok	• A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása • Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása • A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással • Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba • Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok) • Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival) • A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe	**A gyógytestnevelés-órán** a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat. *Labdavezetések kézzel:* - Labdaérzékelő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. - Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben *Játékok:* - Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése.	A tanuló - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; - célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai	Mellső átadás Felső átadás Alsó átadás Egy- és kétkezes átadás Labdavezetés Labdaelkapás Labdakezelés Labdaív Pattintó érintés Gurítás Bekísérés Görgetés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	helyező páros, csoportos versengések • A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása	- Népi gyermekjátékok alkalmazása. - A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések	helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
Testnevelési és népijátékok	• A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása • Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése • Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása • A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása • A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása • A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő	**A gyógytestnevelés-órán a tanuló** megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását. *Tánc* - A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. - Kísérő zenére, saját énekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű	A tanuló - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; - játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége	Szabályjátékok Népi és körjátékok Utánzó játékok Fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal Ugróiskola Sorverseny Váltóverseny

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása • Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása • A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által • A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül • A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal • Néptánc – szabadon választható • A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása	motívumkapcsolatok. *Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok* - Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. - A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok.	megmutatkozik; - célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; - labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklátásra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése • Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése			
Küzdőfeldatok és -játékok	• Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal • Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása • A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával	**A gyógytestnevelés-órán** a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását - *Játékok:* - Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. - Népi gyermekjátékok alkalmazása. - A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos	A tanuló - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; - vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	Húzások Tolások Önkontroll Sportszerű küzdelem Esések Lábérintések Kézérintések Asszertivitás Közvetlen kontakt Pillanatnyi kontakt

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása • A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során • A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése • A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül	versengések		
Foglalkozások alternatív környezetben	• A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése • A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése • A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása • Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák) • Szabadtéri testnevelési játékok	**A gyógytestnevelés-órán** a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.	A tanuló - nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére	Időjárás Öltözködés Szabadtéri foglalkozások Téli játékok Nyári játékok Síelés Korcsolyázás Túrázás Tájékozódás Közlekedési szabályok Természet-

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	elsajátítása • Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése • Szabadtéri akadálypályák leküzdése • Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás)	*Szabadidős játékok* - Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal, - Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek.	sportolás közben; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.	védelem
Úszás	• Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása • A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása • A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése • Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése • Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése • A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása • A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése • A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása	**A gyógytestnevelés-órán** a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése. - A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. - Vízbiztonság, siklás hason és háton. Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban.	A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat. - az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; - aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.	Csúszásveszély Lebegés Merülés Siklás Mélyvíz Levegővétel Vízbe fújás Talpas ugrás Kartempó Lábtempó Hátúszás Gyorsúszás Mellúszás Segítségnyújtás Úszódeszka Súlypontemelő bója Polifoam rúd.

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása • Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása • Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül • Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül • Egyszerű vízbeugrások (talpas ugrás) karikákba, lebegő tárgyak felett, segítséggel és segítség nélkül • Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása • A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül • A választott úszásnem kartempójának gyakorlása • A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása • Vízben végezhető játékok tanulása és végzése • Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése			
Gyógytestnevelés	• A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak		A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést	Helyes testtartás Testséma

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani: - A helyes légzéstechnika elsajátítása - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása - Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtása - A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül - A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása - Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés - Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok kiterjesztését szolgáló tevékenységek elsajátítása, végrehajtása - Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül		mutat; - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; - az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; - a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére; - aktívan vesz részt az uszodában végzett	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is. - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.	

Tanév végi eredményei:

Gimnasztika és rendgyakorlatok, támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

- Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
- Önálló pulzusmérés.
- A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
- A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
- A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.
- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
- A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.
- A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
- Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.

Kúszások, mászások, járások, futások, szögdelések, ugrások

- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete.
- A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.

Labdás gyakorlatok, dobások, ütések

- A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel.
- A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.

Testnevelési és népi játékok

- A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.
- A tempóváltozások érzékelése és követése.
- A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Küzdő feladatok és –játékok

- A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
- Az saját agresszió kezelése.

Foglalkozások alternatív környezetben

- A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának.
- A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.
- A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

Úszás

- Vízhez szoktatás.

2. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	• A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése • 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása • Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása • Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban • Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal • A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása • A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása • A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása	**A gyógytestnevelés-órán** a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához. *Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok)*: - Kétsoros vonal, sor, , többes oszlopok, alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon. *Gimnasztika:* - Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. - Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. - Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok.	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.	Menet- és futásgyakorlatok Oszlop-, sor-, kör-szétszórt alakzat Botgyakorlat Babzsákgyakorlat Labdagyakorlat Karikagyakorlat Ugrókötél-gyakorlat Utasítás Szóban közlés Bemutatás Bemutattatás Statikus gyakorlatelemek elnevezései

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		- Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. - Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. - Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. - Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. - Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. *Játék:* - A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. - Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.		
Kúszások és mászások	• A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése • Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott	**A gyógytestnevelés órán** A kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgásoktól indulva a dunamikus, összetett kúszások-mászásokig, a korosztály számára megfelelő játékos formában.	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;	Utánzó gyakorlatok Kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás,

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is) • Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók • Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése • Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése • Kúszó és mászó csapatjátékok • Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában • Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban • Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával • Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése		- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. - mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;	katonakúszás) Irányváltoztatás Sorverseny Váltóverseny
Járások, futások	• Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat),	**A gyógytestnevelés-órán** a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük	A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak	Járás Utánzó járás Futás Mozgásirány Állórajt Rajtjel

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal • Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás) • Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra • A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái • Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal • Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással • Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett • Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből • Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal • Folyamatos futások 4-6 percen	szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében. *Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:* - Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. - Utánzó mozgások. - Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. - Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. *Gurulások, átfordulások:* - Vízszintes tengely és hossztengely körül; különböző testrészeken,	kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.	Kartartás Lendítés Hajlítás Szabály Sebesség Váltás Lépéshossz Perc Távtartás Térdemeléssel futás Saroklendítéssel futás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	keresztül	irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva. *Támaszok:* - Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre. *Játékok:* - Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. - A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. - A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.		
Szögdelések, ugrások	• A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái • Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben	**A gyógytestnevelés-órán** az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó	Felugrás Elugrás Indiánszökdelés Sasszé Galopp

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tapsra, zenére • Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le • Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása • Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába • Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra • Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba • Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével	*Ugrások és szökdelések mozgásformái:* - Változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. *Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében* A Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában.	feltételek között koordináltan hajtja végre. - a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	Oldalazó szökdelés Méter Elugrási hely Leérkező hely Ritmus
Dobások, ütések	• A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái • Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben • Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben	**A gyógytestnevelés-órán** a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása. *Dobások mozgásformái:*	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető	Dobás Gurítás Lökés Hajítás Terelés Ütés Célfelület Dobásirány Ütőfogás Tenyeres oldal

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Alsó dobás két kézzel társhoz • Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben • Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra • Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre • Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben	- Lökő-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel. *Ütések testrésszel és eszközzel:* - Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással. *Játékok:* - Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. - Népi gyermekjátékok alkalmazása. - A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.	műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	Fonák oldal
Támasz-, függés- és egyemsúly-gyakorlatok	• A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése • A helyes testtartás tudatosítása • A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése	**A gyógytestnevelés-órán** a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó	Egyensúly Támasz Függés Függőállás Gurulás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok) • Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása • Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel • Függésben alaplendület • Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélen) • Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása • Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg,	törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban. *Lendítések és körzések:* - Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. *Hajlítások és nyújtások:* - Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. *Fordítások és fordulatok:* - Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön.	feltételek között koordináltan hajtja végre. - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; - a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.	Gurulóátfordulás Mérlegállás Tarkóállás „csikórugdalózás” mászás Mászókulcsolás Vándormászás Bátorugrás Pókjárás Rákjárás Fókajárás Medvejárás Sántaróka-járás Nyúlugrás Térdelés Felguggolás Alaplendület Madárfogás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	párokban vagy csoportban • Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások • Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal • Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása	*Tolások és húzások:* - Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erőkifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erőkifejtéssel, csoportosan. - Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. - Különböző testrészek emelése párokban. *Emelések és hordások:* - Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban. - Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. *Függés- és lengésgyakorlatok:* - Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben. *Egyensúlygyakorlatok:* - Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. - Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok.		
Labdás gyakorlatok	• A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása • Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása • A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással • Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon	**A gyógytestnevelés-órán** a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat. *Dobások (gurítások) és elkapások:* - Alsó, felső, mellső dobások. - Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb	A tanuló - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; - célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben	Mellső átadás Felső átadás Alsó átadás Egy- és kétkezes átadás Labdavezetés Labdaelkapás Labdakezelés Labdaív Pattintó érintés Gurítás Bekísérés Görgetés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba • Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok) • Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival) • A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések • A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása	feladatokkal. *Rúgások, labdaátvételek lábbal:* - Labdakontroll és labdavezetéses gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon. - Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2–3 vagy több játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának megváltoztatásával. - Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon. *Labdavezetések kézzel:* - Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás.	törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
Testnevelési és népijátékok	• A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása • Egyszerű fogó- és futójátékok	**A gyógytestnevelés-órán a tanuló** megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és	A tanuló - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a	Szabályjátékok Népi és körjátékok Utánzó játékok Fogójátékok

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése • Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása • A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása • A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása • A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása • Statikus célfelületek eltalálására	mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását. *Torna* - Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás; bátorugrás; lebegő- és mérlegállás; kézállást előkészítő gyakorlatok). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról megfelelő magasságú svédszekrényre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás, huszárugrás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúdmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás). - Alaplendület és leugrás alacsonygyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. - Egyszerű páros és társas gúlatorna. *Tánc* - Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és	játékokban; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; - játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; - célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; - labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	statikus és dinamikus akadályokkal Ugróiskola Sorverseny Váltóverseny

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása • A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által • A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül • A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal • Néptánc – szabadon választható • A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása	csoportos egyszerű térformájú motívumfüzérek. *Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok* - Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. - A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok.		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklátásra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése • Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése			
Küzdőfeladatok és -játékok	• Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal • Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása • A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a	**A gyógytestnevelés-órán** a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását *Társtolások és húzások:* - Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erőkifejtéssel. *Kötélhúzások:* - Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. *Esések és tompításaik:* - Előre, hátra, oldalra, le és át. *Küzdőjátékok.*	A tanuló - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; - vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	Húzások Tolások Önkontroll Sportszerű küzdelem Esések Lábérintések Kézérintések Asszertivitás Közvetlen kontakt Pillanatnyi kontakt

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával • Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása • A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során • A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése • A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül	*Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.* *Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások:* - Labdarúgás, minikosárlabda, miniröplabda, szivacskézilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kisjátékok közben. - A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. *Labdarúgás:* - A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). *Szivacskézilabda:* - Passzgyakorlatok, kapura lövések. *Minikosárlabda:* - Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. *Miniröplabda:* - Kosárérintés és alkarérintés próbálkozások léggömbbel, puha labdával. *Sportjáték-előkészítő kisjátékok:* - Létszámfölényes és létszámazonos helyzetek megoldása. - Kooperatív miniröplabda játékok; célbadobó-, ütő- és rúgójátékok;		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kislétszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal.		
Foglalkozások alternatív környezetben	• A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése • A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése • A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása • Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák) • Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása • Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése • Szabadtéri akadálypályák leküzdése • Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás)	**A gyógytestnevelés-órán** a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. *Szabadtéri játékok* - Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal. - Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek.	A tanuló - nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.	Időjárás Öltözködés Szabadtéri foglalkozások Téli játékok Nyári játékok Síelés Korcsolyázás Túrázás Tájékozódás Közlekedési szabályok Természet-védelem
Úszás	• Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása	**A gyógytestnevelés-órán** a hát- és gyorsúszás helyes technikájának	A tanuló - megfelelő általános	Csúszásveszély Lebegés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása • A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése • Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése • Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése • A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása • A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése • A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása • Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása • Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása • Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül • Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül • Egyszerű vízbeugrások (talpas ugrás) karikákba, lebegő tárgyak	elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése. - A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. - Vízbiztonság, siklás hason és háton. - Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban.	állóképesség-fejlődést mutat. - az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; - aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.	Merülés Siklás Mélyvíz Levegővétel Vízbe fújás Talpas ugrás Kartempó Lábtempó Hátúszás Gyorsúszás Mellúszás Segítségnyújtás Úszódeszka Súlypontemelő bója Polifoam rúd.

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	felett, segítséggel és segítség nélkül • Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása • A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül • A választott úszásnem kartempójának gyakorlása • A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása • Vízben végezhető játékok tanulása és végzése • Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése			
Gyógytestnevelés	• A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani: - A helyes légzéstechnika elsajátítása - A biomechanikailag helyes		A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak	Helyes testtartás Testséma

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	testtartás kialakítása - Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtása - A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül - A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása - Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés - Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok kiterjesztését szolgáló tevékenységek elsajátítása, végrehajtása - Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül		elviselésére sportolás közben; - az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; - a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére; - aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is. - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			elősegítő gyakorlatokat.	

Tanév végi eredményei:

Gimnasztika és rendgyakorlatok, támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

- Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
- Önálló pulzusmérés.
- A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.
- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
- A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
- Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.
- *Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák*
- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
- A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
- A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.

Kúszások, mászások, járások, futások, szögdelések, ugrások, dobások, ütések

- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
- A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
- A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Labdás gyakorlatok

- A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel.
- A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
- A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása.
- A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.

Testnevelési és népi játékok

- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
- Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
- Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.
- Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
- A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
- A sportszerű viselkedés értékké válása.
- Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
- A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.
- Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
- A tempóváltozások érzékelése és követése.

Küzdő feladatok és –játékok

- Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
- Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
- A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
- A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
- A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
- Az saját agresszió kezelése.
- Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Foglalkozások alternatív környezetben

- Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
- A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
- A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.
- A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

Úszás

- Vízhez szoktatás

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	• A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete • 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban • Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása • Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban • Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal • A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan • A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása • Légzőgyakorlatok végrehajtása • A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő	**A gyógytestnevelés-órán** a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. *Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):* - Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. *Gimnasztika:* - Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.	Menet- és futásgyakorlatok Oszlop-, sor-, kör-szétszórt alakzat Botgyakorlat Babzsákgyakorlat Labdagyakorlat Karikagyakorlat Ugrókötél-gyakorlat Utasítás Szóban közlés Bemutatás Bemutattatás Statikus gyakorlatelemek elnevezései

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	végrehajtása • A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése • Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére	és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. - Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. - Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. *Játék:* - A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.		
Kúszások és mászások	• A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása • Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő	**A gyógytestnevelés-órán** a kúszások és mászások mozgásanyagából a tanulók képességeihez mérten összetett gyakorlatsorokat alakíthatunk ki akadálypályák segítségével, vagy különböző szerekkel, illetve társsal vagy társakkal együtt alkalmazva, a	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;	Függőleges Vízszintes Akadálypálya Páros feladatok Csapatfeladatok Mászás fel-le Függés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával • Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken • A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése • Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal • Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások • Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken • Akadálypályák leküzdése • Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok • Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken	törzsizomzat megerősítéséhez.	- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. - mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.	
Járások, futások	• Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban • Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)	**A gyógytestnevelés-órán** a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok	A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja	Futó ritmus Futó tempó Tempótartás Vezényszó Célvonal Futósáv Másodperc Sprint – vágta

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben • A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása • Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva • Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal • Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva • Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett • Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással • 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre • Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában • Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal	esetében. *Járás- és futás mozgásformái:* - Egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erőkifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; - Komplex akadálypályán; - Vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. *Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:* - Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötél által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére. - Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. - Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is.	végre. - futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.	futás Oldalazó futás Keresztlépés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben • Folyamatos futások 6-8 percen keresztül	- Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal.		
Szögdelések, ugrások	• A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása • Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel • Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötélhajtás közben • Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga) • Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel • Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba	**A gyógytestnevelés-órán** az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. *Ugrások és szökdelések ugrásformái:* - Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk . *Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében:* - A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	Lendületszerzés Ismétlésszám Ugrókötélhajtás Ütem Elugró sáv Centiméter Talajra érkezés Elugró láb Lendítő láb Átlépő technika Optimális sebesség Kísérletszám

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra • Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve	ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. - A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában		
Dobások, ütések	• A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása • Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak • Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel • Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra • A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben • Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása haránterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra • Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás	**A gyógytestnevelés-órán** a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása. Ajánlott a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása. *Dobások mozgásformái:* - Egy- és kétkezes hajító-, lökő- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. - Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban. *Dobások (gurítások) és elkapások:* - Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett.	- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra • Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése • Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása • Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása • Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva	- Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra *haladó mozgás közben*. - Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. - Labdaátadások játékhelyzetekben. - Kapura dobások talajról. *Rúgások, labdaátvételek lábbal:* - Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. - Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. - Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. - „Dekázás” mindkét láb használatával. - Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. - Játékos passzgyakorlatok. *Játékok* - Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. - Népi gyermekjátékok. - A manipulatív mozgásokat		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.		
Támasz-, függés- és egyemsúly-gyakorlatok	• A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése • A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása • Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében • A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása • Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével • Zsugorfejállás elsajátítása • Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan • Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása • Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása • Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal • Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszeren	**A gyógytestnevelés-órán** a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával, a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban. *Lendítések, körzések*: - Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. - Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is). *Hajlítások és nyújtások:* - Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. - Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. - Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan a hajlításokra	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; - a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.	Tarkóállás Kézállás Zsugorfejállás Kézenátfordulás oldalra Hajlékonyság Haránspárga Oldalspárga Híd Bakugrás Függőleges repülés Kéztámasz Segítségadás Akarat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül • Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével • Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon • Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal • Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen) elsajátítása fokozódó gyorsasággal • Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során • Egyéni, páros, társas egyensúly és	és nyújtásokra építve (zenére is). *Fordítások és fordulatok:* - Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. - Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. - Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. - Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is). *Tolások, húzások:* - Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erőkifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel. *Emelések és hordások:* - Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. *Függés- és lengésgyakorlatok:* - Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”.		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása • A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között • Az ízületi mozgékonyság képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása	*Egyensúlygyakorlatok:* - Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. - Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. - Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. - Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. - Egyéb egyensúlygyakorlatok. *Gurulások, átfordulások:* - Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. - Társsal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át. *Támaszok:* - Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. - Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		támaszhelyzetekben. - Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. - Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel. *Játékok* - Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. - Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. - A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. - A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.		
Labdás gyakorlatok	• A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása • A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikusan változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével • A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a	**A gyógytestnevelés-órán** a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulását elősegíti az izomzat, a motoros képesség fejlesztése. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása történik meg, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat. *Labdavezetések kézzel:*	A tanuló - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; - célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat	Belső, külső, teljes csüd Dekázás Alkalmazkodás Figyelemmeg-osztás Társak megjátszása Alacsony és magas labdavezetés Kosárérintés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba • Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba • A labdaérzéket fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása • A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával) • Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusan változó mozgást végző célfelületre • Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű	- A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetéses feladatok. *Ütések testrésszel és eszközzel:* - Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan.	sportjáték-előkészítő kisjátékokban; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet	Alkarérintés Szemkontaktus Érintőfelület

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	gumilabdával, röplabdával)			
Testnevelési és népijátékok	• A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása • Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése • A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltoztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása • A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása • A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint	**A gyógytestnevelés-órán** a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását. *Torna:* - Torna-előkészítő mozgásanyag. - Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról,	A tanuló - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; - játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; - célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; - labdás ügyességi szintje	Támadó és védő szerep Pontszerző játék Célzó játék Kisjátékok Célfelület Szélességi mozgás Elszakadás a védőtől Passzsáv Együttműködés Csapatszellem Érintő távolság

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által • Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában • A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által • Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása • A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok • A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával • Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni	ugródeszkáról és/vagy minitrambulinról, egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. - Alaplendület és leugrás gyűrűn vagy játszótéri eszközökön. - 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötélmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás); gyermek aerobikgyakorlatok. *Tánc:* - Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére. - A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. - Motívumismeret bővülése és az adott tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfüzérek, gyermektáncok. - Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában	lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	labdabirtoklásra épülő játékokban • Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal • Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai) • A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal • Néptánc – szabadon választható • Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése • A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása • A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során • A táncokban az egyes	egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. *Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:* - Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. - Népi játékok énekre, dalra, zenére. - Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók.		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban			
Küzdőfeladatok és -játékok	• A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása • A bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása • Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása • A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával	**A gyógytestnevelés-órán** a tanuló megismeri azokat egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavallt küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását. *Birkózás* *Általános technikai és taktikai tartalmak*: - Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcsel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1. *Minikosárlabda:* - Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás. *Miniröplabda:*	A tanuló - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; - vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	Ellenfél tisztelete Felelősség Tompítás Esések Gördülések Grundbirkózás Mögé kerülés Kitolás Asszertivitás Önvédelem Menekülés Önuralom Kitartás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül • Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben • A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása • Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával • Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával	- Kosárérintés és alkarérintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. *Labdarúgás:* - Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. - A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. - A felállási forma alkalmazása - Területnyitás támadásban. - Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. *Szivacskézilabda:* - Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. - Passzgyakorlatok. - Ismerkedés a kapusjátékkal. *Sportjáték-előkészítő (kis)játékok:* - Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskézilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel,		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; - Sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal.		
Foglalkozások alternatív környezetben	• A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása • A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása • A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás) • Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal • A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)	**A gyógytestnevelés-órán** a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A tanulók legyenek képesek kiválasztani a számukra adekvát testedzési formát. - Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások,	A tanuló - nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.	Görkorcsolyázás Sportöltözet Ütős játékok Lovaglás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; - Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek		
Úszás	• Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása • A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése • A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése • Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül • Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton • A már tanult úszásnem/ek technikájának csiszolása, levegővétel rávezető gyakorlatai *(amennyiben az 1–2. osztályban tanult úszni)* • Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása • A folyamatos úszások távolságának fokozatos növelése	**A gyógytestnevelés-órán** a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése történik. *Hátúszás* - Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). *Feladatok háton:* - Felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csípőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton. *Hátúszás lábtempó:* - Siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan;	A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat. - az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; - aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.	Felfekvés Csípőemelés Váltóverseny Levegővétel hátra fordulással Fejesugrás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Víz alatti úszások • Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése	háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. *Hátúszás kartempó:* - Hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel. *Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése:* - Hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. *Vízhez kötött játékok:* - Hajóvontatás, siklási és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játék		
Gyógytestnevelés	A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani: - A helyes légzéstechnika elsajátítása, tudatos alkalmazása - A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd		A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás	Légzőgyakorlatok Korrekciós gyakorlatok Gerincmobilizáló gyakorlatok Testtudat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	anélkül - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása - Egyszerűbb és összetettebb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása - A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása - Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés - A mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása - Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül - Egyszerűbb, a helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatsorok összeállítása tanári segítséggel, azok önálló végrehajtása		kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; - az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; - a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére; - aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is. - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.	

Tanév végi eredményei:

Gimnasztika és rendgyakorlatok, támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

- Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
- Önálló pulzusmérés.
- A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
- A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
- A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.
- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
- A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.
- A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
- Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.

Kúszások, mászások, járások, futások, szögdelések, ugrások, dobások, ütések

- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
- A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
- A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.
- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
- A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
- A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
- A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Labdás gyakorlatok

- A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel.
- A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
- A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása.

- A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.
- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
- Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
- Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.
- Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
- A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
- A sportszerű viselkedés értékké válása.

Testnevelési és népi játékok

- Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
- A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.
- Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
- A tempóváltozások érzékelése és követése.
- A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Küzdő feladatok és –játékok

- Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
- Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
- A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
- A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
- A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
- Az saját agresszió kezelése.
- Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Foglalkozások alternatív környezetben

- Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
- A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
- A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.

- A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

Úszás

- *Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban*
- Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan.
- Az uszodai rendszabályok természetessé válása
- A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	• A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete • 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban • Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása • Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban • Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal • A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan • A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása • Légzőgyakorlatok végrehajtása • A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő	**A gyógytestnevelés-órán** a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. *Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):* - Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. - A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. *Gimnasztika:* - Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. - Játékos gyakorlatsorok zenére. - Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva.	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.	Menet- és futásgyakorlatok Oszlop-, sor-, kör-szétszórt alakzat Botgyakorlat Babzsákgyakorlat Labdagyakorlat Karikagyakorlat Ugrókötél-gyakorlat Utasítás Szóban közlés Bemutatás Bemutattatás Statikus gyakorlatelemek elnevezései

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	végrehajtása • A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése • Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére	- Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. - Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. - Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. - Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. - Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. - Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. *Játék:* - A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. - Játékok testtartásjavító feladatokkal.		
Kúszások és mászások	• A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása • Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai	**A gyógytestnevelés-órán** a kúszások és mászások mozgásanyagából a tanulók képességeihez mérten összetett gyakorlatsorokat alakíthatunk ki akadálypályák segítségével, vagy	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek	Függőleges Vízszintes Akadálypálya Páros feladatok Csapatfeladatok

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával • Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken • A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése • Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal • Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások • Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken • Akadálypályák leküzdése • Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok • Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken	különböző szerekkel, illetve társsal vagy társakkal együtt alkalmazva, a törzsizomzat megerősítéséhez.	között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. - mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.	Mászás fel-le Függés
Járások, futások	• Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban • Járások egyensúlyvesztő	**A gyógytestnevelés-órán** a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az	A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató	Futó ritmus Futó tempó Tempótartás Vezényszó Célvonal

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal) • Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben • A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása • Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva • Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal • Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva • Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett • Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással • 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre • Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában	elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében. *Járás- és futás mozgásformái:* - Egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erőkifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; - Vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. *Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:* - Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötél által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére. - Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. - Haladás kiépített, komplex	mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.	Futósáv Másodperc Sprint – vágta futás Oldalazó futás Keresztlépés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal • Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben • Folyamatos futások 6-8 percen keresztül	akadálypályán. - Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. - Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal.		
Szögdelések, ugrások	• A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása • Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel • Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötélhajtás közben • Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga) • Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel	**A gyógytestnevelés-órán** az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. *Ugrások és szökdelések ugrásformái:* - Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk .	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	Lendületszerzés Ismétlésszám Ugrókötélhajtás Ütem Elugró sáv Centiméter Talajra érkezés Elugró láb Lendítő láb Átlépő technika Optimális sebesség Kísérletszám

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba • Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra • Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve			
Dobások, ütések	• A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása • Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak • Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel • Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra • A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben	**A gyógytestnevelés-órán** a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása. Ajánlott a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása. *Dobások mozgásformái:* - Egy- és kétkezes hajító-, lökő- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. - Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban.	- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása haránterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra • Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és haránterpeszből célra • Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése • Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása • Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása • Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva	- A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. - A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában.		
Támasz-, függés- és egyemsúly-gyakorlatok	• A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése • A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása • Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében • A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása • Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével	**A gyógytestnevelés-órán** a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával, a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban. *Lendítések, körzések*: - Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások	A tanuló - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; - a támasz- és	Tarkóállás Kézállás Zsugorfejállás Kézenátfordulás oldalra Hajlékonyság Haránspárga Oldalspárga Híd Bakugrás Függőleges repülés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Zsugorfejállás elsajátítása • Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan • Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása • Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása • Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal • Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszeren • Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül • Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével	közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is). *Hajlítások és nyújtások:* - Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is). *Fordítások és fordulatok:* - Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is). *Tolások, húzások:* - Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erőkifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel.	függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.	Kéztámasz Segítségadás Akarat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon • Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal • Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen) elsajátítása fokozódó gyorsasággal • Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során • Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása • A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között • Az ízületi mozgékonyság képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása	*Emelések és hordások:* - Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. *Függés- és lengésgyakorlatok:* - Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”. *Egyensúlygyakorlatok:* - Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. - Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. - Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. - Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. - Egyéb egyensúlygyakorlatok. *Gurulások, átfordulások:* - Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből,		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. - Társsal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át. *Támaszok:* - Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás") és lábbal különböző támaszhelyzetekben. - Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. - Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel.		
Labdás gyakorlatok	• A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása • A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikusan változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével • A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási	**A gyógytestnevelés-órán** a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulását elősegíti az izomzat, a motoros képesség fejlesztése. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása történik meg, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat. *Dobások (gurítások) és elkapások:* - Egy- és kétkezes gurítások és	A tanuló - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; - célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő	Belső, külső, teljes csüd Dekázás Alkalmazkodás Figyelemmeg-osztás Társak megjátszása Alacsony és magas labdavezetés Kosárérintés Alkarérintés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba • Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba • A labdaérzéket fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása • A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával) • Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusan változó mozgást végző célfelületre • Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival,	dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. - Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra haladó mozgás közben. - Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. - Labdaátadások játékhelyzetekben. - Kapura dobások talajról. - Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. *Rúgások, labdaátvételek lábbal:* - Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. - Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. - Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. - „Dekázás” mindkét láb használatával. - Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból.	kisjátékokban; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet	Szemkontaktus Érintőfelület

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	különböző méretű gumilabdával, röplabdával)	Játékos passzgyakorlatok. - Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva. *Labdavezetések kézzel:* - A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetéses feladatok. *Ütések testrésszel és eszközzel:* - Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. - Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen.		
Testnevelési és népijátékok	• A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása • Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér	**A gyógytestnevelés-órán** a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és	A tanuló - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - játéktevékenysége közben a	Támadó és védő szerep Pontszerző játék Célzó játék Kisjátékok Célfelület

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	határainak érzékelése • A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltoztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása • A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása • A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által • Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában • A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése	mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását. *Torna:* - Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról és/vagy minitrambulinról, egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. - Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. - 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás);	tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. - a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; - játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; - célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; - labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	Szélességi mozgás Elszakadás a védőtől Passzsáv Együttműködés Csapatszellem Érintő távolság

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által • Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása • A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok • A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával • Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban • Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal • Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása,	*Tánc:* - Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére. - A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. - Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfüzérek, gyermektáncok. - Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. *Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:* - Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók.		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai) • A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal • Néptánc – szabadon választható • Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése • A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása • A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során • A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban			
Küzdőfeldatok és -játékok	• A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása • A bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni	**A gyógytestnevelés-órán** a tanuló megismeri azokat egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavallt küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és	A tanuló - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; - a szabályjátékok közben törekszik az egészséges	Ellenfél tisztelete Felelősség Tompítás Esések Gördülések

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása • Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása • A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával • A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a	mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását. *A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:* - Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. - Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. - Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása. *Küzdőjátékok:* - Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések.	versenyszellem megőrzésére. - ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; - vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	Grundbirkózás Mögé kerülés Kitolás Asszertivitás Önvédelem Menekülés Önuralom Kitartás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül • Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben • A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása • Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával • Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával			
Foglalkozások alternatív környezetben	• A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása • A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak	**A gyógytestnevelés-órán** a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A	A tanuló - nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan	Görkorcsolyázás Sportöltözet Ütős játékok Lovaglás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	tudatosítása • A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás) • Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal • A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)	megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A tanulók legyenek képesek kiválasztani a számukra adekvát testedzési formát. - Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal. - Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek.	felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.	
Úszás	• Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása • A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése • A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése	**A gyógytestnevelés-órán** a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése történik. Gyorsúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok	A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat. - az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; - aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.	Felfekvés Csípőemelés Váltóverseny Levegővétel hátra fordulással Fejesugrás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül • Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton • A már tanult úszásnem/ek technikájának csiszolása, levegővétel rávezető gyakorlatai *(amennyiben az 1–2. osztályban tanult úszni)* • Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása • A folyamatos úszások távolságának fokozatos növelése • Víz alatti úszások • Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése	(karmunka, lábmunka. légvétel, ritmus) *Gyorsúszás lábtempó:* siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. *Gyorsúszás kartempó:* gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. *Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése:* gyorsúszás technikai feladatok; gyorsúszás kar- és lábtempó gyakorlása. *Gyorsúszás levegővétele:* a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. *Úszások a mélyvízben:* gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral-lábbal, hátrafordulásos levegővétellel; úszás szabadon. *Ugrások, taposások:* beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás és előkészítő gyakorlatai. A téri tájékozódás, tér- és mélységérzékelés fejlesztése úszó és merülő gyakorlatokkal. Adott úszásnem technikai gyakorlatai koordinációs céllal. Játékos páros és társas vízi feladatok		

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		erőfejlesztő céllal. *Vízhez kötött játékok:* Hajóvontatás, siklási és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel.		
Gyógytestnevelés	A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani: - A helyes légzéstechnika elsajátítása, tudatos alkalmazása - A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása - Egyszerűbb és összetettebb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása - A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését		A tanuló - megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; - a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; - az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; - a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; - játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;	Légzőgyakorlatok Korrekciós gyakorlatok Gerincmobilizáló gyakorlatok Testtudat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása - Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés - A mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása - Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül - Egyszerűbb, a helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatsorok összeállítása tanári segítséggel, azok önálló végrehajtása		- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére; - aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is. - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.	

Tanév végi eredményei:

Gimnasztika és rendgyakorlatok, támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

- Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
- Önálló pulzusmérés.
- A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
- A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
- A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.
- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
- A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.

- A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
- Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.

Kúszások, mászások, járások, futások, szögdelések, ugrások, dobások, ütések

- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
- A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
- A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.
- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
- A 3 lépéses dobóritmus ismerete.

Labdás gyakorlatok

- A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel.
- A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
- A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása.
- A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.
- A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
- A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Testnevelési és népi játékok

- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
- Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
- Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.
- Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
- A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
- A sportszerű viselkedés értékké válása.
- Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.

- A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.
- Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
- A tempóváltozások érzékelése és követése.
- A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Küzdő feladatok és -játékok

- Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
- Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
- A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
- A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
- A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
- Az saját agresszió kezelése.
- Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Úszás

- Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan.
- Fejesugrással vízbe ugrás.
- Az uszodai rendszabályok természetessé válása.
- A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.

Foglalkozások alternatív környezetben

- Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
- A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
- A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.
- A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

TECHNOLÓGIA

A Technológia tanulási területen szerzett tanulási tapasztalatok közvetítésével a tanuló megismeri, hogy a korszakos jelentőségű technológiai találmányok miként változtatták meg a társadalom működését és a társadalmat alkotó egyének és csoportok mindennapi életét. Tanulmányai eredményeként a tanuló a technológiák ismeretére és magabiztos alkalmazására tesz szert a különböző társas környezetekben, otthon, a munkahelyen és a szabadidős közösségekben az elsajátított tudás és tudásalkalmazás lehetővé teszi, hogy tájékozott fogyasztóvá és a termelésben kezdeményezően részt vevő vállalkozóvá váljon, valamint mérlegelni tudja a termékeknek és szolgáltatásoknak az életminőségre gyakorolt hatásait. Fontos cél, hogy a digitális technológiákat megfelelő színvonalon tudja alkalmazni munkájában, a mindennapi életben, továbbá ismerje ezeknek a globális kommunikációban betöltött szerepét, előnyeit, hátrányait és veszélyeit. A tanuló olyan ismeretekre és készségekre tesz szert, amelyek a tárgyak alkotásához, működő szerkezetek létrehozásához vezető egyszerű és összetett munkafolyamatok végrehajtására teszik alkalmassá.
A tanuló tapasztalatot szerez a munka világában szerepet játszó főbb készségekről, kompetenciákról, ezek fejlesztésének lehetőségeiről és módjáról.
A Technológia tanulási terület olyan tantárgyakat kapcsol egymáshoz, amelyek eltérő tartalommal és célrendszerrel rendelkeznek, de szemléletükben közös vonásokat jelenítenek meg: a digitális kultúra, valamint a technika és tervezés.
A digitális kultúra tantárgy olyan kompetenciák megszerzését teszi lehetővé, amelyek a mindennapi életben nélkülözhetetlenek, és elősegítik az információs társadalom változásaihoz történő folyamatos alkalmazkodást. A tantárgy olyan naprakész ismeretek átadását és olyan készségek kialakítását teszi lehetővé, amelyek biztos alapot kínálnak a tanuló számára az információs társadalomba való sikeres beilleszkedésre. A tantárgy keretében végzett tevékenység biztosítja a digitális kompetenciák megszerzését, alkalmazását, egyúttal megteremti az elsajátított tudás aktív, önálló bővítésének a lehetőségét olyan ismeretekkel, melyek elérése a digitális kommunikációs csatornákon és eszközök igénybevételének segítségével valósulhat meg.
A technológia és tervezés tantárgy a klasszikus és a korszerű, megújult technikai ismereteire alapozva a tanuló gyakorlati tevékenységét helyezi előtérbe. A tantárgyi tevékenység során teret kap a kétkezi munka és a korszerű technológiára támaszkodó digitális anyagmegmunkálás. A hagyományokat és értékeket megőrző tartalom kiegészül a 21. században elvárt tudástartalmakkal. A tanulók olyan feladatokat kapnak, melyek tevékenységelemeinek végzése megvilágítja számukra, mit jelent a környezet szervezett átalakítása, miként járulnak hozzá a tudományos eredmények a technikai újításokhoz, milyen speciális tudást igényel a korszerű eszközök használata, milyen körülmények között lehetséges és milyen eredményekre vezet az emberi és gépi munkával végzett tevékenység. Az ember környezet átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, az ehhez kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdések feltárása, az etikus magatartás kialakítása a tudás elsajátításának elválaszthatatlan részét képezi.

.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

1-4. évfolyam

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával.

Óraszámok

Óraszám	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	2	2	1	1
Éves óraszám	72	72	36	36

Témakör és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Témakör	Évfolyam-óraszám			
	1.	2.	3.	4.
Anyagok a környezetünkben	10	10	4	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	30	30	15	15
Otthon – család – életmód	20	20	8	8
Jeles napok, ünnepek	5	5	5	5
Közlekedés	7	7	4	4
Összes óraszám	72	108	36	36

Célok:

- Olyan rendszerszemléletű gondolkodásmód célzatos és következetes kialakítása, amely fokozatosan feltárja a természetben és társadalomban élő ember és az általa létrehozott technikai környezet bonyolult összefonódását és kapcsolatrendszerét.
- A kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. bemutassa a környezeti károsodások és azok megelőzésének módjait, a fenntartható fejlődés összefüggéseit és követelményeit, a problémák rendszerét és lényegét átlátó környezetgazdálkodást.

Feladatok:

- Elősegítse a hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását, a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kézügyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tiszteletét, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését. A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

- A természetes és mesterséges környezet anyagainak megismerése, anyagvizsgálati tapasztalatok szerzés érzékszervi tapasztalással. Összefüggések felismerése az anyagok és a belőlük készült tárgyak között (alapanyag, termék, félkész termék). Az anyagfeldolgozás alaplépéseinek alkalmazása. Tájékozódás az anyagokhoz kötődő mesterségekről és szakmákról.
- A ház körüli hagyományos és kézműves technológiák ismerete.

Fejlesztendő készségek, képességek, kompetenciák:

- A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában
- A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdődik.
- Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat.
- A mindennapokban elvégzendő munkák során az anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához szükséges szokások és elemi munkafogások ismeretei a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását szolgálják.
- A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik.
- A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez.
- A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt.
- Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén.
- A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez.
- A „kezdeményezőképesség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

Oktatási szakaszok jellemzői

1-2. évfolyam

Az ember környezetet is átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanulók számára. Az óvodai élet során naponta végeztek munka jellegű tevékenységeket, egyrészt az önellátás, önkiszolgálás, másrészt a tárgyalkotás, a kézműves és óvodakerti tevékenységek terén. Minden óvodai munkatevékenység célja, hogy a gyerekek mintát követve bekapcsolódjanak, és örömmel vegyenek részt benne, megéljék a sikert, büszkék legyenek munkájukra, épüljön, erősödjön motivációs bázisuk.
Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.
Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok megismerését, a megmunkálhatóság megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

3-4. évfolyam

Az ember környezetéről, környezetátalakító tevékenységéről és felelősségének megismeréséről az első két évfolyamon tanári segítséggel szerzett információk birtokában a harmadik és negyedik évfolyamos tanulók már önálló ismeretszerzésre képesek. A munka jellegű tevékenységek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően évről évre bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.
Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el a munkadarabokat. Egyéni és csoportos munkában is jól szervezetten dolgoznak. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömét, büszkék munkáikra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képesek a javító szándékú korrigálásra.
A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi. A tanulók rendszerszemléletének kialakulását elősegíti az évszakok körforgásának, a napirendnek, a néphagyományoknak, az ünnepeknek és a jeles napoknak a megismerése.
Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kézügyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

I. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Anyagok a környezetünkben	• Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése • Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során • Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése • Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során • Építő jellegű párbeszéd alkalmazása • Kézügyesség fejlesztése • Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag • Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk • Anyagvizsgálatok érzékszervi úton	• Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése • Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben • Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés • Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció • Kavicsfestés • Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal	A tanuló - az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	Természetes anyagok Mesterséges anyagok Termések Magvak Fa Papír Fém Textil Fonal Műanyag Szín Árnyalat Átlátszóság Szag Keménység Rugalmasság Felületi simaság
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	• Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése • A kreativitás erősítése • Együttműködés és véleményformálás támogatása • Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása • Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése • Tapasztalás támogatása	• Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel • Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás • Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból • Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése • Mézeskalács-készítés	A tanuló - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; - alkotótevékenysége során	Természetes anyag Mesterséges anyag Anyagvizsgálat Anyagi tulajdonság Képlékenység Becslés Mérés Sablon

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	munkatevékenységek útján • Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése • Önálló ismeretszerzés támogatása • Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat • A takarékosság iránti igény fejlesztése • Környezettudatos magatartás támogatása • Képlékeny anyagok tulajdonságai • Tárgykészítés képlékeny anyagból • A papír tulajdonságainak csoportosítása • Papírmunkák: - hajtogatás, gyűrés, sodrás - tépés, nyírás - díszítés - bábkészítés • A fa tulajdonságai, felhasználása • Famunkák: - darabolás - csiszolás - hegyezés • A fonalak csoportosítása, felhasználása • Fonalmunkák: - hurkolás - fonás - csomózás	• Hagyományos mesterségek megismerése • Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk • Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése • Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással • Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése • Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása • Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése • Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése • A fa darabolása, csiszolása, hegyezése • A hurkapálca törőspróbája • Marokkó készítése • Kép készítése hurkapálcából • Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet.	előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; - saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; - értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; - otthoni és iskolai környezetének,	Szálas anyag Hurkolás Fonás Csomózás Anyagtakarékos-ság Újrahasznosítás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		Hogyan készül? Mire használják? • Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármas fonás • Síkbábok készítése papír, fa, fonál és textilanyagok felhasználásával	tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	
Otthon – család – életmód	• Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során • A környezetátalakítás következményeinek értelmezése • A környezet- és egészségtudatosság	• Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás • Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása • Napirend készítése	A tanuló - ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi	Lakás Otthon Család Életmód Családi ház Lakberendezés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	megalapozása • Ok-okozati összefüggések értelmezése • Szokásrend kialakítása • A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása • Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat • A takarékosság iránti igény fejlesztése • Környezettudatos magatartás támogatása • Együttműködési képesség kialakítása és erősítése • Az önismeret fejlesztése • Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz • Egészséges életmód • Egészséges táplálkozás • Étkezési szokások, terítés • Személyi higiénia, tisztálkodás • Öltözködési szabályok • Háztartási balesetek • Munkamegosztás • Napirend, házirend • Takarékoskodás • Környezetvédelem	• Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód • Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok • Egyszerű ételkészítés • Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése • Tisztálkodási szokások: személyi higiéniához, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése • Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató • Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés	– terítés, rendrakás, öltözködés stb. - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.	Egészséges életmód Táplálkozás Higiénia Testápolás Öltözködés Veszélyforrás Baleset Háztartási baleset Háztartás Házimunka Munkamegosztás Időbeosztás Napirend Szabadidő Takarékosság Környezet Környezet-védelem Hulladék Szelektív hulladékgyűjtés
Jeles napok, ünnepek	• Magyarságtudat erősítése • Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása	• Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló • Csomagolástechnikák: különböző	A tanuló - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít,	Jeles nap Jelkép Ünnep Népszokás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása • Tervek a családban • Esztétikai érzék fejlesztése • Közösen átélt élmények és érzések támogatása • Mikulás • Karácsony • Farsang • Március 15. • Húsvét • Anyák napja	alakú ajándéktárgyak csomagolása • Hímes tojás készítése • Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése	alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	Viselkedéskultúra Öltözködés-kultúra Munkaszervezés Dekoráció Esztétika
Közlekedés	• Saját felelősség felismerése a közlekedésben • Szabálykövető magatartás kialakítása • Balesetmentes közlekedés támogatása • Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése • Etikus magatartás értelmezése és kialakítása • A gyalogos közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése • A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése • A közlekedési szabályok gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben	• Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék • Jelzések, táblák megfigyelése • Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése • Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése • Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása	A tanuló - ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.	Gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai Tömegközleke-dési eszközök Kulturált közlekedés Biztonságos járműhasználat

Tanév végi eredményei:

- A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.
- Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
- A család szerepének megértése.
- Példák célszerű öltözködés terén.
- A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
- Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás.
- Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete.
- Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.
- Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, szálas anyagok, textilek magabiztos alakítása.
- Építés mintakövetéssel és önállóan.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
- A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
- Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
- Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
- A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása.
- Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

2. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Anyagok a környezetünkben	• Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése • Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során • Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése • Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során • Építő jellegű párbeszéd alkalmazása • Kézügyesség fejlesztése • Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag • Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk • Anyagvizsgálatok érzékszervi úton	• Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése • Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben • Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés • Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció • Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése • Magkép készítése • Kavicsfestés • Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal	A tanuló - az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	Természetes anyagok Mesterséges anyagok Termések Magvak Fa Papír Fém Textil Fonal Műanyag Szín Árnyalat Átlátszóság Szag Keménység Rugalmasság Felületi simaság
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	• Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése • A kreativitás erősítése • Együttműködés és véleményformálás támogatása • Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása • Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése • Tapasztalás támogatása	• Mézeskalács-készítés • Hagyományos mesterségek megismerése • Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk • Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással • Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése	A tanuló - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; - alkotótevékenysége során	Természetes anyag Mesterséges anyag Anyagvizsgálat Anyagi tulajdonság Képlékenység Becslés Mérés Sablon

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	munkatevékenységek útján • Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése • Önálló ismeretszerzés támogatása • Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat • A takarékosság iránti igény fejlesztése • Környezettudatos magatartás támogatása • Papírmunkák: - hajtogatás, - tépés, nyírás - díszítés - bábkészítés • A fonalak csoportosítása, felhasználása • Fonalmunkák: - hurkolás - fonás - csomózás	• Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása • Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése • Papírszövés • A fa darabolása, csiszolása, hegyezése • A hurkapálca törőspróbája • Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése • Kunyhó készítése fonással • Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése • Mesterségek, műhelyek megismerése • Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják? • Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármas fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés • Fémhuzal alakítása hajlítással. • Egyéb kézműves technikák (nemezelés, gyöngyfűzés). • Tárgyak készítése természetes anyagokból	előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; - saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; - értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; - otthoni és iskolai környezetének,	Szálas anyag Hurkolás Fonás Csomózás Anyagtakarékos-ság Újrahasznosítás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	
Otthon – család – életmód	• Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során • A környezetátalakítás következményeinek értelmezése • A környezet- és egészségtudatosság megalapozása	• Beszámolók lakóhelyünkről • Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták • A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük • Építőelemekkel házak építése	A tanuló - ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás,	Lakás Otthon Család Életmód Családi ház Lakberendezés Egészséges

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Ok-okozati összefüggések értelmezése • Szokásrend kialakítása • A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása • Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat • A takarékosság iránti igény fejlesztése • Környezettudatos magatartás támogatása • Együttműködési képesség kialakítása és erősítése • Az önismeret fejlesztése • Lakásfajták csoportosítása • Lakástervek készítése • Lakásépítés építőelemekkel • Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz • Lakberendezés • Egészséges életmód • Egészséges táplálkozás • Étkezési szokások, terítés • Háztartási balesetek • Munkamegosztás • Napirend, házirend • Takarékoskodás • Környezetvédelem	• Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése • Különleges építmények tervezése • A szoba berendezése: bútorok készítése • Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód • Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok • Egyszerű ételkészítés • Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. Rajzos programajánlat készítése. • Tisztálkodási szokások: személyi higiéniához, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése • Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószerek és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata • Növények a lakásban: növényápolás • Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására. • Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása és védelme. A növények életfeltételeinek biztosítása.	öltözködés, növények, állatok gondozása stb. - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; - ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.	életmód Táplálkozás Higiénia Testápolás Öltözködés Veszélyforrás Baleset Háztartási baleset Háztartás Házimunka Munkamegosztás Időbeosztás Napirend Szabadidő Takarékosság Környezet Környezet-védelem Hulladék Szelektív hulladékgyűjtés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
		• Hobbiállatok gondozása, felelős állattartás.		
Jeles napok, ünnepek	• Magyarságtudat erősítése • Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása • Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása • Tervek a családban • Esztétikai érzék fejlesztése • Közösen átélt élmények és érzések támogatása • Mikulás • Karácsony • Farsang • Március 15. • Húsvét • Anyák napja	• Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló • Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása • Hímes tojás készítése • Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése	A tanuló - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	Jeles nap Jelkép Ünnep Népszokás Viselkedéskultúra Öltözködés-kultúra Munkaszervezés Dekoráció Esztétika
Közlekedés	• Saját felelősség felismerése a közlekedésben • Szabálykövető magatartás kialakítása • Balesetmentes közlekedés támogatása • Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése • Etikus magatartás értelmezése és kialakítása • A kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése • A kulturált és biztonságos	• Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék • Jelzések, táblák megfigyelése • Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése • Kerékpárosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák	A tanuló - ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési,	Gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai Tömegközleke-dési eszközök Kulturált közlekedés Biztonságos járműhasználat

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	járműhasználat megismerése • A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben	megismerése • Tömegközlekedési eszközök megismerése • Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása • Az időjárás és a napszakok befolyása a gyalogosok és a járművek közlekedésére. • Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.	problémamegoldási képességgel.	

Tanév végi eredményei:

- A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.
- Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
- A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.
- A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.
- Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.
- Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.
- Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás.
- Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.
- Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek magabiztos alakítása.
- Építés mintakövetéssel és önállóan.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
- A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
- Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
- Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
- A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
- Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Anyagok a környezetünkben	• Véleményalkotás erősítése; • A társakkal való közös tevékenység támogatása; • Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során; • Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során; • Építő jellegű párbeszéd alkalmazása; • Kézügyesség fejlesztése; • Anyagvizsgálat; • Az anyagok tulajdonságai; • Az anyagok felhasználási lehetőségei.	• Természetes és mesterséges környezet megfigyelése; • Különböző termések, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása; • Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk; • Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék; • A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei; • A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése; • Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.	A tanuló - az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	Anyag Alapanyag, termék Fizikai tulajdonság Technológiai tulajdonság Anyagvizsgálat
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	• Önálló tervezés és kivitelezés támogatása • A kreativitás erősítése • Munkafolyamatok algoritmizálása • Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése • Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése	• Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából • Mit miből készítünk, és miért? • Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból • A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása • Állatkert és virágos kert készítése	A tanuló - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt	Anyagvizsgálat Termelés Makett Modell Alaprajz Méret Mérés Előöltés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése • A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése • Reális értékelési készség fejlesztése • Fejlesztő hatású véleményformálás • Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése • Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése • A takarékosság iránti igény fejlesztése • Környezettudatos magatartás támogatása • Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján • Tárgykészítés képlékeny anyagból • A papír tulajdonságai, felhasználhatósága • Papírmunkák: - egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat - ollóval egyenesen és körív mentén nyír • A fa tulajdonságai, felhasználása • Famunkák: - darabolás - csiszolás - hegyezés • A textilek csoportosítása, felhasználása • Fonalmunkák:	hajtogatással • Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból • Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése • A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából • Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel • A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint • Textilgyűjtemény készítése • Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések • Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással • A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével	végre a tevékenysége során; - alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; - saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; - értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási	Díszítőöltés Veszélyforrás Baleset Segítségnyújtás Újrahasznosítás Szelektív hulladékgyűjtés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	- szövés szövőkereten vagy madzagszövőn - cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével - gombvarrás - előöltés - díszítőöltés		képességgel; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	
Otthon – család – életmód	• A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása • Az önállóság fokozása	• Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben • Lakópark készítése kisebb	A tanuló - ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek	Ház Lakás Otthon

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése • A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása • A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása • Az alkotás örömének átélése egyéni és csapatmunkában • A munkamegosztás előnyeinek kihasználása • Reális értékelés kialakítása • A tolerancia és az empátia fejlesztése • Közösen alkotott szabályok betartása • Jó szándékú véleményformálás támogatása • Különböző kultúrák és a másság elfogadása • Szokásrend kialakítása • Házak, lakások, otthonok • Modellkészítés • Otthon a lakásban • Otthonunk tárgyai • Növényápolás • Egészséges tápanyagok • Változatos étkezés • Terítés, tálalás • Ételkészítés • Egészséges életmód, napirend • Öltözködés • Takarékoskodás	dobozokból • Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével • Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése • A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban • A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése • Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása • Egyszerű ételek, italok készítése • Ünnepi asztal terítése • A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása • Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése • A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata	keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; - ismeri az	Modell Tápanyagok Életmód Veszélyforrás Lakberendezés Baleset Munkamegosztás Időbeosztás Környezet-védelem Szemét Hulladék

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Munkamegosztás a családban • Háztartási balesetek • Környezetvédelem		egészségmegőrzés tevékenységeit.	
Jeles napok, ünnepek	• Az ünnepi szokások megőrzése • Kulturált ünneplés • Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése • Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése • Mikulás • Karácsony • Farsang • Március 15. • Húsvét • Anyák napja	• Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból • A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése	A tanuló - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	Népszokás Hagyomány Nemzeti érték Viselkedéskultúra Öltözködés-kultúra
Közlekedés	• A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása • A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése • Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk • A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása • A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése	• A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból • Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan	A tanuló - ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű	Úttest Kerékpárút Gyalogos-forgalom Tömegközlekedés Helyi és helyközi közlekedés Biztonsági és udvariassági szabályok Térképismeret

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése • A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül • Az úttest részei; útburkolati jelek • Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken • Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák		problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.	Útvonalterv

Tanév végi eredményei:

- Kulturált ünneplés.
- Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése.
- A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása.
- Az ünnepre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése.
- Ismerkedés a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival, folyamatos kommunikáció, egyeztetés.
- Alkalmassá tétel a feladatok megosztására, részfeladatok egyre önállóbb végrehajtására.
- A kockázati tényezők felismerése, mérlegelése.
- Munkavégzés egyénileg és csapatban.
- A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
Anyagok a környezetünkben	• Véleményalkotás erősítése; • A társakkal való közös tevékenység támogatása; • Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során; • Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során; • Építő jellegű párbeszéd alkalmazása; • Kézügyesség fejlesztése; • Anyagvizsgálat; • Az anyagok tulajdonságai; • Az anyagok felhasználási lehetőségei.	• Természetes és mesterséges környezet megfigyelése; • Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék; • A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei; • A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése; • Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.	A tanuló - az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	Anyag Alapanyag, termék Fizikai tulajdonság Technológiai tulajdonság Anyagvizsgálat
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	• Önálló tervezés és kivitelezés támogatása • A kreativitás erősítése • Munkafolyamatok algoritmizálása • Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése • Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése • Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése • A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése • Reális értékelési készség fejlesztése	• Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából • Mit miből készítünk, és miért? • Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból • A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása • Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással • Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból	A tanuló - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; - alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;	Anyagvizsgálat Termelés Makett Modell Alaprajz Méret Mérés Előöltés Díszítőöltés Veszélyforrás Baleset Segítségnyújtás Újrahasznosítás Szelektív

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Fejlesztő hatású véleményformálás • Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése • Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése • A takarékosság iránti igény fejlesztése • Környezettudatos magatartás támogatása • Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján • Tárgykészítés képlékeny anyagból • A papír tulajdonságai, felhasználhatósága • Papírmunkák: - vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol • A fa tulajdonságai, felhasználása • Famunkák: - darabolás - csiszolás - hegyezés • A textilek csoportosítása, felhasználása • Fonalmunkák: - szövés szövőkereten vagy madzagszövőn - cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével - gombvarrás - előöltés - díszítőöltés	• Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése • Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással • Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból • Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással • A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából • Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel • Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések • Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó • Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással • A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével	- saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; - értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri	hulladékgyűjtés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	
Otthon – család – életmód	• A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása • Az önállóság fokozása • A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése • A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása • A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása	• Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben • Lakópark készítése kisebb dobozokból • Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével • Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése • A lakás tisztántartásához napi- és	A tanuló - ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;	Ház Lakás Otthon Modell Tápanyagok Életmód Veszélyforrás Lakberendezés Baleset

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Az alkotás örömének átélése egyéni és csapatmunkában • A munkamegosztás előnyeinek kihasználása • Reális értékelés kialakítása • A tolerancia és az empátia fejlesztése • Közösen alkotott szabályok betartása • Jó szándékú véleményformálás támogatása • Különböző kultúrák és a másság elfogadása • Szokásrend kialakítása • Házak, lakások, otthonok • Modellkészítés • Otthon a lakásban • Otthonunk tárgyai • Növényápolás • Egészséges tápanyagok • Változatos étkezés • Terítés, tálalás • Ételkészítés • Egészséges életmód, napirend • Öltözködés • Takarékoskodás • Munkamegosztás a családban • Háztartási balesetek • Környezetvédelem	hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban • A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése • Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása • Egyszerű ételek, italok készítése • Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése • A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása • Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése • A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata	- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; - ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.	Munkamegosztás Időbeosztás Környezet-védelem Szemét Hulladék
Jeles napok, ünnepek	• Az ünnepi szokások megőrzése	• Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és	A tanuló - adott szempontok alapján	Népszokás Hagyomány

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Kulturált ünneplés • Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése • Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése • Mikulás • Karácsony • Farsang • Március 15. • Húsvét • Anyák napja	családi ünnepekre különböző anyagokból • Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése • A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése	egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	Nemzeti érték Viselkedéskultúra Öltözködés-kultúra
Közlekedés	• A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása • A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése • Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk • A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása • A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése • Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése • A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül	• A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból • A kerékpár részei, működése, közlekedésbiztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök. • Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal	A tanuló - ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.	Úttest Kerékpárút Gyalogos-forgalom Tömegközlekedés Helyi és helyközi közlekedés Biztonsági és udvariassági szabályok Térképismeret Útvonalterv

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Az úttest részei; útburkolati jelek • Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken • Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák			

Tanév végi eredményei:

- Kulturált ünneplés.
- Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése.
- A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása.
- Az ünnepre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése.
- Ismerkedés a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival, folyamatos kommunikáció, egyeztetés.
- Alkalmassá tétel a feladatok megosztására, részfeladatok egyre önállóbb végrehajtására.
- A kockázati tényezők felismerése, mérlegelése.
- Munkavégzés egyénileg és csapatban.
- A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

DIGITÁLIS KULTÚRA
3-4. évfolyam

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

Óraszámok

Óraszám	Évfolyam	
	3.	4.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

Témakör és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Témakör	Évfolyam-óraszám	
	3.	4.
A digitális világ körülöttünk	4	4
A digitális eszközök használata	7	7
Alkotás digitális eszközökkel	9	9
Információszerzés az e-Világban	4	4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	4	4
A robotika és a kódolás alapjai	8	8
Összes óraszám	36	36

Célok:

- A digitális kompetenciák beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe.
- Váljon képessé a digitális környezetben megszerezhető tudáselemek keresésére.
- A problémamegoldás elősegítése digitális eszközökkel.
- Átfogó képet kapjanak a tanulók arról, hogy milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök.
- Tisztában legyenek a digitális eszközök alkalmazásának szükségességével.
- Az internet veszélyeinek megismertetése.

Feladatok:

- Az eszközhasználat fejlesztése.
- A tantárgy keretében megszerzett tudást képes legyen más tudásterületeken és a mindennapi életben is alkalmazni.
- Az infokommunikációs technológiák megismertetése.
- A digitális világ veszélyei elleni védekezés megismertetése.
- Az algoritmusok felismerése, és azok alkalmazása, létrehozása a mindennapi tevékenységben és a tanult tantárgyak esetében.

Fejlesztendő készségek, képességek

- A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve.
- A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.
- Olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei.
- A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.
- A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkezes gépelés megalapozása.
- A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.
- A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható.
- Az informatikai nevelés segíti az egészségvédelmi szokások helyes normáinak kialakulását, fejleszti a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességét.
- A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.
- Az informatikai kompetencia fejlesztése közben a tanuló megismeri önmagát és saját lehetőségeit, a multimédiás technikák megismerése új lehetőséget nyit számára az ismeretszerzési folyamatban.
- A szociális kompetenciával szoros összefüggésben kerül sor a felnőtt élethez szükséges közügyekben való tájékozódás gyakorlására.

Oktatási szakasz jellemzői:

3-4. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé. Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

3. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
A digitális világ körülöttünk	• A digitális környezet elemeinek megnevezése • Az online és az offline környezet összehasonlítása • A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése • Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata	• Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához • Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése • A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása • Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása • Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során • Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. - közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit; - önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást; - kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.	Internet Digitális Számítógép Mobileszközök Információ Program Okoseszközök Adatok Tárolás Keresés Applikáció Oktatóprogram
A digitális eszközök használata	• Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése • A digitális eszközök használatával összefüggő	• Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata • Digitális eszközök használata	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - kiválasztja az általa ismert	Digitális eszköz Számítógép Tablet Okostelefon

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	balesetvédelmi szabályok ismerete • Digitális eszközök használata • Digitális eszközök védelme • Problémamegoldás digitális eszközzel • A digitális eszköz használatának korlátai	egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához • Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével • Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen	informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek. - megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása; - a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan; - egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz; - közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.	Nyomtató Monitor Digitális fényképezőgép Digitális kamera Adattárolás Egér Billentyűzet Háttértár Projektor Laptop Mentés Ki- és bekapcsolás Újraindítás Beállítások Függőség Menü
Alkotás digitális eszközökkel	• Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása • Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása • Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete • Alkalmazói készségek	• Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel • Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében • Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül • Az adott alkalmazás beállításainak használata	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat; - társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat,	Rajzolóprogram Mentés Mentés másként Menü Rajzeszköz Alkalmazás Szerkesztés Visszavonás Módosítás Képfájl

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	alapozása és fejlesztése	• Az elkészült alkotások mentése • Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása • A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján	ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. - adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;	Digitális fotó
Információszerzés az e-Világban	• Alkalmazói készségek fejlesztése • Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete • Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása • Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban	• Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban • Információkeresés kulcsszavak segítségével	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről. - információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt. - állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;	Böngésző-program Keresés Hamis információ Nem megbízható weboldalak Kulcsszó Keresőkifejezés Álhír Infografika Adat Grafikon Címsor Weboldal Webhely Pontos kifejezés Találat
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	• A személyes adat fogalmának értelmezése • Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása	• Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban • Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról • Szituációs játék eljátszása az	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.	Internetes zaklatás Internetfüggőség Játékfüggőség Álhír Blokkolás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban	internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról	- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban; - ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben; - ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait; - közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.	Kizárás Jelentés Bizalmas információk Jelszó Személyes adat
Robotika és a kódolás alapjai	• Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése • Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása • Algoritmusok összehasonlítása, elemzése • Algoritmus lépésekre bontása • Algoritmus kiválasztása • Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével	• Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk • Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán • Algofejtörők megoldása modell segítségével	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek; - eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat; - alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat. - értelmezi a problémát, a megoldási	Robot Elemi lépések Sorrend Eseménysor Program Programozás Kód Kódolás Végrehajtás Módosítás Utasítás Elágazás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
			lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja; - felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést; - egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét; - feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;	

Tanév végi eredményei:

- Megnevezi a digitális környezet elemeit.
- Össze tudja hasonlítani az online és offline környezetet.
- Ismeri a digitális eszközöket, főbb funkciójukat és védelmüket.
- Az ismert digitális eszközöket üzembe tudja helyezni, kezelőszerveit megnevezi, rendeltetésüknek megfelelően használja.
- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.
- Képes dokumentumot létrehozni, módosítani, elmenteni.
- Ki tudja választani a számára releváns információt, felismeri a hamis információt.
- Tud információt keresni az interneten más tárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- Ismeri a böngészőprogram alapfunkcióit.
- Ismeri a személyes adat fogalmát, törekszik megőrzésére.
- Ismer példát az e-világ veszélyeire.
- Mindennapi életből vett algoritmust elemeire bont.

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
A digitális világ körülöttünk	• A digitális környezet elemeinek megnevezése • Az online és az offline környezet összehasonlítása • A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése • Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata	• Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához • Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése • A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása • Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása • Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során • Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. - közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit; - önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást; - kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából. - ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.	Internet Digitális Számítógép Mobileszközök Információ Program Okoseszközök Adatok Tárolás Keresés Applikáció Oktatóprogram
A digitális eszközök használata	• A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete	• Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével • Érvelés a tudatos digitáliseszköz-	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - kiválasztja az általa ismert informatikai	Digitális eszköz Számítógép Tablet

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Digitális eszközök használata • Digitális eszközök védelme • Problémamegoldás digitális eszközzel • A digitális eszköz használatának korlátai • Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen • Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei	használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen • Beállítások elvégzése digitális eszközökön • Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata • Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett	eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek. - megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása; - a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan; - egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz; - közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.	Okostelefon Nyomtató Monitor Digitális fényképezőgép Digitális kamera Adattárolás Egér Billentyűzet Háttértár Projektor Laptop Mentés Ki- és bekapcsolás Újraindítás Beállítások Függőség Menü
Alkotás digitális eszközökkel	• Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása • Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása • Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete	• Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel • Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében • Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül • Az adott alkalmazás	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat; - társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit,	Rajzolóprogram Mentés Mentés másként Menü Rajzeszköz Alkalmazás Szerkesztés

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	• Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése • Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása • Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése • Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása	beállításainak használata • Az elkészült alkotások mentése • Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása • A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján • Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése • Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitáliseszköz-használattal kapcsolatban	véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. - adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; - grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre; - adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; - egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít; - egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.	Visszavonás Módosítás Képfájl Digitális fotó
Információszerzés az e-Világban	• Alkalmazói készségek fejlesztése • Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete • Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban • Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban • Egyszerű infografika, diagram értelmezése,	• Információkeresés kulcsszavak segítségével • Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján • Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz • Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről. - információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt. - állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;	Böngésző-program Keresés Hamis információ Nem megbízható weboldalak Kulcsszó Keresőkifejezés Álhír Infografika

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
	állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban		- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására; - kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt; - képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.	Adat Grafikon Címsor Weboldal Webhely Url Pontos kifejezés Találat
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	• Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása • Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban • Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása • Az online függőség jellemzőinek ismerete • A személyes adatok védelme • A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei	• Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban • Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról • Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról • Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitáliseszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére • Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során	A tanuló - elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről. - ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben; - ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait; - közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.	Internetes zaklatás Internetfüggőség Játékfüggőség Álhír Blokkolás Kizárás Jelentés Bizalmas információk Jelszó Személyes adat
Robotika és a	• Az algoritmikus gondolkodás	• Adott utasításoknak megfelelő	A tanuló	Robot

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények	Fogalmak
kódolás alapjai	fejlesztése • Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével • Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal • Adott problémához algoritmus választása • A robotok szerepének bemutatása • Kódolás tevékenységgel • Kódolás grafikus felületen • Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása	mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán • Algofejtörők megoldása modell segítségével • A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése • Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján • Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal • A robot mozgásának elemzése • Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján • Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban • Önálló történetek kódolása robot segítségével	- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; - kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek; - eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat; - alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat. - értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja; - feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki; - a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival; - adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.	Elemi lépések Sorrend Eseménysor Program Programozás Kód Kódolás Végrehajtás Módosítás Utasítás Elágazás

Tanév végi eredményei:

- Elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez.

- Megérti a digitális világ alapvető összefüggéseit.
- Használja a digitális tananyagokat, gyermekeknek készült alkalmazásokat.
- Ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit és veszélyeit.
- Tisztában van az online függőség jellemzőivel.
- Rajzos dokumentumot adott szempont alapján értékel.
- Egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.
- Egy probléma megoldására többféle algoritmust próbál ki.
- Adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és végre hajt.

IDEGEN NYELV
NÉMET
4. ÉVFOLYAM

Óraszámok

Óraszám	Évfolyam
	4.
Heti óraszám	2
Éves óraszám	72

Témakör és a hozzátartozó óraszám évfolyamonként

Témakör	Évfolyam - óraszám
	4.
Témák és helyzetek a személyes és közvetlen környezet területéről (**Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt)**	21
Témák és helyzetek az osztályterem területéről (**Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums)**	11
Interdiszciplináris témák és helyzetek (**Fächerübergreifende Themen und Situationen)**	9
Hivatkozások a célnyelvre (**Bezüge zur Zielsprache)**	5
Linkek az interkulturális és regionális témákhoz **(Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen)**	6
Játikos tanulás (**Spielerisches Lernen)**	11
Szórakozás (**Unterhaltung)**	6
Tudásszerzés és –átadás (**Wissenserwerb, Wissensvermittlung)**	3
Összes óraszám	72

Célok és feladatok:

- A tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. Felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt.
- Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajtosságaiknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt.
- A célnyelven elhangzó információk megértéséhez támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmai révén tovább mélyülnek és bővülnek.
- Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását.
- A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

Oktatási szakasz jellemzői:

A korai nyelvfejlesztés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömének tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő, ezért a pedagógiai munkában fontos szerepet kap, hogy a tanulóban kialakuljon és erősödjön az a pozitív érzet, hogy képes idegen nyelven az alapvető kommunikációs igényeit kielégíteni.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegennyelv-tanulás során szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségének együttes fejlesztése kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan. Mindemellett fontos kiemelni, hogy a tanuló már az alsó tagozaton is megismerkedik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, melyek nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a későbbiekben önálló, tudatos nyelvtanulóvá váljon.

A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A nyelvfejlesztés változatos munkaformák révén valósul meg, melyeknek alapját képezi a mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétel a tanuló érdeklődésének felkeltéséhez. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a korosztály érdeklődését meghatározó mesék, dalok, gyerektörténetek, melyek alkalmat nyújtanak az állandó és rendszeres ismétlésre, valamint állandó kapcsolat építésére az új és a már korábban

megszerzett tudás között. A nyelvtanulás ebben a korai képzési szakaszban is kitekint egyéb tudásterületekre, hiszen a kisgyermek a világra még jobban egészként tekint, nem egyes tantárgyakra bontva, és szívesen ismerkedik a különböző, különösen a művészeti alkotást és mozgást igénylő tudásterületek szókészletével célnyelven.
A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

- megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott, nagyon egyszerű szövegekben is;
- megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan).

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg, melyek közül a személyes és a környezeti téma a valós nyelvhasználathoz kapcsolódik, a továbbiak pedig többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik. A témakörök mellett az évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, melyek a következők:

Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák)**:**

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
- köszönet kifejezése (Danke schön. Danke.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
- megszólítás kifejezése (Entschuldigung, …)
- bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in …)
- hogylét iránti érdeklődés (Wie geht’s dir?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)

- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
- jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Alles Gute! Viel Spaß!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern.)
- véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)
- nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)
- alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte! Lies den Text!)
- kívánság kifejezése (Ich möchte.)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Nein, leider nicht. Einen Tee, bitte!)
- kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht.)
- javaslat és arra reagálás (Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!)

Nyelvi elemek, struktúrák a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák)**:**

- létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin …., Du bist …., Bist du …?)
- cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.)
- birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)
- felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setz dich!)
- mennyiségi viszonyok: egyes számú főnevek (Schüler, Katze, Hund)
- mennyiségi viszonyok: számok, határozott mennyiség (eins, zwei, ein Stück Schokolade)
- minőségi viszonyok: Wie? (Das finde ich toll/schlecht.)
- térbeli viszonyok: közelre és távolra mutató határozószók (hier, dort)
- időbeli viszonyok: napok, napszakok, időpontok (am Montag, am Wochenende, am Morgen, um 7 Uhr)
- modalitás: möchten, mögen és können igék E/1-ben és E/2-ben (Ich möchte ein Eis. Ich mag tanzen. Ich kann tanzen. Kannst du Rad fahren? Magst du tanzen? Möchtest du ein Eis?)
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak és személyes névmások (und, oder, aber, das, ich, mich)

4. évfolyam

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
Témák és helyzetek a személyes és közvetlen környezet területéről (Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt)	• A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: enge Familienmitglieder, Freunde • A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: das Zuhause • A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einrichtung, altersbezogene Gegenstände • A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienfeste • A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mahlzeiten, Kleidungsstücke • A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: gesunde Lebensweise • A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (pl. Weihnachten, Ostern) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete • A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen • A témakörre jellemző alapvető helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven:	• Projektmunka: - családfa készítése saját rajzok, fényképek segítségével - lakóhely bemutatása egyszerű térkép készítésével (alapvető címkék felhasználásával) - kiskedvenc bemutatása fénykép segítségével (képességek, szokások bemutatása) - legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások bemutatása) • Társakkal készített interjú órai keretek között - bemutatkozás - lakóhely - családtagok • Játékos szótanulás: képes szókártyák, pantomim, memóriajáték kártyával vagy interaktív táblával • Képes „szótár” rajzolása (pl. A szobát, benne a bútorok nevét odaírni) • Projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével • Szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés	A tanuló - közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével; - érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást; - kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját; - felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
	die Natur • A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Haustiere halten • Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel • Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása • Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata	• Közös játékos daltanulás • Plakátkészítés: állatok / növények, ünnepek, lakóhelyem, ételek, ruhadarabok • Közvéleménykutatás: kinek milyen kisállata van? • Ismerkedés a német ünnepekkel, szokásokkal film segítségével • Ismert mese közös olvasása németül és a szöveg feldolgozása képekkel, képek sorba rakásával • Színdarab előkészítése csoportban: egy kiválasztott főbb ünnephez színdarab előkészítése és előadása	kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - az adott tématartományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget; - az adott tématartományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel; - felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.
Témák és helyzetek az osztályterem területéről (**Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums)**	• A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mitschüler • A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: eigene Schule • A témakörre jellemző alapvető tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände zum Lernen • A témakörre jellemző alapvető tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schreiben, Lesen, Zählen,	• Projektmunka csoportban: az ideális tanterem • Osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével • Egyszerűbb társasjátékok célnyelven, pl. Memóriajáték a képeken szereplő tárgyak, tanulási tevékenységek megnevezésével • Csoportversenyek, pl: laufdiktat • Projektmunka készítése csoportban: kedvenc tantárgy (a tantárgyra jellemző rajz, kép, tárgy stb.	A tanuló - megismétli az élőszóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során; - lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel; - lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során; - megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
	Bewegung, schöpferische Tätigkeiten • A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, wichtigste Feste in der Schule • Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben • Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére • Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során	Segítségével) • Szituációs játékok • Betűzés játékosan – „akasztófa” • Projektmunka (plakátkészítés) csoportban: a saját iskola bemutatása; az álomiskola (kép, rajz, kulcsszavak stb. Segítségével) • Órarend készítése célnyelven • Társakkal készített interjú és annak egyszerű bemutatása órai keretek között - tantárgyak - kedvenc tanárom - az én iskolám - iskolai ünnepek	szintjén; - részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel; - írásban megnevezi az ajánlott tématartományokban megjelölt, begyakorolt elemeket; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során; - értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban; - rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően; - a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza; - új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre;

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
			- új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre; - a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik; - egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja; - felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. - részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
			- részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben; - a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.
Interdiszciplináris témák és helyzetek (**Fächerübergreifende Themen und Situationen)**	• A témakörre jellemző alapvető tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bewegung, schöpferische Tätigkeiten • Alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból	• Társakkal közösen készített plakát bemutatása - öltözködés a különböző évszakokban - hétvégi tevékenységek a családban - időtöltés tanév közben, illetve nyaralás alatt - évszakok, hónapok, napszakok • Más tudományterületeken tanult szavak, fogalmak játékos tanulása • közös előadás: dal, vers, mese • projektmunka: emberi test részeinek megnevezésével • mozgásos daltanulás a célnyelven (pl. Körperteil Blues, Kopf und Schulter …, Wochentagelied) • mozgásos játékok (pl. memorizálás labdával, tornával; süket postás játék; Lépj előre, ha tudod a választ! - játék)	A tanuló - részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során; - aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban; - összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel;

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
		• kedvenc mese dramatizálása	- alkalmaz egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket nyelvórán; - felismer művészeti és mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető célnyelvi kifejezéseket, utasításokat, eszközöket.
Hivatkozások a célnyelvre (**Bezüge zur Zielsprache)**	• A német ábécé és jelkészlet ismerete • A német nyelv hangkészletének felismerése	• Szavak lebetűzése szavak diktálása betűzéssel • Szituációs telefonos játék: „können sie bitte ihren namen buchstabieren?” • Keresztrejtvény készítése, megoldása • Verseny csoportban: ország-város (adott betűkkel szavak keresése) • Csipeszes hangvadász játék, hangkereső kígyó társasjáték • Szókígyó - csapatverseny • Daltanulás a célnyelven (pl. Das deutsche Alphabet-Lied) • Betűzőverseny • Képes szótár készítése • Rajzfilmek nézése célnyelven • Szókártyák készítése az alapszókinccsel kapcsolatosan • Közös zenehallgatás és mesenézés célnyelven	A tanuló - felismeri az anyanyelve és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket; - felfigyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére; - felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket; - ismeri az adott nyelv ábécéjét; - lebetűzi a nevét; - felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét; - megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket; - új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre; - megismerkedik a célnyelv főbb jellemzőivel; - felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
			és hallott tartalmakat a tanórán kívül.
Linkek az interkulturális és regionális témákhoz **(Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen)**	• A főbb, az adott célnyelvi kultúrához tartozó ünnepek ismerete • A célnyelvi kultúrához tartozó főbb szokások ismerete	• Projektmunka: - születésnap ünneplése a célnyelvi kultúrában és hazánkban (összehasonlítás) - egyszerű, saját térkép készítése a célnyelvi országról/országokról, saját hazánkról, valamint egy elképzelt álomországról • Plakát készítése: rajz vagy kivágott képekből montázs pl. Egy ünnepről • Képek gyűjtése a különböző német nyelvű országok karácsonyairól • Ünnepekhez kötődő mondókák, dalok tanulása, közös és egyéni előadása • Országismereti vetélkedő	A tanuló - megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit; - ismeri a főbb célnyelvi kultúrához tartozó ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat; - megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét; - találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb ünnepeivel, hagyományaival; - találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb szokásaival.
Játikos tanulás (**Spielerisches Lernen)**	• Részvétel tanórai, szóbeli interakciót vagy alapvető íráskészséget igénylő német nyelvi tevékenységekben	• Klasszikusan a célnyelvi kultúrában megjelenő mozgásos, az életkornak megfelelő körjátékok elsajátítása • Játékos szótanulás: minél előbb találd ki, mit rajzolok, mit mutatok (pantomim) • Mondókák, dalok tanulása, előadása • Egyéni / csoportos versenyek: szókincs és helyesírás felmérése • Akasztófa játék, barkochba, activity, bingó, hatschi-patschi játék	A tanuló - lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel; - lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
			órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban; - a begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja.
Szórakozás (**Unterhaltung)**	• Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű írott illetve hallott szövegek felhasználása szórakozás céljára	• Páros és csoportos tevékenységek végzése kártyákon szereplő utasítások, valamint szerepkártyák segítségével • Egyszerű mondatokból álló képregény olvasása, saját készítése • Képregény kockák, vagy szöveg kártyák történet szerinti sorba rakása • Online feladatok: játékok, játékos gyakorló feladatok, interaktív feladatok, dalok, mesék online • Énekek, versek előadása • Gyűjtőmunka: célnyelvi szövegek, feliratok keresése éttermekben, moziban, egyéb szabadidős tevékenységek során • Keresztrejtvények megoldása, készítése (képek segítségével) • Számítógépes játékok a célnyelven • Célnyelvi társasjáték, bábjátékok	A tanuló - csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget; - megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre adekvát válaszreakciókat ad; - beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben; - felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során.
Tudásszerzés és –átadás (**Wissenserwerb, Wissensvermittlung)**	• Alapvető információ megosztása egyszerű, begyakorolt elemekkel német nyelven • Alapvető, tanult témákhoz kötődő egyszerű, konkrét német nyelvű információ	• Saját érdeklődési köréhez tartozó, rajzokkal, fényképekkel támogatott plakát készítése egyedül vagy csoportban, és annak bemutatása a	A tanuló - részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak,

Témakör	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek	Tanulási eredmények
	megszerzése	tanulócsoport számára • Rajz, projektmunka alapján rövid, pár szavas-mondatos kiselőadást tart a tanult témakörökből • Gyűjtőmunka és prezentációk választott témákból	szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel; - törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre; - célnyelven megoszt egyedül, vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva; - alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére.

Tanév végi eredményei:

- A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét.
- Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival.
- Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában.
- Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.

MINIMUM KÖVETELMÉNYEK

Előkészítő szakasz:

- A gyermekek ismereteik, gondolataik, élményeik kifejezésére bátran, biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit. Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázoljanak.
- Tudjanak díszítő-tervező feladatokat megoldani sorakoztatással és más elrendezéssel, vonalas és folt hatású mintaelemekkel, változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcolással.
- Tudjanak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani, papírelemekből és más anyagok – termények, kavicsok – felhasználásával képet, egyszerű játékot tervezni és készíteni.
- Képesek megérteni és elfogadni az utasításokat,
- Saját gondolataikat szabadon elmondják
- Képesek arra, hogy egymás állításának igazságát megítéljék, esetenként javítják saját tévedéseiket.
- Tudnak hasonlítani két halmazt párosítással legalább 10-ig az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- Különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással többet-kevesebbet létrehozni.
- Különféle geometriai tulajdonság szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatnak.

Magyar nyelv és irodalom

1. évfolyam

- Ismerje a betűket, és betűkapcsolásokat.
- Tudjon rövid szöveget szöveghűen olvasni.
- Kérdésekre tudjon mondattal válaszolni.
- Értse meg az egyszerű utasításokat.
- Legyen képes szövegértést bizonyító feladatok megoldására.

2. évfolyam

- Értse meg az egyszerű szóbeli közléseket.
- Legyen képes összefüggő mondatok alkotására.
- Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról.
- Szöveghűen mondja el a memoritereket.
- Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel.
- Ismert és begyakorolt szöveget
- Folyamatosan, pontosan olvasson.
- Írása legyen rendezett, pontos.
- Tudja a kétféle jelölését a j hangnak.
- Tudjon egyszerű szavakat elválasztani.

3. évfolyam

- A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait.
- Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget.
- Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján.
- A memoritereket szöveghűen mondja el.
- Adott vagy választott témáról 4–5 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.
- Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.
- A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.

4. évfolyam

- A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait.
- Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg.
- Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.
- Anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek.
- Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.
- A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek.

.

Matematika

1. évfolyam

- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
- Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának használja.
- Számok írása, olvasása (20-as számkör). Helyi érték ismerete.
- Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
- Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ) ismerete, használata.
- Összeadás, kivonás szóban és írásban.
- A műveletek sorrendjének ismerete.
- Szöveges feladat értelmezze, jelenítése meg rajz segítségével, tudja leírni számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
- Növekvő és csökkenő számsorozatok folytatása.
- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.

2. évfolyam

- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint.
- Állítások megfogalmazása.
- Számok írása, olvasása (100-as számkör).
- Számszomszédok értése.
- Tudjon összeadni, kivonni szóban és írásban.
- A műveletek sorrendjének ismerete.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására.
- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése.

3. évfolyam

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Számok írása, olvasása (10 000-es számkör).
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben.
- Fejben számolás százas számkörben.
- Szorzó tábla ismerete.
- Tudjon műveleteket elvégezni írásban. Műveletek ellenőrzése.

- Tudjon szöveges feladatot megoldani.
- Ismerje fel a sorozat szabályát.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket.
- Ismerje a síkidom fogalmát.

4. évfolyam
- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Tudja a számok tulajdonságait felsorolni, számszomszédait megnevezni.
- Értse a törtszám fogalmát.
- Tudjon fejben számolni százas számkörben.
- Ismerje a szorzó táblákat.
- Tudjon műveleteket elvégezni írásban négyjegyű számokkal..
- Tudjon szöveges feladatot megoldani.
- Ismerje fel a sorozat szabályát.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket, átváltásokat tudjon végezni.
- Ismerje a síkidom fogalmát.
- Tudja a négyzet, téglalap területét kiszámolni.

Környezetismeret
3. évfolyam
- Ismerje a hőmérőt.
- Használja helyesen a tanult mértékegységeket.
- Nevezze meg az anyag halmazállapotait, azok néhány jellemzőjét.
- Tudjon példákat a halmazállapot-változásra.
- Nevezzen meg a környezetéből néhány fontosabb jellemző élőlényfajt.
- Sorolja fel az élőlények életfeltételeit.
- Ismerje a napszakok és évszakok változásait.
- Ismerje a növények, állatok és emberek életszakaszait, fejlődését.
- Ismerje, hogyan kerülhetők el a betegségek.
- Tudjon, tájékozódjon az iskola környékéről készített térképvázlaton.

4. évfolyam
- Tudjon bemutatni egy-egy ismert növényt, emlőst, madarat és gerinctelen állatot a lakóhely környezetéből.
- Ismerje a természetes és mesterséges életközösségeket.
- Nevezze meg az életükhöz szükséges környezeti feltételeket.
- Ismerje a mozgásállapotváltozásokat.
- Tudja, hogy őrizheti meg egészségét, és mi veszélyezteti azt leginkább.
- Ismerje a fő- és mellékvilágtájakat.
- Ismerje a domborzat jelölését a térképen.
- Ismerje a település típusokat.
- Nevezzen meg veszélyhelyzeteket járművel való közlekedés, kerékpározás közben.

Vizuális kultúra
1. évfolyam
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.
- A felszerelés önálló rendben tartása.

- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.
- Ismerje a körvonalas és a foltszerű ábrázolást.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.

2. évfolyam
- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- Ismerje a médiát.
- Ismerje az alapszíneket.
- Tudja kifejezni az időjárás egyszerű jelenségeit az évszakokhoz kapcsolódóan képekben.
- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

3. évfolyam
- Ismerje a vizuális nyelvi – a képi és plasztikai – kifejezőeszközöket.
- Képes legyen látvány alapján a jellegzetes formákat, színeket ábrázolásban, megragadni, változást, folyamatot értelmesen rögzíteni.
- Rendelkezzen a forma és a rendeltetés viszonyával kapcsolatos alapvető képzetekkel.
- Ismerje és meg tudja, nevezi lakóhelyének egy-egy nevezetes épületét, köztéri szobrát.

4. évfolyam
- A negyedik osztály befejezéséig megszilárdulnak a gyermek vizuális nyelvi és kompozíciós készségei.
- Élményeit önállóan választott technikával ábrázolásban ki tudja fejezni..
- Ismeri a képzőművészet több műtípusát.
- Felismer, megnevez művészeti ág, cím és alkotó szerint az elemzett alkotások közül
- Adott modelleket közvetlen megfigyelés alapján értelmesen ábrázol, jellemző formáik, főbb arányaik megragadásával.
- Vázolni tudja, érti a nézetek összefüggését.
- Rendelkezik alapvető színismeretekkel.
- Kialakult készségei vannak az egyszerű, eszköz nélküli, és kéziszerszámmal végzett anyagalakításban.

Testnevelés
1. évfolyam
- Értse az órán elhangzó utasításokat.
- Legyen képes alkalmazni a tanult sorakozási formákat.
- Tudja végrehajtani a gyakorlatokat bemutatás után.
- Ismerje és alkalmazza a labda birtokba vételének és továbbításának megoldásait.

2. évfolyam
- Tartsa be a biztonsági szabályokat.
- Legyen képes alkalmazni a sorakozási formákat, alakzatokat, menetgyakorlatokat.
- Ismerje a tanult játékokat, tanári segítséggel tudja és tartsa be a szabályokat.
- Képességei szerint hajtsa végre a gyakorlatokat.

3. évfolyam
- Értse és hajtsa végre az utasításokat, használja a szakkifejezéseket.
- Legyen képes irányváltoztatásokra.

- Tudjon egyenletes ütemben 6-8 percig futni.
- Végezzen talajgyakorlatot tanári segítséggel.
- Tudjon szekrényugrást végezni.
- Tudjon játékhelyzeteknek megfelelően helyezkedni, viselje el a kudarcot játék közben.

4. évfolyam
- Értse meg és alkalmazza a szükséges szakkifejezéseket.
- Ismerje a mozgáslehetőségeket az egyes sportszereken
- Segítséggel legyen képes összetettebb gimnasztikai elemek kivitelezésére.
- Tudja a futások, járások különböző formáit.
- Legyen képes futás közben a felgyorsulásra, a sebesség, a lendület fokozására.
- Tudjon futás közben akadályokat leküzdeni.
- Tudjon több elemből álló, összefüggő talajgyakorlatot végrehajtani.
- Vegyen részt szívesen a játékokban, működjön együtt társaival, tartsa be a szabályokat.

Technika és tervezés
1. évfolyam
- A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőit tudja felsorolni.
- Ismerje az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
- Ismerje a család szerepét..
- Fokozott önállóság az önkiszolgáló tevékenységekben.
- Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete.
- Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.
- Tudja a különböző anyagokat alakítani.
- Az eszközöket megfelelően használni.
- Tudjon egyszerű tárgyakat készíteni.
- Tudjon építeni mintakövetéssel és önállóan.

2. évfolyam
- Ismerje a család szerepét, időbeosztását és egészséges munkamegosztását.
- A háztartási és közlekedési veszélyeket ismerje.
- Tudjon példát mondani az egészséges, korszerű táplálkozásra és a célszerű öltözködésre..
- Képlékeny anyagokat, papírt, faanyagokat, fémhuzalt, szálas anyagokat, textileket tudjon alakítani.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközöket biztonságosan, balesetmentesen használja..
- Az alkalmakhoz illően kulturáltan tudjon viselkedni és öltözködni.

3. évfolyam
- Ismerje az ünnepeket.
- Ismerje az egészséges életmód szokásrendszerét.
- Tudjon munkát végezni egyénileg és csapatban.
- Gyakorlott legyen az eszközhasználatban a papír, a fa és a textil megmunkálásban.
- Ismerje és tartsa be a magatartási szokásokat a közlekedésben.

4. évfolyam
- A kockázati tényezőket ismerje fel, mérlegjen.

- A tapasztalatokat (eredményesség és etikus magatartás) értékelje, elemezze, s ezeket megszívlelje.
- Legyen jártas az alaprajzkészítésben.
- Esztétikus követelményekre törekvés.
- Legyen gyakorlott az eszköz használatban.
- Alkalmazza a helyes közlekedési szokásokat.
- Legyen képes a megismert anyagokból egyszerű tárgy elkészítésére műveleti algoritmus segítségével.

Digitális kultúra
3. évfolyam
- Ismerje a digitális környezet elemeit.
- Ismerjen digitális eszközöket, azok főbb funkcióit és védelmüket.
- Legyen képes dokumentumot létrehozni, módosítani, elmenteni.
- Ismerjen böngészőprogramot.
- Tudjon algoritmust elemeire bontani.

4. évfolyam
- Ismerje a digitális világ alapvető összefüggéseit.
- Tudjon egyszerű ábrát, egyéb segédletet készíteni.
- Egy probléma megoldására tudjon több algoritmust készíteni.
- Tudjon adott feltételeknek megfelelően kódsorozatot tervezni.

Ének-zene
1. évfolyam
- Tudjon csoportban gyermekdalokat, népi játékokat, körjátékokat énekelni.
- Értse a szöveg és a ritmus jelentését.
- Tudja megkülönböztetni a környezet hangjait.
- Ismerje fel a tanult dalokat dallam- és ritmusmotívumaik alapján.
- Kottaképről tud olvasni.
- Képes társaival együtt csendben a zenehallgatásra.

2. évfolyam
- Képes az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után megtanulni.
- Kreatívan részt vesz a generatív játékokban és feladatokban.
- Érzi az egyenletes lüktetést, tartja a tempót, érzékeli a tempóváltozást
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismeri kottaképről (kézjel, betűkotta).
- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg.
- A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekli.
- Képes csendben, társaival együtt a zenét hallgatni.
- Felismeri a már hallott hangszereket.

3. évfolyam

- Képes az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni.
- Kreatívan részt vesz a generatív játékokban és feladatokban.

- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg csoportosan és egyénileg is.
- A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekli.
- Képes csendben, társaival együtt a zenét hallgatni.
- Ismeri a hangszereket.

4. évfolyam

- Képes az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni.
- Kreatívan részt vesz a generatív játékokban és feladatokban.
- Képes ritmusvariációt, ritmussort alkotni.
- A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismeri kottaképről (kézjel, betűkotta).
- Az ismert dalokat olvassa kézjelről, betűkottáról és hangjegyekről a többiekkel együtt
- A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálja.
- Megkülönbözteti a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől.
- Meg tudja nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat.
- Figyelmesen hallgatja az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket.

Német

4. évfolyam

- A tanuló aktívan vegyen részt a tevékenységekben.
- Az egyszerű tanári utasításokat értse meg.
- Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról.
- Ismert szavakat el tudj

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

I. Jogszabály:

Az egészségfejlesztési program elkészítését leíró jogszabály a 20/2012. (VIII.31.)EMMI rendelet nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 128.§ (5) bekezdése : „ A nevelési-oktatási intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében.”

Az egészségfejlesztési program tartamát meghatározó jogszabály a 20/2012. (VIII.31)EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről a köznevelési intézmények névhasználatáról a 128.-129.§-a.

128. § (1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

(3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

a) az egészséges táplálkozás,

b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,

c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,

d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,

e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,

f) a személyi higiéné

területére terjednek ki.

(4) A nevelési-oktatási intézményekben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

(5) A nevelési-oktatási intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében.

(6) A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el.

(7) A nevelési-oktatási intézmény saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottján kívül csak olyan, a nevelési-oktatási intézménnyel jogviszonyban nem álló szakember vagy szervezet programjait, alkalmazásában álló munkatársát vonhatja be tanórai vagy gyermek, tanuló részére szervezett egyéb foglalkozás vagy egyéb egészségfejlesztési és prevenciós tevékenység megszervezésébe, aki, vagy amely rendelkezik minőségbiztosított egészségfejlesztési, prevenciós programmal és az egészségpolitikáért felelős miniszter által kijelölt intézmény szakmai ajánlásával.

(8) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az egészségfejlesztési és prevenciós programok kiválasztásánál beszerzi

a) az intézményben dolgozó iskolapszichológus,

b) az iskola-egészségügyi szolgálat, továbbá

c) amennyiben működik, a helyi vagy megyei Kábítószerügyi Egyeztető Fórum véleményét.

(9) A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés minőségbiztosítási keretrendszerét az egészségfejlesztésért felelős országos intézet dolgozza ki.

(10) Az alapfokú művészeti iskolában az (1)–(9) bekezdés rendelkezéseit nem kell alkalmazni.
129. § (1) Az egészséges életmódra vonatkozó támogató intézményi munkarendben és házirendben előírt szabályok betartása az intézményben mindenki számára kötelező.
(2) A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során tevékenyen együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
(3) Ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem, területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.
(4) A nevelési-oktatási intézményben, valamint a nevelési-oktatási intézményen kívül a gyermekek, tanulók részére szervezett rendezvényeken a népegészségügyi termékadóról szóló 2011. évi CIII. törvény hatálya alá tartozó, továbbá alkohol- és dohánytermék nem árusítható. A nevelési-oktatási intézményben, valamint a nevelési-oktatási intézményen kívül a gyermekek, tanulók részére szervezett rendezvényeken alkohol- és dohánytermék nem fogyasztható.
(5) Az óvoda, az iskola, a kollégium SZMSZ-ében kell meghatározni azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a gyermekeknek, tanulóknak az óvodában, az iskolában, a kollégiumban való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

II. Mi az egészség?

Az egészség nem a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szociális jólét állapota. Az egészség nem passzív állapot, hanem folyamat. Az egészség kiterjedésére az alábbi négy feltétel teljesülése adja a legnagyobb esélyt, ha

- az egyén társadalmilag integrálódik (családhoz, iskolai és más közösségekhez tartozik),
- a változó terheléshez alkalmazkodni tud,
- individuális önállóságát megőrzi,
- megteremti az összhangot a biogenetikai, a fizikai, a lelki és a társadalmi lehetőségei közt.

III. Egészségfejlesztés

Az egészségfejlesztés az összes nem terápiás egészségjavító módszer, gyűjtőfogalom, tehát magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önsegítés feladatai, módszereit.

IV. Egészségfejlesztő iskola

A WHO megfogalmazása szerint az egészségfejlesztő iskola folyamatosan fejleszti környezetét, ami elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen.

Az egészségfejlesztő iskola ismérvei:

- Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíti a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészséges fejlesztését és az eredményes tanulást.
- Együttműködést alakít ki a pedagógiai, az egészségügyi, gyermekvédelemben dolgozó szakemberek, szülők, nevelők és diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen

- Többféle lehetőséget teremt a siker elérésében, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást.
- Törekszik arra, hogy segítse diákjainak, az iskola dolgozóinak, a családoknak valamint a helyi közösség tagjainak egészségük megőrzését.

V. Az iskola az egészségfejlesztés fontos színtere

A gyermekek hosszú éveket töltenek az iskolában. Ebben az időszakban érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésükre, ami nagyban meghatározza az életmódjukban később kialakuló szokásaikat, az életideálokat, preferenciák kialakítását.

VI. Állapotleírás:

1. A magyar gyermekek egészségét befolyásoló szokások

- **Táplálkozási szokások**

Emelkedett a hiányos táplálkozású, reggelit otthon nem fogyasztó, rendszertelenül étkező valamint az édességeket és cukrozott üdítőitalokat naponta fogyasztó tanulók aránya.

- **A fiatalok szabadidő eltöltése**

Tanulmányok, felmérések, kérdőívek bizonyítják, hogy egyre több gyerek tölti el szabadidejét szervezetlenül és tervezetlenül, sőt közülük sokan csavarognak. Nem szeretnek sportolni, nincs hobbijuk.

- **Szexuális magatartás**

Világszerte megfigyelhető, hogy egyre fiatalabb életkorban következik be az első szexuális aktus, maga után vonva a nem tervezett terhességek és terhesség-megszakítások, valamint a nemi úton terjedő betegségek emelkedő arányát.

- **Dohányzás és alkoholfogyasztás**

A gyermekkorúak között világszerte egyre korábbi életkorban jelentkeznek az egészséget károsító szokások, amelyek nemcsak a későbbi, a felnőttkori, de a jelen egészségi állapotukat is befolyásolják. Az alkoholfogyasztás például már serdülőkorban szerepet játszik a korai felelőtlen szexuális kapcsolatok létesítésében, az óvatosság és a védekezés mellőzésében,és ittas vezetésből adódó balesetek előfordulásában,. A rendszeresen dohányzó serdülők bizonyítottan gyakrabban szenvednek légúti betegségekben, és igazolt a dohányzás asztmás rohamot kiváltó vagy súlyosbító szerepe is.

2. A társadalmi környezet jellemzése, tanulókkal kapcsolatos megállapítások:

Iskolánk tanulóinak átlaglétszáma 140-150 fő között mozog. Tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos gyerekek nevelését-oktatását végezzük. Az életkörülmények tekintetében a tanulók jelentős része hátrányos helyzetű. Kiemelkedő az etnikumhoz tartozó gyerekek, illetve az gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló tanulók száma.

Minden esetben jelentős mértékben megfigyelhetők a kedvezőtlen tendenciák. A hátrányok általában az anyagi helyzetből adódnak, amely befolyásolja az életmódot is A családok egy részére jellemző az érzelmi elsivárosodás, a családi diszharmónia és az egészségkárosító élvezeti cikkek hajszolása, egészségtelen életmód, hiányos egészségkultúra.

3. A humánerőforrás jellemzői:

- gyógytestnevelő, testnevelő tanár
- gyógypedagógusok
- szociálpedagógusok
- ifjúságvédelmi felelős
- fejlesztő pedagógus
- logopédus
- pszichológus
- iskolaorvos, védőnő, ápolónő

Intézményen belüli segítők:

iskolaorvos, védőnő, ápolónő	tanulók fizikai állapotának felmérése, testsúly és magasság nérése
gyermek –és ifjúságvédelmi felelős	családlátogatás, környezettanulmányok készítése, hátrányos helyzetű,-veszélyeztetett tanulók kiszűrése, gondozása
iskolapszichológus	egyéni és csoportterápia
diákönkormányzat	Szabadidőprogramok szervezése és lebonyolítása
gyógytestnevelő	tartásjavító gyakorlatok, gerinc korrekció
osztályfőnök, gyógypedagógus, szociálpszichológus	közösségfejlesztés, prevenció, környezeti-higiéniai nevelés
testnevelő tanár	tanulók fizikai állapotának felmérése (erőképesség: felülés, fekvőtámasz, törzsemelés-gyorsaság: rövidtávú futás-alapállóképesség: Cooper-teszt)

Intézményen kívüli tényezők:

A veszélyeztetettség feltárása, megszüntetése és a megelőzés együttes, összehangolt tevékenység. Ezért az iskola együttműködik a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó intézményekkel, személyekkel, szervezetekkel.

- ÁNTSZ
- Járási Hivatal
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Nevelési Tanácsadó
- Rendőrség
- Hungarospa Zrt.
- Családsegítő Szolgálat
- Vöröskereszt helyi szervezete

VII. Stratégia:

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezzenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt észszerű, lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez.
A stratégia az egészségterv egyik alkotóeleme.

Célunk

- A társadalom írott és íratlan szabályainak befogadása és betartása
- Igény a társadalomba való beilleszkedésre, építő tagjává válásra
- Önmagunk megismerése és hibáink beismerése, elfogadása
- Egészséges táplálkozás
- Drog, alkohol elutasítása
- Higiéniai szokások kialakítása és elmélyítése
- Felelőtlen szexualitás elkerülése
- Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése
- Elsősegélynyújtás
- Természet tisztelete, növények, fák, állatok védelme és gondozása
- Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás fontossága, felismerése
- Megújuló energiahordozók ismerete
- Ok-okozati összefüggések felismerése
- Előítéletek lerombolása
- Nemzeti hagyományok, ünnepek

VIII. Cselekvési terv:

Tanórai foglalkozások

- szaktárgyi órák témafeldolgozása: Minden tantárgynak van kapcsolódási pontja az egészségfejlesztéshez

Tanórán kívüli foglalkozások:

- délutáni szabadidős foglakozások
- sportprogramok
- témával kapcsolatos filmvetítések
- vetélkedők, versenyek
- játékos programok, csoportfoglalkozások
- egészségnap
- sportnap
- hétvégi iskolai programok
- Sportrendezvényeken, kulturális programokon való részvétel
- meseterápia
- kirándulások, túrák
- papírgyűjtés
- mentálhigiénés nap
- rajzversenyek különböző témákkal kapcsolatban
- plakátkészítés

- rádiós műsorok

Tájékoztató fórumok:

Lehet osztály-vagy iskolaszintű. Színesíti a programot külső előadó (pl.orvos, pszichológus, rendőrség bűnmegelőzési osztályának, tűzoltóságnak drogambulancia szakembere).

Nyitás külső intézmények felé:

- Részvétel különböző városi és megyei rendezvényeken, gyermekprogramokon.
- Külső kapcsolatok kiépítése, rendszeres kapcsolattartás.
- bábszínház, kézműves játszóházak, mozi látogatása
- Megyei foci-, atlétika-,sportversenyekre nevezés

IX. Mérés-értékelés:

A mérés-értékelés eredménye visszacsatolásként meghatározza az egészségfejlesztési terv hatékonyságát,kijelöli fejleszthetőségének területeit.
Tanulók állapotfelmérésének év végi felmérése és az adatok összehasonlítása
Konklúzió.

X. Visszacsatolás

Az egészségfejleszési program által megvalósult pozitív eredmények megerősítik az iskola közösségét, gyengítik, és lassan megszüntetik a társadalmi előítéleteket tanulóinkkal szemben.